

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı
Spor Yönetimi Bilim Dalı**

**TÜRKİYE’DE COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE
ALINAN TEDBİRLER ve GERÇEKLEŞTİRİLEN SPOR
ORGANİZASYONLARININ İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet Cihan SADIKOĞLU

**Danışman
Doç. Dr. Kubilay ÇİMEN**

İstanbul – 2021

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Mehmet Cihan SADIKOĞLU

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Türkiye’de Covid-19 Pandemi Sürecinde Alınan Tedbirler ve Gerçekleştirilen Spor Organizasyonlarının İncelenmesi

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Antrenörlük Eğitimi

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 22.04.2021

Sayfa Sayısı : 100

Tez : Doç. Dr. Kubilay ÇİMEN

Danışmanları

Dizin Terimleri : Covid-19, pandemi, spor organizasyonları, önlemler

Türkçe Özet : Bu çalışma ile birlikte Covid-19 sürecinde dünyada, ekonomide, sporda, sosyal hayatta hangi kısıtlamalar getirilmiş ve bu kısıtlamaların sonucunda Ülkeler, organizasyonlar, kulüpler ve en önemlisi insanlar ekonomik olarak ve de fiziksel ruhen nasıl etkilendiğinin neden ve sonuçlarını araştırıp ileriki yıllarda yaşanacak bir pandemide ne tür önlemler alınması gerektiğine dair ülkelerin, kulüplerin ve insanların önlemlerini önceden almasını sağlayacak önerilerde bulunulmuştur.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Mehmet Cihan SADIKOĞLU

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı
Spor Yönetimi Bilim Dalı**

**TÜRKİYE’DE COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE
ALINAN TEDBİRLER ve GERÇEKLEŞTİRİLEN SPOR
ORGANİZASYONLARININ İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet Cihan SADIKOĞLU

**Danışman
Doç. Dr. Kubilay ÇİMEN**

İstanbul – 2021

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin/projenin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez/proje olarak sunulmadığını beyan ederim.

Mehmet Cihan SADIKOĞLU

...../...../2021

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Mehmet Cihan SADIKOĞLU'nun "Türkiye'de Covid-19 Pandemi Sürecinde Alınan Tedbirler ve Gerçekleştirilen Spor Organizasyonlarının İncelenmesi" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Spor Yönetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza
Başkan
Prof. Dr. Cengiz KARAGÖZOĞLU

İmza
Üye
Doç. Dr. Kubilay ÇİMEN
(Danışman)

İmza
Üye
Dr. Öğr. Üyesi Aydın PEKEL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2021

İmzası
Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü

ÖZET

2019 yılının sonlarında Çin Halk Cumhuriyeti'nde ortaya çıkan Covid-19 virüsü dünyayı kısa zamanda etkisi altına almış yüzbinlerce insanın ölümüne ve ülkelerin ciddi tedbirler almasına neden olmuştur. WHO ülkelere salgın ile alakalı yapması gerekenleri gün gün açıklayıp süreci yakından takip etmiştir. T.C. hükümeti ve sağlık bakanlığı önlemlerini en üst seviyede almış yurt dışından giriş çıkışlarda vakaların yüksek olduğu ülkelere giriş çıkışları yasaklamıştır. Ülkemizde vakaların görülmesi ile birlikte T.C. hükümeti erken hareket ederek okulları tatil etmiş bütün spor organizasyonlarını iptal etmiş ya da ileri tarihe almıştır. Vakaların artması ile birlikte T.C hükümeti gerekli karantina tedbirlerini alarak sokağa çıkma yasaklarını getirmiştir. Yasaklarla birlikte insanlar evlerinde kalmış sosyal, alışılmış hayatlarında değişiklikler olmuş bu değişiklikler insanların yaşam kalitesini düşürmüş beden ve ruhen birtakım hastalıkların oluşmasına zemin hazırlamıştır. İnsanların Sosyal hayatlarındaki bütün alışkanlıklarda değişiklikler meydana gelmiş akraba ve aile bağları kuvvetli olan toplumumuzda ziyaretler yapılamamış düğün nişan kına gibi örf adetlerimizin iptali ya da sosyal mesafe kuralları çerçevesinde yapılması karara bağlanmıştır. Evde kalınan süreç içerisinde çevrimiçi eğitimler başlamış insanlar evde spor egzersizlerine yönelmiştir. Karantina süreci tüm dünyada ekonomiyi çok ciddi etkilemiştir. Dünya genelinde işsizlik oranlarında artışlar görülmüş bu durum en çok genç işsiz gurubunu etkilemiştir. Özellikle turizm taşımacılık ve spor sektörü pandemiden en çok etkilenen sektörler olmuştur. 2020 yılında yapılması planlanan birçok büyük organizasyonu iptal edilmiştir. Bunlardan en önemlileri 2020 Tokyo Olimpiyatları ve Avrupa futbol şampiyonası olmuştur. Bu organizasyonlar 2021 yılına ertelenmiştir. Bu ertelemelerin spor sektörüne ve ülkelere aynı zamanda geçimini bu işlerden sağlayan insanlara ekonomik olarak zararlara neden olmuştur. Alınan önlemlerin içerisinde en çok dikkat çeken ise NBA'de olmuştur. NBA yönetimi aldığı kararla sezonun kalan maçlarını Orlando eyaletinde Walt Disney Bubble adını verdikleri komplekste dışarıdan izole edilmiş bütün sporcuların, görevlilerin dışarı çıkmadan müsabakalar bitene kadar bulaşma riskini engellemek için uyguladıkları ve sıfır vaka ile tamamlayarak aynı zamanda kar elde ederek tamamladıkları organizasyon olarak göze çarpmıştır. 2020 yılı içerisinde yavru vatan Kıbrıs'ımızın 46. Yılında şehit ve gazilerimizi anmak aynı zamanda genç nesillere farkındalık oluşturmak için "Bayrağımız Kulaçlarla Yavru Vatan Kıbrıs'a" maratonu pandemi

kuralları çerçevesinde gerekli bütün sağlık ve güvenlik tedbirleri alınarak düzenlenmiş bizlere gurur kaynağı olmuştur. Pandemi sürecinin olumlu etkileri ise evrimii alışveriş yani e-ticaret sektöründe artış gözlemlenmiştir. Dışarı çıkamayan insanlar sosyal medya kullanımında ve internet alışverişi yapmaya yönelmiş, bu yönelim kargo firmalarının mobil alışveriş uygulamalarının kullanımının artmasına neden olmuştur. Spor sektöründe yasaklamaların kalkması ile birlikte futbol maçları seyircisiz oynanmaya başlamış, bu durum kulüplerin bilet, kombine satışlarında ve ma günü gelirlerinde ciddi düşüş yaşanmasına ve ekonomik sıkıntılar yaşamasına sebep olmuştur. Hayatını spor yaparak idame ettiren profesyonel sporcuların evde kaldıkları süreç içerisinde her ne kadar evde antrenman yapsalar da evde yaptıkları antrenmanların yetersiz kalması sonucu performanslarında düşüşler yaşanmıştır. Dünya böyle bir virüse hazırlıksız yakalanmış ve her sektörde ciddi zararlara uğramıştır. Bu alışma ile birlikte Covid-19 sürecinde dünyada, ekonomide, sporda, sosyal hayatta hangi kısıtlamalar getirilmiş ve bu kısıtlamaların sonucunda ülkeler, organizasyonlar, kulüpler ve en önemlisi insanlar ekonomik olarak ve de fiziksel ruhen nasıl etkilendiğinin neden ve sonuçlarını araştırıp ileriki yıllarda yaşanacak bir pandemide ne tr önlemler alınması gerektiğine dair ülkelerin, kulüplerin ve insanların önlemlerini önceden almasını sağlayacak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Covid-19, pandemi, spor organizasyonları, nlemler

SUMMARY

The Covid-19 virus firstly emerged in the People's Republic of China in late 2019 and it affected the world in a short time. It causes the thousands of people deaths day by day. Therefore, many countries take serious measures. World Health Organization (WHO) explained to the countries what they should do regarding the epidemic and followed the process closely. Turkey have taken their measures at the highest level and banned entry and exit from countries where there are high incidents in entry and exit from abroad.

With the occurrence of cases in our country, T.R. government has suspended schools with the early decision. In addition to that, they canceled all sports organizations or postponed to a later date. With the increasing number of cases, the Turkish government has imposed curfews by taking the necessary quarantine measures. Along with the prohibitions, there have been changes in the social and habitual lives of people WHO have stayed in their homes.

Moreover, all habits of people have been changed in their social lives, they couldn't visit their strong relatives and family ties, and it also has been decided to cancel our customs such as wedding, engagement, henna or to make them within the framework of social distance rules in our society. Online trainings started during the period of staying at home, and people turned to home sports exercises. The quarantine process has seriously affected the economy all over the world. There has been an increase in unemployment rates throughout the world, and this situation mostly affected the young unemployed groups. Especially the tourism transportation and sports sector have been most affected by the pandemic. Many major events which planned to be held in 2020 have been canceled. The most important of these events are the 2020 Tokyo Olympics and the European football championship. These organizations have been postponed to 2021. These postponements caused economic damage to the sports sector, as well as to the people WHO earn their lives from these jobs. The most striking measure which was taken in the NBA. With the decision taken by the NBA management, the remaining matches of the season are isolated from the supporter in the complex called Walt Disney Bubble in Orlando. The aim is to prevent the risk of contamination until the matches for all athletes and to complete with zero cases. At the same time the other goal is to make a profit. The other example is the

marathon "Our Flag is To Our Baby Homeland Cyprus" organized well by taking all necessary health and safety precautions within the framework of the pandemic rules. That organization is to memorialize Commemorating our martyrs and veterans on the 46th anniversary by our young country Cyprus, which raised our national feelings in 2020 and at the same time to raise awareness for the young generations. On the other hand, the positive effects of the pandemic process is to have been observed in online shopping, in other words e-commerce sector. People WHO cannot go out have turned to social media uses and internet shopping. This trend has caused an increase in the use of mobile shopping applications so increasing for cargo companies too. With the lifting of the bans in the sports sector, football matches started to be played without spectators, which caused a serious decrease in the combined ticket sales and matchday revenues of the clubs and economic problems. Professional athletes, WHO continue their lives by doing sports, have experienced a decrease in their performance as a result of inadequate training at home. Even though they train at home during their stay at home. The world has been caught unprepared for such a virus and has suffered serious damage in every sector.

With this study, I try to mention how restrictions were imposed for the economy, sports, social life during the process of Covid-19 in the world. Especially how countries, organizations, clubs and, most importantly, people are affected economically and physically. As a result of these restrictions I try to Show By investigating the causes and consequences, recommendations were made to ensure that countries, clubs and people take precautions beforehand on what kind of measures should be taken in a pandemic to be experienced in the future. Finally, I try to mention about what restrictions are imposed in the economy, sports and social life in the Covid-19 process in the world. As a result of these restrictions, we investigated the consequences of how countries, organizations, clubs, and most importantly, people are affected economically, physically and spiritually. In addition, suggestions were made to ensure that countries, clubs and people take precautions in advance on what kind of measures should be taken in a pandemic that will occur in the upcoming years.

Key Words: Covid-19, pandemic, sports organizations, prevention

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ÖNSÖZ.....	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM AMAÇ VE ÖNEM

1.1. Araştırmanın Problem Durumu.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Sayıtları.....	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4

İKİNCİ BÖLÜM GENEL BİLGİLER

2.1. Covid-19 Nedir	5
2.1.1. Belirtileri Nelerdir?	5
2.1.2. Nasıl Bulaşır?	6
2.1.3. Kimler Daha Fazla Risk Altında	6
2.1.4. Hastalıktan En Çok Etkilenen Kişiler	6
2.1.5. Çocuklar da Risk Durumu	7
2.1.6. Hamilelerde Risk faktörü İçinde mi?	7
2.1.7. Teşhis Nasıl Konur?	7
2.1.8. Korunma İçin Uygulanacak Tedbirler Nelerdir?.....	7
2.2. Covid19 Başladığı Günden Bugüne WHO'nun İzlediği Yol Haritası.....	8
2.2.1. WHO Verilerine Göre Dünyada Korona Virüs Verileri	13
2.3. Covid-19'un Türkiye'de Görülmesi İzlenen Yol Haritası	14
2.3.1. Bilim Kurulunun Kurulması.....	14
2.3.2. Salgının Önlenmesine Yönelik Alınan Kararlar	15
2.3.3. Alınan Ekonomik Destek Kararları	17
2.3.4. Türkiye 'de Salgının İlk Gününden İtibaren Vaka Sayıları	17

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi	19
3.2. Verilerin Toplanma Araçları.....	19
3.3. Verilerin Analizi	20

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Covid-19'un Türkiye ve Dünya'daki Tedbirleri ve Spor sektörüne Etkisi.....	21
4.1.1. UEFA Şampiyonlar Ligi Tedbirleri	21
4.1.2. Formula1'de Alınan Tedbirler.....	21
4.1.3. Dünya Atletizm Federasyonunda Alınan Tedbirler (IAAF)	22
4.1.4. Bundesliga 'da Alınan Tedbirler	24
4.1.5. THY Euroleague Basketbol Federasyonunun Aldığı Tedbirler.....	25
4.1.6. İngiltere Premiere Lig'inde Alınan Tedbirler	27
4.1.8. NBA'de Alınan tedbirler	27
4.2. Türkiye'de Alınan Tedbirler	28
4.2.1. Gençlik ve Spor Bakanlığının Aldığı Tedbirler	28
4.2.2. Bakanlığa Bağlı Spor Tesislerinde Alınan Tedbirler	28
4.3. Federasyonların Aldığı Tedbirler.....	32
4.3.1. Türkiye Futbol Federasyonunun Aldığı Tedbirler	32
4.3.2. Tenis Federasyonunun Aldığı Tedbirler.....	37
4.3.3. Yüzme Federasyonunun Aldığı Tedbirler	39
4.3.4. Basketbol Federasyonunun Aldığı Tedbirler	40
4.3.5. Voleybol Federasyonunun Aldığı Tedbirler.....	42
4.3.6. Taekwondo Federasyonu Tarafından Alınan Tedbirler	43
4.3.7. Türkiye Güreş Federasyonunun Almış Olduğu Tedbirler.....	44
4.3.8. Atletizm Federasyonunun Almış Olduğu Tedbirler	45
4.4. Türkiye'de Yapılan Ulusal ve Uluslararası Organizasyonlarda Alınan Tedbirler.....	47
4.4.1. Boğaziçi Kıtalar Arası Yüzme Yarışı.....	47
4.4.2. Türkiye Şampiyonaları ve TOSFED (Türkiye Otomobil Sporları Federasyonu) Kupaları'nda Koronavirüs (Covid-19) Pandemisi Nedeniyle Alınan Önlemler.....	49
4.4.3. "Bayrağımız Kulaçlarla Yavru Vatan Kıbrıs'a "Projesi	51
4.5. Türkiye ve Dünya'da Alınan Tedbirlerin Toplumsal Etkileri	54
4.5.1. Sosyal Hayata Etkisi.....	54
4.5.2. Pandemi Sürecinin Sedanter İnsanlara Etkisi ve Sporun Önemi	56
4.5.3. Pandemi Sürecinin Profesyonel Sporculara Etkisi	58
4.5.4. Finans ve Hizmet Sektörüne Etkisi	61
4.5.5. Spor Sektörüne Finansal Etkisi	63
4.5.6. Spor Sektörüne Etkisi	66

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1. Tartışma ve Sonuç.....	68
5.2. Öneriler	73
KAYNAKÇA	77
ÖZGEÇMİŞ.....	85

KISALTMALAR

T.C.	:	Türkiye Cumhuriyeti
WHO	:	World Health Organization
GSB	:	Gençlik ve Spor Bakanlığı
TFF	:	Türkiye Futbol Federasyonu
DSÖ	:	Dünya Sağlık Örgütü
UEFA	:	Union of European Football Associations
IAAF	:	International Association of Athletics Federations
TTF	:	Türkiye Tenis Federasyonu
THY	:	Türk Hava Yolları
TBF	:	Türkiye Basketbol Federasyonu
TAF	:	Türkiye Atletizm Federasyonu
NBA	:	National Basketball Associations
TGF	:	Türkiye Güreş Federasyonu
TAF	:	Türkiye Atletizm Federasyonu
TMOK	:	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
TOSFED	:	Türkiye Otomobil Sporları Federasyonu

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Who Ülkelerin koronavirüs verileri.....	14
Tablo 2. İlk vakanın görüldüğü günden 15 Aralığa kadar ki aylık vaka sayısı	18

ÖNSÖZ

Tez çalışmam süresince desteğini hiç esirgemeyen, bilgi ve tecrübelerini paylaşan, değerli danışman hocam Doç. Dr. Kubilay ÇİMEN'e teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca bana desteklerini esirgemeyen zor günlerimde her zaman yanımda olan başta anne ve babama, abim, ablalarım ve ikizime, son olarak hayat arkadaşım Vilma SADIKOĞLU'na teşekkürü bir borç bilirim.

GİRİŞ

İnsanlık var olduğundan beri hayatta kalabilmek için hep bir mücadele içinde bulunmuştur. Önlerine sayısız engeller, zorluklar çıkmıştır. Savaşlar, açlıklar, doğal afetler, hastalıklar ve salgınlarla mücadele etmişler, bu zorlukların üstesinden gelmek için çareler aramışlar, önlemler almışlar. Bu yaşanan sıkıntıların en önemli olanı ise salgın hastalıklar olmuştur. Tarihte bilinen en önemli salgınların başında veba salgını gelmektedir. Çeşitli zamanlarda farklı kavim ve milletlerde milyonlarca insanın canına mal olmuştur. İnsanlık bu salgınlardan kurtulmak için çeşitli önlemler aldıkları gibi aynı zaman da hayatlarını da devam ettirmek zorundaydılar. (Parıldılar ve Dikici, 2020, s. 2)

Günümüz dünyasında insanlık farklı bir bulaşıcı hastalıkla pençeleşiyor. Aralık 2019 da Çinin wuhan kentinde bir pazar yerinde ortaya çıkan yeni tip korona virüs salgını tüm insanlığı tehdit eder boyutlara ulaştı. Bu virüs yıllarca var olan, insanların kış aylarında bolca yakalandığı hastalığın kendini mutasyona uğratması sonucu bulaşıcılığı daha kuvvetli ve ölüm oranı daha yüksek bir hale gelmiştir. Başta sadece Çin de görülen bu hastalık kısa zamanda dünyanın her yerine yayıldı ve binlerce insanın ölümüne sebep oldu. (Aslan, 2020, s. 39)

Hastalık insandan insana ağız ve nefes yolu ile bulaşarak akciğerlerde ciddi tahribata yol açıp insanların nefes almasını zorlaştırarak kısa zamanda zatürreye dönüşmesine ve kişinin ölümüne sebep olmasına yol açmıştır.

Kolay bir şekilde bulaştığı için Ülkeler bu hastalığın bulaşıcılığını en aza düşürmek için çok ciddi tedbirler almak zorunda kalmıştır. (Hale vd., 2020).

Bu tedbirlerin başında sosyal mesafe kuralları, maske takma zorunluluğu, yurt içi yurt dışı seyahat kısıtlaması ve de en katı tedbir olan sokağa çıkma yasakları olmuştur. Bu tedbirler uygulanırken Ülkeler çok ciddi ekonomik dar boğazın eşiğine gelmiştir. Alınan ekonomik önlemler ile krizden kurtulmaya çalışılmıştır. (Akgün, 2020, s. 202)

Aynı zamanda dünyada spor sektöründe de ciddi finansal krizler, gelirlerde azalma, sponsorluk anlaşmalarının iptali, yayın gelirlerinin azalması, ve seyircisiz oynanan maçlardan ötürü stat gelirlerinin azalması spor camiasını sıkı tedbirler almaya yol açmıştır. Bu kısıtlamaların sonunda birçok uluslararası organizasyon iptal

edilmiştir. Avrupa ligleri belli bir süre ertelenmiş sonrasında ise ciddi tedbirler alınarak bu organizasyonlar seyircisiz yapılmaya başlanmıştır. Amatör branşlarda ki bütün organizasyonlar iptal edilmiş, bu sorunlar ülkelerde ciddi istihdam sorunu ortaya çıkarmıştır. Türkiye Cumhuriyeti hükümeti korona virüsün görülmesinden itibaren tedbirlerini almış WHO'nun tavsiyeleri doğrultusunda tüm spor organizasyonlarını futbol müsabakalarını virüsü kontrol altına alana kadar durdurmuştur. (Türkmen ve Özsarı, 2020b, s.58)

Çalışmamızda Dünya'da ve Türkiye'deki spor organizasyonlarının pandemi çerçevesinde ne tür önlemler alındığını araştırmak, spor sektörünün, kulüplerin organizasyon firmalarının, yayıncı kuruluşların ve Ülkelerin uğradığı zararları ortaya koymak. Alınan önlemlerin yeterliliğini tespit etmek, federasyonların branşlarına göre ne tür tedbirler aldığını araştırmak, Avrupa'da ve dünyadaki örneklerini karşılaştırıp farkları ortaya çıkarmak. Aynı zamanda sedanter ve geçimini spor yaparak sağlayan insanların sosyal hayatlarındaki değişiminin bedensel ve ruhsal etkilerini değerlendirmek. Bunun sonucunda ileriki yıllarda dünyada oluşabilecek büyük bir salgında hazırlıksız yakalanan ve ciddi finansal zarara uğrayan spor sektörünün bundan sonraki yapacağı organizasyonlarda pandemi salgınının yaratacağı zararları göz önünde bulundurarak ne tür erken önlemleri almasını sağlamak için tavsiyelerde bulunmak.

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAÇ VE ÖNEM

1.1. Araştırmanın Problem Durumu

Pandemi sürecin de dünyada birçok spor organizasyonu iptal edilmiştir. Dünyada ki örnekleri gibi Türkiye’de de birçok organizasyonun pandemi kurallarına göre gerçekleştiği bilinmektedir. Birçok hizmet organizasyonu gibi dünyada ve Ülkemizde tamamen durma noktasına gelen spor organizasyonları ve hizmet işletmelerinin durumlarında bir belirsizlik bulunmaktadır. Ayrıca bu alanda çok yaygın ve çeşitli bir hizmet ağı yapısının bulunması birçoğunun hangi şartlarda olduğu, istihdam sorunları, sözleşmeye bağlı hukuki durumlar, bilinmemektedir. Bir diğer durum ise Dünyanın olası bir salgında hazırlıksız yakalanması ortaya her açıdan ciddi sorunlar çıkmasına neden olmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Dünyada ki ve Türkiye’deki spor faaliyetlerinin pandemi kuralları kapsamında insanların herhangi bir sağlık sorununa engel oluşturmadan ne tür tedbirlerin alındığını ve bu tedbirlerin ne derece etkili olduğunu araştırmak. Pandeminin ülkelere, Federasyonlara, kulüplere ve insanlara maddi ve manevi zararlarını tespit etmek hangi sektörlerin daha fazla zarar gördüğünü hangi sektörlerin bu salgından kar elde ettiğini araştırmak. İnsanların sosyal hayatlarındaki değişikliğe dikkat çekip olası sağlık sorunlarını ortaya çıkarmak. Ayrıca spor organizasyonları ve hizmet işletmelerinin pandemi sürecinde hangi noktaya geldiklerini ortaya çıkartmak ve bu alanda doğacak hizmet boşluğuna dikkat çekmektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Dünyada ki ve Türkiye’deki spor faaliyetlerinin pandemi kuralları kapsamında insanların herhangi bir sağlık sorununa engel oluşturmadan ne tür tedbirlerin alındığını ve bu tedbirlerin ne derece etkili olduğunu spor sektörüne etkilerinin neler olduğunu araştırıp ortaya çıkartmaktır. Bu konuda alınan tedbirlerin dünyadaki spor organizasyonlarıyla alanlardaki uygulamalarının tespiti ve karşılaştırılması yapılmamıştır. Bu araştırma ile bunun ortaya konması ve literatüre bakılmasının önemli olduğu kanaatindeyiz.

Özellikle alınan tedbirlerin spor organizasyonlarının ve hizmet sektöründeki yansımalarını ve ileriki tarihte yaşanması muhtemel (kapanan ve ihtiyaç halinde hizmet veremeyecek spor işletmelerinin eksikliği) sorunları önceden tespit edilmesine katkı sağlamak, aynı zamanda karantina süreci ile sosyal yaşam kalitesi düşen ve alışıktır olmadığı durağan bir yaşantıya geçen insanların yaşadığı fiziksel ve ruhsal sorunların tespitinin yapılması ve alınması gereken tedbirlere dikkat çekmek açısından bu araştırma sonuçları önem taşımaktadır.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

Araştırmada, hedeflenen doküman ve içeriğinin yapılabilmesi amacıyla, ulusal ve uluslararası alan yazın taramış, bu taramalarda ulaşılan yazılı bilgi, belge, belgesel ve kaynaklar kullanılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada pandemi sürecindeki kısıtlamalar ve yasaklar dikkate alınarak internet üzerinden bulunan bilimsel kaynaklardan faydalanılmıştır. Pandeminin ve yasakların getirmiş olduğu kısıtlamalar nedeniyle kaynak ve literatür taraması telefon ve internet üzerinden yapılmış araştırmayı sınırlamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

2.1. Covid-19 Nedir

Covid-19 varlığı yıllardır bilinen insandan insana nefes yolu ile kolayca bulaşan virüs hastalığının yeni tip Covid-19 ya da korona virüs hastalığı olarak adlandırılan virüsün mutasyona uğramış halidir. Bu virüsü önceki yıllardan ayıran en önemli özellik ise insandan insana çok çabuk bulaşması ve kısa zamanda ciğerlere inerek ölümlere sebep olmasıdır.

Yeni Korona virüs Hastalığı (COVID-19), ilk olarak Çin'in Vuhan Eyaleti'nde 2019 Aralık ayının sonlarında solunum yolu belirtileri (ateş, öksürük, nefes darlığı) gelişen bir grup hastada yapılan araştırmalar sonucunda 13 Ocak 2020'de tanımlanan bir virüstür. Salgın başlangıçta bu bölgedeki deniz ürünleri ve hayvan pazarında bulunanlarda tespit edilmiştir. Daha sonra insandan insana bulaşarak Vuhan başta olmak üzere Hubei eyaletindeki diğer şehirlere ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin diğer eyaletlerine ve diğer dünya ülkelerine yayılmıştır.

Korona virüsler, hayvanlarda veya insanlarda hastalığa neden olabilecek büyük bir virüs ailesidir. İnsanlarda, birkaç korona virüsün soğuk algınlığından Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS) gibi daha şiddetli hastalıklara kadar solunum yolu enfeksiyonlarına neden olduğu bilinmektedir. Yeni Korona virüs Hastalığına SARS-CoV-2 virüsü neden olur. ("Covid-19 nedir", 2020)

2.1.1. Belirtileri Nelerdir?

Gençlerde ve kronik hastalığı olmayan insanlarda herhangi ciddi bir belirtisi olmayacağı gibi yaşlılar ve kronik rahatsızlığı olan insanlarda çok ciddi belirtileri de bildirilmektedir. En sık rastlanan belirtileri ise yüksek ateş, ishal, öksürük ve nefes darlığıdır. Şiddetli belirtileri ise zatürre, ağır solunum yetmezliği, böbrek yetmezliği ve ölüme kadar gitmektedir. (Wang vd., 2020). Covid-19'a yakalananların bazılarında ölümcül akciğer tutulumu ve çoklu organ yetmezliği de görülmüştür. (Zahra vd.,2020).

2.1.2. Nasıl Bulaşır?

Virüslü olan kişinin daha çok kapalı ortamlarda sosyal mesafe olmadan öksürmeleri uzun süre yakın mesafede konuşmaları ile ortama dağılan damlacıkların hava yolu ile ağızdan bulaşır. Virüslü kişilerin temas ettikleri yüzeylere bir başka kişinin temas etmesi sonucunda temas eden kişinin ellerini dezenfekte etmeden yüzüne ve ağzına dokunması sonucu da bulaşabilir. (“Covid-19 nedir”, 2020b) Şimdiye kadar elde edilen veriler neticesinde Covid-19 bulaşma şekli virüs bulaşan insanların, öksürme ve hapşırma yolu ile dış yüzeye saçtığı iç damlacıklarla temas sonrası etkenin mukozalara yakın mesafeden teması ile bulaşmakta ve genel olarak yayıcı- taşıyıcı bir Covid-19 hastasının insanlar arasında dolaşmasıyla yayılmaktadır. (Wu vd., 2020).

2.1.3. Kimler Daha Fazla Risk Altında

Covid-19 enfeksiyonu ile ilgili bu zamana kadar elde edilen bilimsel verilere göre, bazı insanların bu hastalığı çok daha ağır geçirdiği bazı hastaların ise hafif atlattığı görülmektedir. Hastalığa yakalanan kişilerin hastalığı atlama oranları ise şu şekildedir:

- Vakaların yüzde 80'i hastalığı hafif geçirmektedir.
- Vakaların %20'si hastane koşullarında tedavi edilmektedir.
- Hastalık, genellikle 60 yaş ve üzerindeki kişileri daha fazla etkilemektedir. (“Covid-19 nedir”, 2020c)

2.1.4. Hastalıktan En Çok Etkilenen Kişiler

Covid19 virüsünün önceki virüslerden en önemli farkı kronik hastalığı olan insanlarda ve 65 yaş üstü hastalarda ölüm oranının çok yüksek olmasıdır.

- 60 yaş üstü olanlar
- Ciddi kronik tıbbi rahatsızlıkları olan insanlar:
- Kalp hastalığı
- Hipertansiyon
- Diyabet
- Kronik Solunum yolu hastalığı
- Kanser gibi
- Sağlık Çalışanları
- Panik atak hastaları

- Astım bronşit hastaları. (“Covid-19 nedir”, 2020d)

2.1.5. Çocuklar da Risk Durumu

Şimdiye kadar görülen vaka oranlarında Çocuklarda hastalığa yakalanma oranı çok düşük kalmış, yakalanan çocuklar ise hastalığı çok hafif semptomlar ile atlattır. Çocuklarda ölüm vakalarına rastlanmamıştır. (“Covid-19 nedir”, 2020e)

2.1.6. Hamilelerde Risk faktörü İçinde mi?

Covid-19 enfeksiyonu gelişen gebe kadınlarda hastalığın ciddiyeti konusunda çok fazla bilimsel bir bulgu bulunmamaktadır. Bununla birlikte hamile kadınların Covid19’a yakalandıktan sonraki hastalık belirtilerinin ve semptomların hamile olmayan normal insanlar ile arasında hastalık belirtileri ve semptomlarında herhangi bir fark görülmemekle birlikte gebelik esnasında anne karnındaki bebeklerde olumsuz bir durum tespit edilmemiştir. Şu ana kadar Covid-19’un hamilelik sırasında anneden bebeğe bulaştığına dair de bir kanıt bulunmamaktadır. (“Covid-19 nedir”, 2020f)

2.1.7. Teşhis Nasıl Konur?

Yeni Korona virüs tanısının bir insana konması için yapılacak testler Türkiye’de bulunmaktadır. Tanı testi sadece Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Ulusal Viroloji Referans Laboratuvarında ve belirlenmiş Halk Sağlığı Laboratuvarlarında yapılmaktadır. (“Covid-19 nedir”, 2020g)

2.1.8. Korunma İçin Uygulanacak Tedbirler Nelerdir?

Covid-19’dan korunmak için uygulanacak tedbirlerin başında sosyal izolasyon için sosyal mesafeye, kişisel hijyene, sağlıklı bir yaşam tarzına, düzenli uykuya, programlı bir şekilde yapılacak fiziksel egzersize, ölçülü ve dengeli beslenmeye dikkat edilmelidir. (Cortegiani vd., 2020).

Aynı zamanda mümkün olduğu kadar yurtdışına yolculuk yapılmaması önerilmektedir. Yurtdışına çıkışın zorunlu olduğu durumlarda aşağıdaki kurallara dikkat edilmelidir: Akut solunum yolu enfeksiyonlarının genel bulaşma riskini azaltmak için önerilen temel ilkeler Yeni Korona virüs Hastalığı (Covid-19) için de geçerlidir. Bunlar;

- El temizliğine dikkat edilmelidir. Eller en az 20 saniye boyunca sabun ve suyla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol bazlı el

antiseptiği kullanılmalıdır. Antiseptik veya anti bakteriyel içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir.

- Eller yıkanmadan ağız, burun ve gözlerle temas edilmemelidir.
- Hasta insanlarla temastan kaçınmalıdır (mümkün ise en az 1 m uzakta bulunulmalı).
- Özellikle hasta insanlarla veya çevreleriyle doğrudan temas ettikten sonra eller sık sık temizlenmelidir
- Hastaların yoğun olarak bulunması nedeniyle mümkün ise sağlık merkezlerine gidilmemeli, sağlık kuruluşuna gidilmesi gereken durumlarda diğer hastalarla temas en aza indirilmelidir.
- ksrme veya hapşırma sırasında burun ve ağız tek kullanımlık kağıt mendil ile örtülmeli, kağıt mendilin bulunmadığı durumlarda ise dirsek içi kullanılmalı, mümkünse kalabalık yerlere girilmemeli, eğer girmek zorunda kalınıyorsa ağız ve burun kapatılmalı, tıbbi maske kullanılmalıdır.
- Çiğ veya az pişmiş hayvan ürünleri yemekten kaçınılmalıdır. İyi pişmiş yiyecekler tercih edilmelidir.
- Çiftlikler, canlı hayvan pazarları ve hayvanların kesilebileceği alanlar gibi genel enfeksiyonlar açısından yüksek riskli alanlardan kaçınılmalıdır.
- Seyahat sonrası 14 gün içinde herhangi bir solunum yolu semptomu olursa maske takılarak en yakın sağlık kuruluşuna başvurulmalı, doktora seyahat öyküsü hakkında bilgi verilmelidir. (“Covid-19 nedir”, 2020h)

2.2. Covid19 Başladığı Günden Bugüne WHO’nun İzlediği Yol Haritası

Dünya Sağlık rgt Covid-19 salgınının göründüğü ilk günden itibaren virüsün bulaşma seyrinin kontrol altında tutulabilmesi için ülkeler ile iletişim halinde olmuştur. Aynı zamanda önlemlere yönelik tedbir ve uygulamalar hakkında bilgilendirmeler yapmış, Covid-19 virüsünün aşı çalışmaları ile ilgili bilimsel araştırmalar da izlenecek yol haritasını belirlemiştir.

Dünya Sağlık rgt salgının başladığı ilk günden itibaren aldığı önlem ve çalışmalar şu şekildedir:

10-12 Ocak 2020: DSÖ, yeni bir hastalık salgınının yönetimi ile ilgili konuları kapsayan, ülkeler için kapsamlı bir rehber belge yayınladı: Enfeksiyon nleme, kontrol, laboratuvar testleri, Ulusal kapasite inceleme aracı, risk iletişimi ve toplum

katılımı, hastalık Emtia Paketi (v1) hastalık Emtia Paketi (v2), Seyahat tavsiyesi klinik yönetim gözetim vaka tanımlarını içermektedir.

16 Ocak 2020: Pan Amerikan Sağlık Örgütü / WHO Amerika Bölgesel Ofisi (PAHO / AMRO) yeni korona virüse ilişkin ilk epidemiyolojik uyarısını yayınladı. Uyarı, uluslararası yolcuları, enfeksiyon önleme ve kontrol önlemlerini ve laboratuvar testlerini kapsayan tavsiyeleri içeriyordu.

31 Ocak 2020: DSÖ Afrika Bölge Direktörü, bölgedeki tüm ülkelere vakalara karşı hazırlıklı olmasını ve erken tespitinin önemini vurgulayan bir bilgilendirme notu gönderdi.

14 Ocak 2020: H1N1 ve Ebola salgınlarından öğrenilen derslere dayanarak, WHO, Covid-19 ışığında toplu toplantıları düzenleyenlerin uyması gereken kuralları içeren yönerge yayınladı.

29 Şubat 2020: DSÖ, Covid-19'u Kontrol altında tutabilmek için insanları karantina sürecinde yapılması gereken kuralları içeren bilgi notu yayınladı. Bu bilgi notunda virüsten korunmak için karantinaya alınması gereken kişilerin durumlarını ve karantina şartlarını içeriyordu.

6 Mart 2020: DSÖ, Araştırma Forumu'nun çalışma grupları tarafından geliştirilen yeni korona virüs için Küresel Araştırma Yol Haritasını yayınladı. Yol Haritası, dokuz temel alandaki temel araştırma önceliklerini özetlemektedir. Bunlar arasında virüsün doğal geçmişi, epidemiyoloji, teşhis, klinik yönetim, etik hususlar ve sosyal bilimlerin yanı sıra terapötikler ve aşılar için uzun vadeli hedefler yer almaktadır.

11 Mart 2020: Covid-19 virüsü Who (Dünya Sağlık Örgütü) tarafından pandemi salgını olarak ilan edildi.

10 Mart 2020: DSÖ, UNICEF ve Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC), okulları güvende tutmak için önemli hususları ve pratik kontrol listelerini özetleyen, ebeveynler ve bakıcıların yanı sıra çocuklar ve öğrencilerin kendileri için ipuçları içeren bir rehber yayınladı.

17 Mart 2020: DSÖ, Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC), Uluslararası Göç Örgütü (IOM) ve BM Mülteci Ajansı (UNHCR) ile birlikte,

kamplarda Covid-19 salgınına hazırlık ve müdahale operasyonlarının ölçeklendirilmesi hakkında kılavuz yayınladı.

25 Mart 2020: DSÖ, ülkelerin temel sağlık hizmeti sunumunu sürdürürken, sağlık çalışanlarını korurken ve sistem çökmesi riskini azaltırken, ülkelerin doğrudan Covid-19'a yanıt verme taleplerini dengelemelerine yardımcı olmak için operasyonel planlama kılavuzlarını güncelledi.

28 Mart 2020: Dünya çapında birçok sağlık tesisi tıbbi bakım arayan Covid-19 hastalarının akışından bunalmış durumdayken, WHO, sağlık tesislerinde şiddetli akut solunum yolu enfeksiyonu tedavi merkezinin ve şiddetli akut solunum yolu enfeksiyonu tarama tesisinin nasıl kurulacağı ve yönetileceği hakkında bir kılavuz yayınladı.

18 Mart 2020: DSÖ ve ortakları, Covid-19 için en etkili tedavileri bulmak için dünyanın dört bir yanından sağlam veriler üretmeyi amaçlayan uluslararası bir klinik çalışma olan Dayanışma denemesini başlattı. Klinik denemelerin tasarlanması ve yürütülmesi normalde yıllar alırken, dayanışma denemesi bu süreci hızlandırmak için tasarlandı. Hastaları tek bir çalışmaya kaydetmek, kanıtlanmamış tedavilerin dünya çapında hızlı bir şekilde karşılaştırılmasına yardımcı olmaktı. Bu düzenleme aynı zamanda, potansiyel tedavilerin göreceli etkililiğini belirlemek için gereken güçlü kanıtları üretmeyen çok sayıda küçük çalışmanın riskini ortadan kaldırmak içindi.

4 Nisan 2020: DSÖ, dünya çapında 1 milyondan fazla Covid-19 vakasının doğrulandığını, bir aydan kısa bir süre içinde bu vaka sayılarında on kattan fazla bir artış olduğunu bildirdi.

11 Nisan 2020: DSÖ, dünyanın dört bir yanından adayların sistematik bir değerlendirmesi temelinde güncellenmeye devam eden bir Covid-19 aday aşısı taslağı yayınladı.

13 Nisan 2020: DSÖ, dünyanın dört bir yanından 130 bilim adamı, fon sağlayıcı ve üretici tarafından Covid-19'a karşı bir aşının geliştirilmesini hızlandırmak için DSÖ ile çalışmayı taahhüt ettikleri bir bildiri yayınladı.

24 Nisan 2020: DSÖ, Covid-19 bağlamında 'dokunulmazlık pasaportları' hakkında bir Bilimsel Özet yayınladı. Bu özet, bir 'dokunulmazlık pasaportu' veya 'risksiz sertifika' doğruluğunu garanti etmek için antikor aracılı bağışıklığın etkililiği

hakkında yeterli kanıt bulunmadığını ve bu tür sertifikaların kullanımının bu nedenle devam eden aktarım risklerini artırabileceğini vurguladı.

13 Mayıs 2020: Sağlık çalışanlarını, Covid-19 hastalarına bakmalarına ve kendilerini korumalarına yardımcı olmak için bilgilendirmek üzere tasarlanan WHO Akademi Uygulaması, genel halk için WHO Bilgi uygulamasıyla birlikte kullanıma sunuldu.

16 Haziran 2020: DSÖ, bir kortiko steroid olan deksametazonun Covid-19 ile kritik hastalığı olan hastalar için hayat kurtarıcı olabileceğini gösteren İngiltere'den ilk klinik çalışma sonuçlarını yayınladı. Haberler, Covid-19 için sağlık teknolojilerini hızlandırmak amacıyla şubat ayı ortasında Cenevre'de düzenlenen Küresel Araştırma ve İnovasyon Forumu'ndan yola çıktı. Forum, öncelikli olarak steroid kullanımına ilişkin daha fazla araştırmanın altını çizdi.

17 Haziran 2020: DSÖ, etkili bir Covid-19 tedavisi bulmak için Dayanışma Denemesinin hidrosiklorokin kolunun durdurulduğunu duyurdu. Karar, Dayanışma, Keşif ve Kurtarma çalışmalarından elde edilen büyük ölçekli kanıtların yanı sıra, hidrosiklorokin hastanede yatan Covid-19 hastalarında mortaliteyi azaltmadığını gösteren diğer kaynaklardan mevcut yayınlanmış kanıtların incelemesine dayanıyordu.

1-2 Temmuz 2020: DSÖ, Covid-19 konusunda gelişen bilimi değerlendirmek ve etkili sağlık araçları geliştirmedeki ilerlemeyi incelemek için Covid-19 araştırma ve inovasyonuyla ilgili ikinci zirvesini düzenledi. Sanal zirve, dünyanın her yerinden 1000'den fazla araştırmacı ve bilim insanını ağırladı.

Sonuçlardan biri, hastalığın farklı aşamalarında antiviraller, immünomodülatör ilaçlar ve anti-trombotik ajanların yanı sıra kombinasyon tedavilerini test etmek için daha fazla denemeye ihtiyaç duyulduğu konusunda uzlaşıydı. Aşı adaylarının tartışması, ortak bir Veri ve Güvenlik İzleme Kurulu ile birlikte küresel, çok ülkeli, uyarlanabilir bir deneme tasarımının kullanımını ve adayları denemelerin çeşitli aşamalarında ilerletmek için açık kriterleri kapsıyordu.

4 Temmuz 2020: DSÖ, 17 Haziran 2020'de hidrosiklorokin kolunu durdurma kararına dayanarak, Dayanışma çalışmasının etkili bir Covid-19 tedavisi bulmak için hidrosiklorokin ve lopinavir / ritonavir kollarının durdurulduğunu duyurdu. Karar, Dayanışma denemesinden elde edilen kanıtlara dayanıyordu.

9 Temmuz 2020: DSÖ, virüsün insanlar arasında nasıl, ne zaman ve hangi ortamlarda yayıldığına dair bilgi sağlayan Covid-19 iletimi hakkında güncellenmiş bir bilimsel Özet yayınladı. Özet, temas, damlacık, havada, fomit, fekal-oral, kan yoluyla, anneden çocuğa ve hayvandan insana bulaşma dahil olası bulaşma durumlarını içeriyordu.

22 Temmuz 2020: DSÖ, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Georgetown Üniversitesi, pandemiye yanıt olarak 190'dan fazla ülkede uygulanan yasaların bir veri tabanı olan Covid-19 Hukuk Laboratuvarı'nı başlattı. Girişimin amacı, yasaların uluslararası insan hakları standartlarına bağlı kalarak sağlığı ve refahı korumasını sağlamaktır.

19 Ağu 2020: Dünya İnsani Yardım Günü'nde DSÖ, Covid-19'a ve diğer sağlıkla ilgili acil durumlara müdahale eden dünyanın dört bir yanındaki ön saflardaki çalışanlara saygılarını sunmak için BM ortaklarıyla bir araya geldi. Bu gönüllüler, sağlık çalışanları olarak pandemic müdahalede önemli roller oynayan mülteciler, Covid-19 ile savaşmak için devreye giren Ebola sağlık çalışanları, kadınlara ve çocuklara kritik sağlık hizmeti vermeye devam eden doktorlar ve hemşireleri kapsamaktaydı.

31 Ağu 2020: DSÖ, 105 ülkenin raporlarına dayanarak Covid-19'un sağlık sistemleri üzerindeki etkisine dair ilk gösterge niteliğinde bir anket yayınladı. Neredeyse her ülke (%90) sağlık hizmetlerinde kesinti yaşadı ve düşük ve orta gelirli ülkeler en büyük zorlukları yaşayan ülkeler olarak kayıtlara geçti.

14 Eyl 2020: Aşılama konusunda Stratejik Uzmanlar Grubu (SAGE) tarafından onaylanan DSÖ, Covid-19 aşılarının ülkeler arasında tahsisine ve tedarik kısıtlyken ülkeler içinde aşılama gruplarının öncelik verilmesine ilişkin rehberlik sunan bir Değerler Çerçevesi yayınladı.

2 Ekim 2020: 75. BM Genel Kurulu'nun eşi benzeri görülmemiş sanal üst düzey oturumunda DSÖ, dünya liderlerini Covid-19 Araçlarına Erişim (ACT) -Accelerator'ı desteklemeye, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşma yolunda ivmeyi sürdürmeye ve bir sonraki salgına hazırlamaya çağırdı. DSÖ oturumları, COVID-19'un gelecek nesiller üzerindeki etkisini azaltmak, zararlı yanlış bilgilerin yayılmasını durdurmak ve acil durumlara daha iyi hazırlıklı olmak gibi konuları içeriyordu.

5-6 Ekim 2020: Mayıs 2020'de Dünya Sağlık Asamblesinin de Üye Devletler tarafından onaylanan WHA73.1 kararının uygulanmasına ilişkin güncelleme sağlayan Covid-19 yanıtı üzerine bir İcra Kurulu özel oturumu gerçekleştirildi.

15 Ekim 2020: DSÖ, Covid-19 için yeniden amaçlanan ilaçların etkinliği hakkında kesin kanıtlar açıkladı. Dayanışma Çalışmasının ara sonuçları, remdesivir, hidroksiklorokin, lopinavir / ritonavir ve interferon rejimlerinin, hastanede yatan hastalar arasında 28 günlük mortalite veya Covid-19'un hastane içi seyri üzerinde çok az etkiye sahip olduğunu veya hiç etkisinin olmadığını gösterdi.

25-27 Ekim 2020: Dünya Sağlık Zirvesi'nde Genel Direktör ve DSÖ lideri ve uzmanı, Covid-19 yeniliğine, araştırmasına ve çözümlerine yapılan yatırımın artırılması çağrısında bulundu. Zirve geleneksel olarak Almanya Şansölyesi, Fransa Cumhurbaşkanı, Avrupa Komisyonu Başkanı ve Dünya Sağlık Örgütü Genel Direktörü himayesinde düzenlenmektedir.

16 Kasım 2020: DSÖ, hükümetlere Covid-19 aşısı için ulusal dağıtım ve aşılama planlarını formüle etme ve güncelleme konusunda yardımcı olmak için UNICEF ile ortaklaşa geliştirilen geçici kılavuzlar yayınladı.

19 Kasım 2020: DSÖ ve diğer BM ajansları, Covid-19 yanıtında veri ve teknolojinin uluslararası hukuk uyarınca gizlilik hakkına saygı duyan bir şekilde kullanılması çağrısında bulunan Covid-19 Yanıtında Veri Koruma ve Mahremiyet hakkında Ortak Bildiri yayınladı. Gizlilik ilkeleri, sağlık hakkı ve ekonomik ve sosyal gelişme.

20 Kasım 2020: DSÖ, hastalığın ciddiyetine bakılmaksızın hastanede yatan Covid-19 hastalarında remdesivir kullanımına karşı koşullu bir öneri de dahil olmak üzere klinisyenler için yeni bilgiler içeren terapötikler ve Covid-19 hakkında bir kılavuz yayınladı. (“Who Covid-19”, 2020)

2.2.1. WHO Verilerine Göre Dünyada Korona Virüs Verileri

Dünyada pandeminin başladığı ilk günden 15 Aralık 2020 tarihine kadar dünyada korona virüs vakaları ve ölüm oranları Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Who Ülkelerin koronavirüs verileri (“Who Covid-19 Table”, 2020)

Ülke	Toplam vak	Son 24 saat vakalar	Toplam ölümler	Son 24 saat ölümler
Küresel	71.919.725	532.320	1.623.064	9.353
Amerika	16.245.376	204.281	298.594	1.754
Hindistan	9.932.547	26.382	144.096	387
Brezilya	6.927.145	25.193	181.835	433
Rusya	2.707.945	26.689	47.968	577
Fransa	2.338.726	2.590	57.910	368
İngiltere	1.869.670	20.263	64.402	232
İspanya	1.751.884	2.355	48.013	24
Arjantin	1.503.222	5.062	41.041	275
Kolombiya	1.434.516	8.742	39.195	142
Almanya	1.351.510	14.432	22.475	500
Meksika	1.255.974	5.930	114.298	345
Polonya	1.147.446	11.770	23.309	445
İran	1.123.474	7.704	52.670	223
Türkiye	1.052.007	29.617	16.646	229

Tablo 1’deki vaka oranlarına bakıldığında 15 Aralık itibarıyla alınan tedbirlerin ve önlemlerin neticesinde en yüksek vaka en yüksek ölüm ve toplam ölüm oranı ABD’de gözükmemektedir. Türkiye’de ise son zamanlarda vaka ve ölüm oranlarında artış gözükmemiştir. Buna rağmen genel bir değerlendirme yapıldığında Türkiye’deki toplam ölüm oranlarının diğer ülkelere göre çok daha az olması Ülkemizdeki sağlık sisteminin covid19 pandemisinde ki başarısını gözler önüne sermektedir.

2.3. Covid-19’un Türkiye’de Görülmesi İzlenen Yol Haritası

Dünyada korona virüs vakalarının görüldüğü ilk günden itibaren Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve Sağlık Bakanlığı önemli ve erken tedbirler almasıyla ilk vakanın ülkemizde görülme tarihi Dünyada görülme tarihinden 6 hafta sonra olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti ve sağlık bakanlığı Ülkede tam anlamıyla bir seferberlik ilan etmiş bütün sağlık personelini ikinci bir emre kadar mazeret kabul etmeksizin görevlendirmiştir.

2.3.1. Bilim Kurulunun Kurulması

Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanı Fahrettin Koca’nın çeşitli bürokratlarla yaptığı toplantı sonrasında salgına karşılık Korona virüs Bilim Kurulu oluşturulması kararlaştırılmıştır.

04.02.2020 tarihinde ilk toplantısını yapan Bilim Kurulu; Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Ana Bilim Dalından 2, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalından 1, Göğüs Hastalıkları Ana Bilim Dalından 5, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalından 13, Yoğun Bakım ve İç Hastalıkları Ana Bilim Dalından 1, Veterinerlik Viroloji Ana Bilim Dalından, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalından 1, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünden Hukuk Müşaviri, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğünden Klinik Mikrobiyoloji Daire Başkanı, Bulaşıcı Hastalıklar Dairesi Başkanı, Sağlık Tehditleri Erken Uyarı ve Cevap Dairesi Başkanı, Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarı ve Biyolojik Ürünler Dairesi Başkanı olmak üzere toplam da 28 konusunda uzman bilim insanıyla Bilim Kurulu oluşturulmuştur. (“sağlık bakanlığı Covid-19”,2020)

2.3.2. Salgının Önlenmesine Yönelik Alınan Kararlar

T.C Hükümeti Covid-19 vakasının dünyada görüldüğü ilk günden gerekli bütün sağlık ve güvenlik tedbirlerini en ince ayrıntısına kadar planlamış virüsün Ülkemizde görüldüğü andan itibaren insan sağlığını öncelik sayan önlem kurallarını hayata geçirmiştir.

- Vaka görülen ülkelerle sınır kapılarından ve hava ve deniz limanlarından yabancı uyruklu vatandaşların ülkeye girişlerinin yasaklanması.
- Türk vatandaşlarının ülkeye girerken vücut ısı kontrolü uygulaması ile yüksek ateşli olanların izole edilmesinin sağlanması.
- Vakaların görüldüğü ilk günlerde ülkelere giriş çıkışların kapatılması, virüsün yayılması ile bütün herkese ülkeye girişin yasaklanması.
- Ülkede ki bütün eğitim öğretim kurumları yuvalar ve anaokullarına 14gün ara verilmesi, ardından uzaktan eğitime başlanması, sosyal mesafe kurallarına uyulmasının zor olduğu toplu alanların kapatılması.
- Restoran vb.’nin içeride yemek servisinin kaldırılması ve paket servisine geçmeleri.
- Berberlerin, kuaförlerin ve oyun, eğlence yerlerinin ikinci bir emre kadar kapatılması.
- AVM ve kapalı pazar yerlerinin faaliyetinin durdurulması, -Yurt dışında yaşayan ve Türkiye’ye gelen vatandaşlar farklı şehirlerdeki Kredi ve Yurtlar

Kurumunun öğrenci yurtlarında 14 gün süre ile karantina uygulanmasının başlatılması

- Gençlik ve Spor Bakanının açıklamasına göre yurtlarda karantina altına alınan insan sayısı 77.411'dir.
- Virüsün Türkiye'de değişik illerde de görülmesi ve vaka sayısının artması üzerine 30 büyükşehir ve Zonguldak şehirlerine giriş çıkışların yasaklanması,
- Şehirlerarası her türlü taşımacılığın durdurulması,
- Başlarda sadece hafta sonları sokağa çıkma kısıtlamalarının uygulanması, ileriki zamanlarda ise bayramlarda da (23 Nisan-19 Mayıs-Ramazan Bayramı) sokağa çıkma kısıtlaması uygulanması ve kutlanmaması,
- Pek çok iş yerinde çalışanların sayılarının yarıya düşürülerek vardiyalı çalışma veya yarı zamanlı çalışmaya geçilmesi,
- Pazarlarda sosyal mesafeye uygun hizmet edilmesi, yerleşim ve girişlerde maske zorunluluğu getirilmesi,
- Önceleri sadece 65 yaş ve üstü vatandaşlara sokağa çıkma yasağı uygulanırken, vaka sayıları arttıktan sonra 20 yaş altı gençlere sokağa çıkma yasağı uygulanması.
- Dışarı çıkması yasaklanmayanlara sokağa çıkarken maske takma mecburiyetinin getirilmesi,
- İzolasyon takip sisteminin uygulanmaya başlanmasıyla illerimizin tamamında vakanın görülen il, ilçe, bölge, mahalle, köy ve binaların 14 süreyle karantinaya alınması,
- Covid-19 görülen vakalara filyasyon uygulanarak hastanın temaslı kişilerin tespit edilip karantinaya alınması,
- İyileşen hastaların 14 gün boyunca evlerinde karantinaya alınması ve takip edilmesi gibi pek çok uygulama ile salgında vaka sayısının çoğalmasının önüne geçilmiştir.
- Sağlık Bakanlığı bütün özel ve resmi kamu kurum ve kuruluşlarına iş yerlerine Covid-19'dan korunmanın 14 kuralı yazan talimatlar göndermiştir. Bu talimatlar aynı zamanda giriş kapılarına asılarak halkın bilinçlenmesi sağlanmıştır. (Akgün, 2020, s.207)

2.3.3. Alınan Ekonomik Destek Kararları

T.C. Hükümeti Devleti virüse karşı esnafın ve vatandaşın krizden etkilenmemesi için bir takım ekonomik tedbir politikalarını hayata geçirmiştir. Bu tedbirlerle birlikte devlet işyerleri kapanan vatandaşların pandemiden etkilenmemesi için tüm imkânları seferber etmiştir. Bu önlem ve ekonomik tedbir politikalarını şöyle sıralayabiliriz:

Vergi ertelemeleri, Kısa çalışma ödeneği, Kamu bankalarından “İşe Devam Kredisi”, Kredi-finansman desteği, Ticari alacak sigortası desteği, Kira sözleşmeleri ile ilgili düzenleme, KOBİ’lerin alacaklarına devlet güvencesi, Memur ve emeklilere maaş ve bayram ikramiyelerinin erken ödenmesi.

Kısa Çalışma Ödeneği: İş yerinde mevcut çalışma sürelerinin geçici olarak azaltıldığı ya da tamamıyla durdurulduğu durumlarda, sigortalı çalışanlara çalışmadıkları dönem için 3 ayı aşmama koşulu ile devletin sağladığı bir gelir desteği uygulamasıdır. Bu uygulamanın temel amacı; mevcut istihdamı korumak, zorunlu sebeplerden ötürü işçi çıkarımlarının önüne geçmektir.

Asgari Maaş Desteği: Yeni işe alımlarda 3 ay boyunca maaşlarının ve ücretlerinin devlet tarafından ödenmesi, Sağlık Bakanlığına 32 bin yeni sağlık çalışanı alınması, -Sağlık personelinin hareketliğinin durdurulması, Sanayi işletmelerine özellikle medikal, sağlık malzemesi üreten firmalara destekler verilmesi, prim ve vergi borçlarının ertelenmesi, -Çiftçilere tohum, gübre, damızlık, buzağı primleri verilmesi. (Akgün, 2020’a, s.224)

2.3.4. Türkiye ‘de Salgının İlk Gününden İtibaren Vaka Sayıları

Salgının Türkiye’de 11mart 2020’de görülmesinin ardından 15 Aralık 2020’ye kadar olan süreçte vaka sayıları ve ölüm oranları Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2. İlk vakanın görüldüğü günden 15 Aralığa kadar ki aylık vaka sayısı (“sağlık bakanlığı Covid-19”,2020’a)

tarih	Toplam Test Sayısı	Toplam Vaka Sayısı	Toplam Vefat Sayısı	Hastalarda Zatürre Oranı (%)	Ağır Hasta Sayısı	Toplam İyileşen Hasta Sayısı	Bugünkü Hasta Sayısı	Bugünkü Test Sayısı	Bugünkü Vefat Sayısı	Bugünkü İyileşen Sayısı
15.Ara.20	21.490.195	1.898.447	16.881	2,9	5.988	1.661.191	5.105	206.190	235	29.247
15.Kas.20	16.156.470	414.278	11.507	4,2	3.439	353.663	3.223	142.496	89	2.561
15.Eki.20	12.077.773	342.143	9.080	5.Eyl	1.408	299.679	1.693	116.103	66	1.311
15.Eyl.20	8.742.535	294.620	7.186	7.Oca	1.327	261.260	1.742	110.412	67	1.202
15.Ağu.20	5.659.286	248.117	5.955	7,6	668	229.972	1.256	67.214	21	992
15.Tem.20	4.107.498	215.940	5.419			197.733	947	42.320	17	1.013
15.Haz.20	2.674.203	179.831	4.825			152.364	1.592	42.032	18	947
15.May.20	1.547.389	146.457	4.055			106.133	1.708	38.565	48	2.103
15.Nis.20	477.716	69.392	1.518			5.674	4.281	34.090	115	875
27.Mar.20	47.823	5.698	92			42	2.069	7.533	17	
17.Mar.20		98	1							
11.Mar.20		1								

Tablo 2’de salgının Türkiye’deki seyrine baktığımızda martta virüsün görülmesi ile birlikte vaka sayısında ve ölüm oranlarında artışlar gözlenmiş hükümetin almış olduğu tedbir ve kısıtlamalar ile virüsün yayılması kontrol altına alınmış haziran ayı ile birlikte yasakların esnetilmesi sonucu vaka sayılarında artış gözlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma belirlenen amaç doğrultusunda; nitel araştırma deseni içerisinde yer alan doküman incelemesi (analizi) yöntemi uygulanarak yapılmıştır. Nitel araştırma; “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.39). Nitel araştırmalarda veriler mülakatlar, gözlemler ve dokümanlar aracılığıyla toplanır (Patton, 2014). “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s187). Araştırmacının çalıştığı konu kapsamında, kişi ve kurumlara doğrudan ulaşamayacağı durumlarda doküman inceleme yöntemi veri toplama açısından kolaylık sağlar.

Bu çalışmada, pandeminin getirdiği zorlu şartlara da dayanılarak örneklem kısıtlı tutulmuştur. Çalışmanın ana konusu temelinde özünü oluşturacak veriler özetlenerek mümkün olan yoğunluk en aza indirilip araştırma örnekleme ulusal ve uluslararası resmî kurumların pandemi sürecindeki almış oldukları kararlar, iptal ve ertelemeler dikkate alınarak oluşturulmuştur.

3.2. Verilerin Toplanma Araçları

Literatür taraması, var olan kaynak ve belgeleri inceleyerek veri toplamaktır. Mevcut olan kaynaklar arasından belirli bir konunun detaylı biçimde araştırılması ve o konuya ait verilerin sistemli biçimde toplanması sürecidir. Veri toplama ve toplanan verinin öneminin tartışılması, toplanan verilerin problemle ilişkisinin kurulması ve bilginin sınıflandırılması aşamalarından oluşan bir süreçtir. Pandemi süresince oluşan yasak ve karantinanın durumunu da göze alarak internetten konu ile ilgili makaleleri araştırmak, bunlardan atıf yapmak, federasyonların internet sitelerinden genelgeleri araştırmak, konu ile bağlantılı internet sitelerini araştırmak ve intihal kaynak taraması yapmaktır. Araştırmada, hedeflenen yapılabilmesi amacıyla, ulusal ve uluslararası alan yazın taranmış, bu taramalarda pandemi, spor organizasyonları, federasyon futbol, olimpiyat, kurumsallaşma, performans, yönetim, rekabet, ekonomi, çevre, cinsiyet,

gelişme, kalkınma, endüstri, sorumluluk, adalet, şeffaflık, hesap verebilirlik, refah, kalkınma anahtar kelimeleri ile ulaşılan yazılı bilgi, belge, belgesel ve kaynaklar kullanılmıştır. Ayrıca araştırma veri kaynağı olarak ilgili kurum ve kuruluşların resmi beyanları taranmıştır. Bakanlıklar, Federasyon, Dünya Sağlık Örgütü gibi kurumların tedbir kuralları ayrıca federasyonların resmi beyanları detaylı ve sistematik bir şekilde yazılmıştır.

3.3. Verilerin Analizi

Bu araştırmada; ele alınan verilerin tez konusunu doğrudan açıklayıcı, temel bilimsel veriler eşliğinde, ulaşılan kaynakların alanı temsil değerleri bulunan ve nesnel bilgiyi ele alan niteliksel araştırma deseni kullanılmıştır.

Elde birincil ve ikincil kaynaklardan edilen veri detayları özetlenerek sistematik bir şekilde raporlaştırılmıştır. Raporlaştırma sürecinde anahtar kelimeler dışında iptal ve ertelenen spor organizasyonları, resmî kurumların almış oldukları kararlar ve yaptırımlar genelden özele tarama içinde özetlenerek aktarılmıştır.

Araştırmalar özetlendikten sonra son aşamada rapor yazılır, bu raporda problem nedenini ve sonuçlarını belirtmeden önce bu alandaki araştırmalarımızı ve temel kavramları vermemiz gerekmektedir

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Covid-19'un Türkiye ve Dünya'daki Tedbirleri ve Spor sektörüne Etkisi

4.1.1. UEFA Şampiyonlar Ligi Tedbirleri

Dünyanın en önemli spor ve futbol organizasyonlarında biri olan UEFA kulüpler şampiyonası da Covid-19 pandemisinden etkilenmiş ve komite maçları ertelemek zorunda kalmıştır.

Maçların başlaması ile UEFA pandemi kuralları çerçevesinde sağlık ve güvenlik önlemlerine öncelik verecek şekilde insan sağlığını düşünerek kuralları titizlikle hayat geçirmiştir. Alınan tedbirler neticesinde UEFA kalan maçları tek maç üzerinden oynatmıştır. Maçların seyircisiz oynanması alınan en önemli tedbirler arasındadır.

Tüm Teknik ekip, ismi listede olan oyuncular, asistan, doktor ve maçta görev alacak tüm personelle birlikte basın gurubu. Maçta görev alacak tüm hakemler ve gözlemciler maça çıkmadan önce teste tabi tutulacaktır.

Tıbbi Tedbirler Sosyal mesafe ve hijyen ilkeleri: Genel olarak, sosyal mesafe, riskleri en aza indirmenin en etkili yolu olarak kabul edilir. Düzenli el yıkama gibi en iyi hijyen uygulamaları hastalıktan korunmada etkindir. Tüm maçlarda 1.5m sosyal mesafeye (omuzdan omuza ölçülmüştür) önem gösterilmelidir. Tüm takımlar ve görevliler mesafe kurallarını dikkatle uygulamalıdır. Maç esnasında Sosyal mesafe veya diğer enfeksiyon önleyici tedbirlerin olamayacağı için UEFA takım oyuncuları ile teknik personelin güvenliğini düşünerek test programını uygulamak adına katı kurallar getirmiştir. Maçlarda seremoni ve tokalaşma yasaklanmıştır. Toplu halde fotoğraf çekimi dikkat çeken yasaklar arasındadır. ("Uefa Return to play protocol", 2020)

4.1.2. Formula1'de Alınan Tedbirler

Dünyanın en büyük motor sporları organizasyonu olan F1'in 2020 sezonu başladığında sektörel bazda çok büyük bir reklam ve sponsorluk anlaşmaları olduğu için yarışların tamamen iptal edilmesi finansal zararların oluşmasına neden olacaktı. Bu sıkıntıların yaşanmaması için F1 yönetimi birtakım önlemler alarak sezonun kalan

yarışlarını pandemi kuralları çerçevesinde başlatma kararı almıştır. Yarışların mümkün olduğunca güvenli olmasını sağlamak için uygulanan 5 adım şoyledir:

1. Dzenli Test: Özel testler kullanılarak, bir yarışa katılan tım personel seyahate çıkmadan önce Covid-19 için test edilecektir ve her biri etkinliğe gitmelerine izin verilmeden önce negatif bir sonuç vermelidir. Etkinlikler sırasında özel sağlık ekipleri tarafından yapılan dzenli testler ve devre varış arası da dahil olmak üzere ekstra tarama yapılacak ve tım yerel olarak çalışan işçiler de etkinlikten önce test edilecektir.

2. Seyircisiz yarışılması: Avrupa yarışlarının ilk yarışının řu anda izleyicilere, konuklara veya ortaklara ağık olması beklenmiyor. F1 bunu yapmak için güvenli olduğunu dűşündüđu en kısa sürede etkinlikleri seyircili başlatacak, sadece mevcut personelin girişine izin verilecektir.

3. Asgari Personel: Takımlar, FIA, tedarikçiler ve F1'in kendisi de dahil olmak üzere tım taraflardan yarışlara seyahat eden personelde önemli bir azalma olacaktır. Bunu uygulayabilmek için bazı uygulamalar internet üzerinde yapılacaktır. Ayrıca, sahadaki personelin kendilerini ekip birimlerinden izole etmeleri ve başkalarıyla etkileşimde olmaması gerekecektir.

4. İzole Seyahat: Yarışlara katılan tım personel- her biri ayrılmadan önce bir test ten sonra negatif test sertifikasına sahip olacak- izole bir şekilde seyahat edecek, mümkün olduğunca charter uçuşlar ve mekanlar, oteller ve havaalanları arasında özel transferler kullanarak tım etkinlik personelinin test edilmemiş halkla teması engellemek için korunaklı bir şekilde seyahat etmesi sağlanacaktır.

5. Sosyal Mesafe: F1 padok ve devre boyunca her etkinlikte sosyal mesafe önlemleri uygulanacaktır. Milli marş, podyum ve serinletici odalar gibi yarış öncesi ve sonrası etkinlikler, medyanın yükümlölükleri ve röportajları gibi güvenli mesafelerin korunabilmesi için değiştirilecektir. ("F1 Covid-19 Tedbir", 2020)

4.1.3. Dünya Atletizm Federasyonunda Alınan Tedbirler (IAAF)

Dünya Atletizm federasyonu bugün mevcut salgın sırasında stadyum içi açık hava etkinliklerini korona virüs yayılma riskini en aza indirmek için yarışma organizatörlerine yardımcı olmak için sağlık ve güvenlik yönergelerini içeren bir dizi duyuru yayınladı.

Dünya Atletizm Sağlık ve Bilim Dairesi tarafından hazırlanan duyuruda, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından açıklandığı gibi zirve sonrası dönemi de ele almakta ve Covid-19'dan sorumlu virüsün bilimsel ve tıbbi bilgilerine dayanmaktadır. Belgede profesyonel sporcular, destek personeli, teknik yetkililer, işgücü, gönüllüler, sağlık personeli ve medya için rehberlik sunuluyor. İzleyicilerle ilgili yönergeler içermese de WHO toplu toplantılar için bir belge ve risk değerlendirme bildirisi yayınladı. Yarışma organizatörlerinin tüm akredite katılımcılar için dört puanlık risk değerlendirmesi yapmaları tavsiye edildi. Bir birey iki veya daha yüksek puanlar alıyorsa, olaydan önce tıbbi bir temizleme protokolüne tabi tutulmaları önerilir. Diğer öneriler şunlardır: Havaalanları veya tren istasyonlarında yerel organizasyon komiteleri (LOC) tarafından düzenlenen karşılama masaları, her varış noktasında tek kullanımlık maskeler (günde üç, minimum), el dezenfektanı şişeleri, dezenfektan mendil ve söz konusu etkinliğin sağlık ve güvenlik protokollerini açıklayan bir broşür içeren bir karşılama çantası sunulmalıdır. Bir havaalanından veya tren istasyonundan otelere taşınırken, tüm yolcular ve sürücüler maske takmalı ve birbirlerinden uygun bir mesafede oturmalıdır. Tek yönlü akışlar da insanların karışmasını önlemek için uygulanmalıdır. IOC'ların, potansiyel olarak enfekte olabilecek bireylerin tanımlanmasını ve daha fazla iletişimini kolaylaştırmak için elektronik bir sisteme kaydedilen tıbbi karşılaşma kayıt defterini organize etmesi ve kullanması da şiddetle tavsiye edilir. İzleyiciler ve akredite personel iki tamamen ayrı girişe sahip olmalı ve akışlar geçmemelidir. Akredite personele sadece yüz maskesi ve kişisel el dezenfektanı ile yarışma salonuna giriş izni verilmelidir. Yüz maskeleri stadyumda herkes tarafından giyilmelidir, sporcuların ısınma veya müsabaka esnasında takması zorunlu değildir. Isınma bölgeleri, müsabaka stadyumuna kısa bir yürüme mesafesinde geniş açık hava alanlarında olmalı ve stadyuma erişim sıkı bir şekilde kontrol edilmelidir. Sporcular belirli bir zaman çizelgesini izleyerek ısınma bölgesine davet edilmelidir. Tüm akredite personel ısınma bölgelerine veya özel tuvaletlere girmeden önce maske takmalı ve ellerini yıkamalıdır. Maskeler de açık bir yerde düzenlenmiş olmalıdır çağrı odalarında giyilmelidir. Ayrıca her kullanım arasında sandalyeyi dezenfekte etmek zorunludur. Yarışmada: Oyun alanında kişi sayısı minimumda tutulmalı ve sporcularla yakın temasa girecek yetkililer maskelerine ek olarak koruyucu gözlük veya plastik yüz kalkanı takmalıdır. Sporcular bitiş çizgisini geçtikten sonra, kamu ve yetkililerden mümkünse, eşyalarını çağrı odasından alana kadar uzak durmaya çalışmalıdırlar. Bireysel disiplinler için Özel kurallar: Başlangıç

blokları her yarış arasında temizlenmelidir engelli koşusu için suya klor eklenmelidir. Röle batons her kullanım arasında temizlenmelidir ve röleler toplanmalı veya bir yarış tan sonra sarılmalıdır. El dezenfektan kullanımı her girişten önce tavsiye edilmelidir yetkililer her atlama arasında iniş matını temizlemesi gerekir.

Yarışmadan sonra: Medya ortak bölgeleri de mümkünse dışarıda olmalı ve bölgedeki insan sayısı en az da tutulmalıdır. Sporcular ve medya arasına pleksi bir ekran yerleştirilmeli ve her görüşmeden sonra temizlenmeli ve birden fazla pozisyon varsa ayrı görüşme kutuları kullanılmalıdır. Ekranlar olmadan, gazeteciler sporcularla röportaj yaptığında üç metrelik bir güvenlik bölgesi benimsenmeli ve maskeler her iki taraf tarafından da kullanılmalıdır. Oyun alanındaki insan sayısını minimumda tutmak için canlı ödül törenleri yapılmayacak, ancak alternatif dijital çözümler teşvik edilecektir. Yarışma sona erdikten sonra, kapsamlı bir dezenfeksiyon prosedürü uygulanmalıdır. (“Dünya Atletizm Salgın Yönerge”, 2020)

4.1.4. Bundesliga 'da Alınan Tedbirler

Futbol Bundesliga ve Bundesliga 2 Koronavirüs hayatına uyum tedbirleri adı altında önemli değişiklikler içeriyor. Çünkü insan sağlığı her şeyden önce gelir. 2019/20 sezonunun yeniden başlamasını kolaylaştırmak amacıyla, DFL'nin Spor Hekimliği/Özel Maç Operasyonları Görev Gücü ayrıntılı bir hijyen konsepti oluşturdu. Bu kılavuz, bu zor zamanlarda mümkün olan en iyi güvenliği sağlamak için tasarlanmıştır. Konsept üç alandan oluşur: Yurtiçi çevre, eğitim ve stadyumlarda maçlar. Oyuncular evde oldukları süreç boyunca sosyal mesafeye dikkat etmek zorundadır. Bunun için hem kendi takımı hem de insanlık için sorumluluk olarak kurallara harfiyen dikkat etmelidirler.

Spor Hekimliği / Özel Maç Operasyonları Görev Gücü başkanı Profesör Doktor Tim Meyer, tarafından açıklanan duyuruda, günlük çalışma formatı değişiyor değişiyor: "Bu kurallar içerisinde soyunma odasında sosyal mesafeler ve dış alanlarının sosyal mesafeye göre ayarlanması dezenfektan alanlarının olması ve gerekirse mesafe korunamadığı için sahada ve dışarıda bir yüz maskesi takılması gibi kuralları içermektedir. Stadyumlara seyirci alınmayacak. Tüm oyuncular ve personel yakından izlenecek ve en az haftada bir kez test edilecek, bu amaç için özel olarak atanmış olan ilgili kulübün hijyen görevlisi tarafından denetlenecektir. “Bir test pozitif çıkarsa, otomatik olarak sağlık yetkililerine bildirilir. Kural olarak, ilgili kişi izole

edilir ve nasıl bulaştığı tespit edilir. Buna göre önlemler alınır. Bu da karantina olabilir ama aynı zamanda farklı önlemler de alınabilir. Bu karar sadece sağlık yetkilileri tarafından alınır. Buna ek olarak, her takım maç günü öncesinde yedi günlük karantina eğitim kampına uğrar. Futbol maçları seyircisiz olarak başlayacak, personel sayısı minimal seviyede tutulacak, kameramanlar azaltılacak. Profesör Meyer, Oyuncuların birbirlerinden ve personelden yeterli mesafeyi koruyabilmeleri için stadyuma giderken daha büyük veya daha fazla otobüs kullanması gerekecektir. Takımlar birden fazla soyunma odası kullanacaktır. İlk on birde oynayan oyuncular ayrı soyunma odası yedekler ayrı soyunma odası kullanacaktır. Isınmalar farklı zamanlarda olacaktır. Takımlar sahaya farklı taraflardan çıkacaktır. Maça çıkarken sıraya girme seremoni ve el sıkışma olmayacaktır. Yedek kulübesinde koltuklar boş bırakılacak şekilde oturulacaktır. Basın toplantıları sosyal mesafeye uygun yapılmaya devam edecek, Gazeteci sayısı azaltılacak, pleksiglas paneller de örneğin, gazeteciler ve oyuncular veya antrenörler arasında direk temas önlemek için kullanılması önerilecektir. (“Bundesliga”, 2020)

4.1.5. THY Euroleague Basketbol Federasyonunun Aldığı Tedbirler

THY Euroleague 2019/2020 sezonunda Covid-19 pandemi süreci diğer büyük organizasyonlar ve futbol liglerinin aksine kalan maçlar oynanmayarak sezonun iptal edilmesine karar verilmiştir. Bu karar Anadolu Efes’in lider olduğu ve şampiyonluğun en önemli adayları arasında bulunduğu bir dönemde olması Anadolu Efes ve bizler açısından kayıp olarak düşünülebilir. THY Euroleague komitesi 2020-2021 sezonu için ise kapsamlı sağlık ve güvenlik tedbirleri yayınlamıştır. Bu tedbirleri şöyle sıralayabiliriz:

Euroleague Basketbol ‘un takım doktorları, tıp uzmanları, kulüp yöneticileri ve diğer önde gelen spor özellikleri ile istişare ederek yürüttüğü çalışmaların ardından, Euro Cup ve ECA Yönetim Kurulu temsilcileri arasında yapılan görüşmelerin ardından, 2020-21 sezonu için yeni Sağlık ve Güvenlik Protokolleri ve Özel Düzenlemeler 7DAYS Euro Cup ve Turkish Airlines EuroLeague’de onaylanmıştır. Her Euro League ve Euro Cup oyununda uygulanacak minimum standartlarda yarışma katılımcılarına ve diğer tüm paydaşlara sunmayı amaçlayan Sağlık ve Güvenlik Protokolleri, mevcut Covid-19 ortamında her bireyin ve ailelerinin sağlığını koruyacak koşulları belirler. Protokoller, 42 kulüp, Euroleague Oyuncuları Derneği, Euroleague

Baş Antrenörler Kurulu, Euroleague Basketbol Yetkilileri Birliği, Yurtiçi Ligler ve ULEB ile istişare edilen, lig ve kulüp doktorları ile koordineli olarak geliştirilmiştir. Onlar diğer büyük uluslararası ve yurtiçi spor yarışması organizatörleri tarafından kazanılan deneyimi yansıtabak şekilde inşa edilmiştir. Ayrıntılar ve diğer kurallar şunlardır: Temel hijyen kuralları: ellerin yıkanması, sosyal mesafeye dikkat edilmesi, yüz maskesi kullanımı ve havalandırma. Arena ve uygulama tesisi kuralları oyun saha ve soyunma odası alanlarında bireylerin maksimum tedbirleri alması. Her kulüpte bir Covid-19 yöneticisinin atanması, eğitim dersleri verilmesi, günlük sağlık verilerinin takip edilmesi, tıbbi değerlendirme formlarının kaydedilmesi. Oyuncular, antrenörler ve hakemler her oyundan üç gün önce bir PCR testi gerçekleştirmek için test yaptıracak. Oteller, ulaşım, hakemler, TV yayın ekibi, medya ve izleyiciler kurallara itinayla uyulacaktır. Kuralların tümü Avrupa'nın önde gelen büyük organizasyonlarında da ki uygulanan kurallar ile entegre ve oradaki yetkililer ile iletişim halinde olarak düzenlenmiştir. Ev sahibi ya da misafir takımın mevcut kısıtlamalar nedeniyle müsabakaya katılamama durumunda maçlar ertelenecek gerekirse başka bir sahaya alınacaktır. Erteleme olayı en fazla 3 defa olacaktır. Tüm Turkish Airlines Euroleague Normal Sezon maçlarının en geç 13 Nisan 2021 tarihine kadar oynanması ve tüm Playoff maçlarının 5 Mayıs 2021'e kadar bitirilmesi planlanmaktadır. Tüm 7DAYS Euro Cup Normal Sezon maçlarının 22 Aralık 2020 tarihine kadar oynanmış olması ve tüm Top16 maçları 23 Şubat 2021'e kadar oynanması planlanmaktadır. Ertelenecek maçlar için seçilen basketbol arenasını için kulüplerin hepsi iş birliği içinde olacaktır. Ertelenen maça konu olan kulüp erteleme sonucunda maç oynayamazsa 20-0 hükmen mağlup sayılacak fakat bu mağlubiyet organizasyondan diskalifiye edilmesine yol açmayacaktır. Herhangi bir resmi ulusal veya yerel kısıtlamalar (herhangi bir haklı neden olmaksızın) olmadan oynamayı reddeden herhangi bir kulüp ilk fırsatta 0-20 kaybı ve ikinci defa da ise yarışma dan diskalifiye, mevcut rekabet düzenlemeleri uyarınca kayıt olacaktır. Euro Cup Çeyrek Finalleri, Yarı Finaller ve Finaller sırasında veya Euroleague Playofları sırasında meydana gelen 0-20 mağlubiyet, serinin ilgili takım tarafından kaybedilmesine neden olacaktır. Bir sezon askıya alma durumunda, askıya alma gerçekleştiğinde yürürlükte olan geçici sıralamalar, rekabete devam etmek veya takımların potansiyel bir sonraki aşamaya geçmeleri için son olarak kabul edilebilir. Gerekirse, takımlar kalan/ertelenen oyunları oynayarak aynı gruptaki tüm takımlar arasında oynanacak oyun sayısının dengeli olmasını sağlarlar. Şirket, mevcut yetkililerin kısıtlamalarının güncellenmiş

bir listesini ve tüm kulüplerin emrinde, bunlar tarafından sağlanan bilgilere dayanarak mevcut mevcut arenaların onayını alacaktır. (“Euroleuge Covid-19 Önlemler”, 2020)

4.1.6. İngiltere Premiere Lig’inde Alınan Tedbirler

İngiltere’de Covid-19 vakalarının yüksek olması Hükümetin başlarda uyguladığı sürü politikasının sonuçlarından kaynaklandığı düşünülmekteydi. Hükümetin Premiere lig konusunda nasıl bir karar alacağı merak konusu olmuştur. İngiltere premiere ilgide diğer ligler gibi Covid-19 önlemlerini alarak maçları tekrardan başlatma kararı almıştır. Maçların sağlıklı bir şekilde oynanması için İngiltere futbol federasyonunun almış olduğu tedbirler şunlardır:

İngiltere Premiere liginde alınan en önemli kurallar kendini diğer Avrupa liglerinden ayırıyor. Bu kural futbolcu ve teknik ekibin yedek kulübesinde maske takma zorunluluğunun olmaması. Diğer kurallarda ise; Kulüpler 5 oyuncu değiştirebilecek ve yedek kulübesindeki oyuncu sayısı 7'den 9'a çıkarılacak. Korona virüs nedeniyle statlarda alınan önlemler artırılırken, futbolculara ve teknik heyete maske takma zorunluluğu getirilmedi. Futbolcular, maç sırasında yere tükürmemeleri, burunlarını temizlememeleri ve gol sevinci sırasında fiziki mesafeyi ihlal etmemeleri konusunda teşvik edilecektir. Statta bir maç sırasında en fazla 300 kişinin bulunmasına izin verilirken, bu rakam "kırmızı bölge" olarak adlandırılan alanda futbolcular ve yetkililer dahil 110 kişiyi geçmeyecek. Korner bayrakları, kale direkleri, yedek kulübeleri ve maç topları, her müsabakadan önce ve sonra detaylı temizlikten geçirilecek. (“No Masks”, 2020)

4.1.7. NBA’de Alınan tedbirler

Dünya’nın hemen her liginde ve organizasyonlarında birbirine yakın önlemler, kısıtlamalar ve yasaklar uygulanırken NBA yönetimi Amerika Birleşik Devletlerindeki Covid-19 vakalarının çok fazla olduğunu da düşünerek 2019/2020 sezonunu 11 martta erteledikten sonra kalan maçlar ve Playofflar için çok farklı bir konsept geliştirdi. Merkezi Orlando’da olan Walt Disney’e ait Orlando Bubble adını verdikleri ya da kimilerine göre NBA Bubble olarak geçen içinde onlarca basket sahasının, otellerin, antrenman alanlarının olduğu, giriş çıkışların çalışanlar, basketbol takımı oyuncuları, teknik ekip, basın ve diğer görev alanların dışında yasak olduğu devasa bir spor tesisinde yapmaya karar vermiştir. Başlarda NBA basketbolcularının rahatsızlık duyduğu yemeklerden ve otellerden memnun kalınmadığı söylene de

maçlar sorunsuz bir şekilde başlayıp tamamlanmıştır. Organizasyonun ve tesisin toplam maliyeti 190 milyon doları bulmuş 1,5 milyar dolar gelir elde edilmiştir. Normal sezonun kalan maçlarının tamamlanmasının ardından 17 ağustosta playoff maçları başlamıştır. 3eylül-13ekim arasında final maçlarının yapılmasıyla maçlar sona ermiştir. NBA yapmış olduğu bu farklı uygulama ile süreç boyunca bütün güvenlik ve sağlık tedbirlerini harfiyen yerine getirerek vakaların bu kadar yüksek olduğu Amerika Birleşik Devletleri'nde bir tane bile pozitif vaka olmadan finalleri bitirme başarısına ulaşmıştır. ("NBA Bubble", 2020)

4.2. Türkiye'de Alınan Tedbirler

4.2.1. Gençlik ve Spor Bakanlığının Aldığı Tedbirler

28.04.2020 tarihli Sayı: 44790636-100-E.505173 karar ile korona virüsten dolayı iptal edilen derslerin normalleşme sürecine geçene kadar çevrimiçi olarak yapılması kararlaştırılmıştır. Ülkemizde Korona virüs salgınının görüldüğü andan itibaren, Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulunun önerileri, Cumhurbaşkanımız Sn. Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatları doğrultusunda; İçişleri Bakanlığı tarafından valiliklere gönderilen genelgelere bağlı olarak il valileri tarafından salgının / bulaşının toplum sağlığı ve kamu düzeni açısından oluşturduğu riski yönetme, sosyal izolasyonu temin, sosyal mesafeyi koruma ve yayılım hızını kontrol altında tutma amacıyla İl İdaresi Kanununun 11/C maddesi ile Umumi Hıfzıssıhha Kanununun27 ve 72nci maddeleri gereği alınan tedbir kararları da tüm kurum ve kuruluşlara bildirilmektedir.

4.2.2. Bakanlığa Bağlı Spor Tesislerinde Alınan Tedbirler

Gençlik ve Spor Bakanlığı Covid-19 pandemi sürecinde kendi spor tesislerinde bulaş riskini en aza indirmek için çok detaylı sağlık tedbirlerini hazırlayıp birimlerine göndermiştir. Hazırlamış oldukları tedbir kuralları genel, personele yönelik vede antrenman içeriğine yönelik olması Bakanlığımızın önlemler konusunda ne kadar titiz ve hassas çalıştığının aynı zamanda öncelik olarak insan sağlığının gelmesi gerektiğinin en güzel örneğini oluşturmuştur.

Alınan tedbir ve uygulamalar şu şekildedir:

Tesise girişlerde ateş ölçümü yapılacak ateşi 37.9'un üzerinde olanlar alınmayacaktır. Vaka tespit edilen kişi sağlık kurumuna gönderilmeden önce izole edilmiş bir odada bekletilecektir.

Tesis girişine korona virüs önlemlerini içeren bilgilendirme afişleri asılacaktır. Tesise giren kişilerin ellerini temizlemesi için girişlere dezenfektan konulacaktır. Tesis içerisine Korona virüs uyarı levhaları asılacaktır.

Tesislerde yoğunluk olmaması için randevu sistemine göre antrenman programları ayarlanacaktır

Tesislerin mevcut yapısına göre tesise gelecek üyelerin ve sporcuların bekleme alanları sosyal mesafe kurallarına göre ayarlanmalı ve buralarda işaret levhaları bulundurulmalıdır. Egzersizlerin yapıldığı alanlara ve bölmelere sporcuların dışında kimse alınmamalıdır. Engelli sporcuların velileri bu durumdan muaf tutulacaktır.

Tesislerin içerisine maske ve eldivenlerin atılacağı el değmeyen ayakla basılan çöp kovaları konulmalı ve düzenli bir şekilde temizlenmelidir.

Tesis içerisinde ve antrenman yapılacak alanlarda 6 metre²'ye bir kişi düşecek şekilde ayarlanması sağlanmalıdır.

Tesise giriş ve çıkışlar farklı kapılardan sağlanmalıdır.

Tesise girişlerde üyelerin ve sporcuların temasız bir şekilde tesise girmesi ayarlanmalıdır. Tesiste kullanılan parmak izi okuyucular kaldırılmalıdır.

Tesislerdeki lokanta kafe ve büfelerin Sağlık Bakanlığının çalışma programına göre hizmet vermesi gerekmektedir.

Antrenman malzemelerinin kişiye özgü olmasına dikkat edilmeli antrenman yapacak her sporcu tek kullanımlık malzeme bulundurmalı tek kullanımlık malzeme bulundurulmayan durumlarda bu malzemelerin en az 60°'de yıkanması gerekmektedir.

Malzemelerin ortak kullanılması gerekiyorsa aletler kullanıldıktan sonra güzelce dezenfekte işlemi yapılmalıdır.

Tesislerde mevcut bulunan su damacaneleri ve buna benzer ortak kullanım malzemeleri kaldırılmalıdır.

Peçete, mendil ve tek kullanımlık havlu gibi malzemeler güvenli kutularda saklanmalıdır.

Antrenman öncesi ve sonrasında tesis güzelce havalandırılmalı klimalar tam %100 temiz hava sağlıyorsa açılmalıdır.

Tesislerde bulunan üye ve personelin elle temas edebileceği kapı kolları, banyo muslukları ve tuvaletlerdeki bataryalar güzelce günde birkaç kez dezenfekte işlemi sağlanmalıdır.

Antrenmanlar bittikten sonra her akşam tesis temizlik personeli tarafından dikkatlice ve titizlikle dezenfekte edilmelidir.

Soyunma odaları ve duşların kullanımı yasaklanacaktır.

Asansörler tesislerde kullanılmayacak eğer zorunluluk teşkil eden durum olursa sosyal mesafe kurallarına uygun bir şekilde kullanılacak ve sık sık dezenfekte işlemi yapılacaktır.

Yüzme havuzlarında yüzücülerin havuza girmeden önce yıkanabilmeleri ve ayak antiseptiğin kullanabilmeleri için tesis düzenlemesi ona göre ayarlanacak ve her 4 metre²'ye bir kişi düşecek şekilde planlama yapılacaktır.

Duşlar ve soyunma odaları her antrenmandan sonra temizlenmelidir.

Havuz temizliği kuralları mevzuata göre yapılmalıdır.

Spor tesislerinde personele yönelik alınacak tedbir ve önlemler

Tüm personelin korona virüs önlemleri hakkında bilgilendirilmesi yapılmalıdır.

Tüm personelin girişlerde ateşi ölçülmelidir ateşi ölçülen personelin aynı zamanda maske takması gerekmektedir. Ateşi yüksek olan personel tesise alınmamalıdır. Covit19 belirtisi gösteren personelin tıbbi maske kullanarak sağlık kuruluşuna yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Tüm çalışanlar tesis içerisinde maske takmalı, sık sık maskesini değiştirmeli ve el dezenfektanı kullanmalıdır.

Kurumda çalışan personelin odalarda iki metrelik sosyal mesafeyi koruması ve maske takması gerekmektedir. Tesis içerisinde yemek yerken, çay içerken ve su içerken maske takılmayacağı için bu alanlarda tek başına olması gerekmektedir.

Tesise gelen Sporcu ve antrenörlerin korona virüs önlemleri hakkında bilgilendirmesi yapılmalı el broşürleri verilmeli yönlendirme için levhalar takılmalıdır.

Tesis içerisinde mümkün olduğunca hiçbir yere temas edilmemelidir temas edilmesi durumunda temas edilen yüzeylerin dezenfekte edilmesi ve el antiseptiği konulması sağlanmalıdır.

Egzersiz yaparken ellerin yüze temas etmemesi ve sporcuların kendilerine ait havlu kullanması gerekmektedir

Gün içerisinde tüm tesis temizlik görevlileri tarafından dikkatlice kontrol edilmeli ve temizliği hijyen kurallarına göre sağlanmalıdır.

Belirtilen kurallara uymayan Sporcular antrenörler ve de veliler güvenlik görevlileri tarafından uyarılmalı ve sosyal mesafe kurallarına dikkat edilmesi hususunda bilgilendirilmelidir.

Personelin su içebilmesi için tesiste plastik bardakların kullanılması sağlanmalıdır.

Antrenmanlar esnasında dikkat edilmesi gereken kurallar

Antrenmanda kullanılacak bütün malzemeler sporcuların kullanmasından sonra temizlenmesi gerekmektedir. Sporcuların antrenmanlarda uyması gereken kurallar ve gerekli önlem tedbirlerini içeren levhalar tesis içerisine konulması gerekmektedir.

Egzersiz esnasında sporcuların kendi aralarındaki sosyal mesafeyi korumaları antrenörleri tarafından gösterilmelidir.

Sporcuların antrenmanları, kişisel temasın en az olduğu programlar ayarlanmalıdır özellikle takım sporlarında bu hususa dikkat edilmelidir.

Antrenman esnasında çalışma bittikten sonra mutlaka el dezenfektanı kullanılarak hijyen kurallarına dikkat edilmesi sağlanmalıdır.

Antrenman yapan bütün sporcuların kayıtları bir deftere kaydedilmeli istenildiği takdirde yetkili mercilere verilmelidir.

Antrenman öncesinde sporcuların korona virüs belirtisi olan yakınlarının olup olmadığı sorulmalı eğer temas durumu varsa bunların önlemlerinin alınması gerekmektedir.

Antrenman yapılacak tesis covid19 tedbirleri kapsamında engellilerin antrenman yapabilmesine uygun şekilde düzeni sağlanmalı ve ayarlanmalıdır.

Antrenman yapacak engellilerin yakınları ihtiyaç duyulması halinde uygun bir bölümde bekletilmesi sağlanmalıdır.

Her eğitmen kendi spor dalıyla alakalı covit19 önlem tedbirleri ile alakalı eksiklikleri yetkili amirine bildirmekle sorumludur.

(“Gsb Covid-19 İl spor merkezleri önlemleri”, 2020)

4.3. Federasyonların Aldığı Tedbirler

4.3.1. Türkiye Futbol Federasyonu’nun Aldığı Tedbirler

Covid-19 pandemi sürecinde vakanın görüldüğü 11 Mart itibarı ile TFF almış olduğu karar ile süper lig dahil tüm liglerin oynanmamasına karar vermiştir. Vakaların azalması ile birlikte TFF 2019/2020 sezonunun kalan maçlarının seyircisiz olarak kaldığı yerden oynanmasına karar vermiştir.

Alt liglerde ise PTT 1. Ligin, 2. Ligin ve 3.ligin sadece playoff yükselme maçlarının oynanmasına ve tüm liglerde küme düşmenin kaldırılmasına karar vermiştir. Futbol sektörünün diğer branşlara göre seyirci sayısının fazla olması finansal getirisinin çok yüksek olması aynı zamanda yayın gelirlerinden gelecek paranın maçların oynanmaması sonucunda kulüpleri zarara uğratacağı düşünülerek kaldığı yerden başlamasına karar verilmiştir.

TFF’nin almış olduğu tedbirler ve önlemler şu şekildedir:

Talimatın amacı Pandemi sürecinden dolayı ara verilen 2009 2020 futbol sezonunun TFF 1. Lig Süper Lig ve ziraat Türkiye kupası maçlarının kalan kısımlarının oynanması amacıyla belirlenen kuralları içermektedir. Bu talimatların dışında kalan kurallar önceki statüde açıklanan kuralların aynısıdır.

Bu talimat müsabakaya katılan teknik direktör, futbolcu, personel, müsabakada görev yapacak yetkililer, basın ve yayıncı kuruluşun çalışanları ve tüm TFF Süper Lig ve TFF 1. Ligde oynanacak maçlardaki görevlileri kapsar. Sezonun kalan kısmında bütün müsabakalar takımlara ayrılan protokol sayısı dışında seyircisiz oynanacaktır.

Stadyum Düzeni: Maçın oynanacağı stadyuma, içindeki bütün alanlara, görev alacak personelin kullanacağı bütün alanlara, futbolcuların ve deplasman takımlarının soyunma odalarına, tribünde maç izleyecek yöneticilerin oturacağı alanlara temizlik yapılıp dezenfektan ve el antiseptiği konulması zorunlu olacaktır.

Stadyumdaki tuvaletlere gerektiği kadar sıvı sabunu, peçete ve aynı zamanda el dezenfektanı konulması, saat başlarında kurallara uyarak temizlenmesi tuvaletlerin ve lavaboların aralarına birer boşluk koyarak kullanılması ve araların şeritle kapatılması zorunlu olacaktır.

Maç oynanacak alanın kenarlarına 20 metre mesafe bırakılacak şekilde el dezenfektanı koyulması zorunludur. Şeref tribününde maç izleyecek seyircilerin üç kişi boşluk oluşturacak şekilde oturmaları arka taraftaki koltuklardan da birer boşluk bırakıp öndeki izleyicilerin çaprazlarına doğru oturmaları sağlanacaktır.

Maçın oynanacağı tarihte yapılacak organizasyon toplantısı, federasyondan temsilci, müsabakanın güvenlik sorumlusu, kulüplerden bir, görevli Türkiye Futbol Federasyonu sağlık tedbirlerini organize edecek görevli, her iki kulübe ait doktor, akreditasyon yetkilisi, kulübün güvenlikten sorumlu kişisi, özel güvenlik şirketinin yetkilisi ve de stadyumun müdürünün bulunması zorunludur. Toplantı alanında oturma düzeni sosyal mesafeye dikkate dilerek yapılır. Maçlara katılacak futbol kulüplerinin araçları birbirlerinden 15 dakika ara ile stadyuma giriş yapmalı ve tekrar aynı ara ile stadyumdan ayrılmalıdır. Araçlar birbirlerine yakın olmayacak şekilde park yapmalıdırlar. Maç oynanırken T bölgesinde saha içerisinde bulunması gereken futbolcular, teknik heyet, akreditasyondan sorumlu personel ve saha içerisinde bulunması gereken görevliler dışında hiç kimse giremez. Soyunma odalarına ve koridorlara yetkili görevliler dışında hiç kimse giremez. Müsabakada yaşları 20 ve 29 (dahil) arasında bulunan altı tane görevli top toplayıcı bulunmalıdır. Maçta görev alacak top toplayıcıların eldiven takmaları aynı zamanda maskeli olmaları ve de her top toplayıcının topları silmesi için el bezi kullanması zorunludur. Maç günü ev sahibi takımın maçta oynanması için 15 adet topu dezenfekte edip kapalı bir alan içerisinde dördüncü hakeme teslim etmesi gerekmektedir.

Topların saha içerisinde dizilimi eşit mesafede olmalıdır maç başlamadan önce ve maçın ilk yarısı bittikten sonra toplar güzelce temizlenir ayrıca maç oynanırken dışarı çıkan toplar top toplayıcılar tarafından temizlenerek sahanın kenarına tekrar koyulmalıdır. Müsabaka Komiserleri maçlarda görev alamaz.

Futbolcuların değişmesi için kullanılan levhalar ev sahibi takımın görevlileri tarafından maç başlamadan önce ve ilkyarı bittikten sonra güzelce temizlenir ve maçın dördüncü hakemi ne teslim edilir başkasının dokunmasına izin verilmez.

Yedek Kulübelerinde futbolcular ve teknik adamlar sağında ve solunda ikişer koltuk boşluk bırakacak şekilde oturmalıdır.

Kadroda olmayan futbolcular ve delegasyon ikideki görevliler yedek kulübesinin arka tarafında bulunan tribünde birbirleri arasında üç kişilik mesafe

bırakacak pozisyonda ve arka tarafındaki sırada oturma düzeni bir boşluk bırakacak şekilde ve de öndeki sıraya göre çapraz oturacak pozisyonda olacaktır. Maç başlamadan önce, ilk yarı bittiğinde ve de maç bittiğinde her iki takım oyuncuları ile birlikte hakemler birbirlerinden farklı zamanlarda maça çıkacak ve maçtan ayrılacaktır. Maç öncesinde yapılacak kontroller seremoniden önce sahanın içinde olacak ve futbolcuların birbirleri ve hakem ile arasındaki mesafe 1,5 metre olması gerekecektir. Takım fotoğrafı çekmek yasaktır.

Oyuncuların nerede maç ısınması yapacakları aynı anda kaç kişinin beraber ısınacağı maçın dördüncü hakemi tarafından karar verilir ve maç öncesi toplantıda yetkililere bildirilir. Maçlara pankartla çıkmak yasaktır. Eğer maçtan önce bir pankart ve reklam asılacaksa Türkiye Futbol Federasyonu'nun tribünlerde belirleyici yerlere koyulur. Müsabakadaki bütün sağlık ve hijyen tedbirleri ve düzenlenmesi ev sahibi takımın sorumluluğundadır. Futbol kulüpleri maçlarda görev alacak futbolcu ve antrenörleri aynı zamanda bütün yetkili personeli TFF'nin yayınladığı öneri protokolü ile alakalı sağlık tedbirlerini açıklamak zorundadır.

Türkiye futbol federasyonu kendi sağlık Komitesi tarafından maçlara bir doktor atar. Komitenin belirlediği bir doktor, ev sahibi ve misafir takımın doktorları tarafından maç günü stadyuma girişte futbolculara teknik ekibe stadyumdaki görevli personele kulak yoluyla ateşini ölçmek zorundadır. Ateşi 37.7'nin üstünde olanlar maça ve müsabakaya alınmaz. Kulüpler müsabakaya katılacak bütün futbolculara, teknik ekibe, maça bulunacak görevlilere maçtan iki gün önce Kovit19 testi yaptırmak zorundadır. Müsabakaya katılacak diğer görevlilere (maçları yayınlayacak görevlilere) de maçtan iki gün önce kovit19 testi yapılması zorunludur.

Müsabakada oynayan takımların dört gün içinde bir maçı daha olursa yaptırdıkları Kovit19 testi geçerli sayılacaktır. İsmi geçen kişiler Türkiye Futbol Federasyonu'nu Sağlık komitesinin belirlediği kurallara uymak zorundadır.

Bu kişilerin birden fazla müsabakada görev almaları halinde test sonuçları, görev aldıkları ilk müsabakadan itibaren 4 gün içinde oynanacak müsabakalar için geçerli sayılacaktır. Bununla birlikte anılan kişiler iş bu talimat ve TFF Sağlık Kurulu'nun Futbola Dönüş Öneri Protokolü'nde belirtilen sağlık tedbirlerine uymakla yükümlüdür. Müsabaka test sonuçlarını kulüp yetkili doktoru maç gününe kadar sağlık kuruluna teslim etmek zorundadır. Doktor tarafından teslim edilen COVID-19

testlerinin sonucunun testi pozitif çıkanlar ile test yaptırmayanlar maçlarda görev alamaz.

Kovit19 testi sonucunda kulübün futbolcu sayısı 14'ün altına düşmesi halinde futbolcusu kalması halinde müsabaka Türkiye Futbol Federasyonu tarafından ileri tarihi alınır.

Testi pozitif çıkanların teste girmeyenlerin akreditasyonu iptal edilir ve hiçbir şekilde maça giremezler

Müsabakada görev alacak bütün personel sosyal mesafe kuralına harfiyen uyumludur futbolcuların maçtaki görevli hakemler ile kuracağı diyalog da sosyal mesafeye dikkat etmeleri gerekir.

Maça girerken maske takmak mecburidir maske takmayan protokol stadyuma giremez maç oynandığı sırada sahada bulunan futbolcular hakemler ve kulübedeki teknik sorumlu antrenör maske takması zorunlu değildir. Bunun dışındaki herkes maske takmalıdır oyundan çıkan oyuncuların da maske takması zorundadır.

Stadyumda kapalı su dışında hiçbir şekilde ikram yapılmayacaktır, protokol tribününde sosyal mesafeye dikkat edilerek giriş çıkışlar sağlanacaktır.

Stadyum içerisindeki asansör sosyal mesafe kurallarına uygun bir şekilde minimum ölçüde kullanılacaktır.

Medya Yayıncı Kuruluşlar müsabakalarda mevzuatta belirtilen kadar personel yayıncı televizyon kuruluş tarafından görevlendirebilecektir. Maç öncesinde, maç oynandığı sırada ve maç bittikten sonra sahanın içinde foto muhabiri ve yayıncı televizyon kuruluşunun kameramanı dışında kimse bulunamaz. Maça girme hakkı olan basın mensupları yalnızca medya tribünü bölümünü kullanır. Yayıncı televizyon kuruluş ekibi tribünde yalnızca gösterilen yerde görevini yapar. Medya tribününde Türkiye Spor Yazarları Derneği yetkilisi tarafından oturma düzeni ayarlanıp üçer koltuk boş bırakacak şekilde arka sıradanda bir sıra boş bırakılır ve çaprazlama oturulur. Maçın oynandığı alan içerisinde görevli fotoğrafçılar yalnızca kalelerin arka kısmında ki tribünlerde gösterilen yerde görev yapabilirler. Gazeteciler ve spor muhabirleri kulübün sorumluluğu doğrultusunda köşe bayrağı ile kale direğinin arasında sosyal mesafeyi koruyarak bulunacaktır. Maç içerisindeki gerekli kontroller maçta görevli olan Türkiye futbol federasyonu yetkilileri nezdinde yapılacaktır. Müsabakadan önce müsabaka bittikten sonra canlı röportajlar tribün ile Saha'nın

kesiştiği müsait alanda portatif röportaj panosunda yapılır. Yayıncı televizyon kuruluş yetkilisi tribünde teknik Sorumlu ve futbolcu ev sahibi takım tarafından düzenlenecek canlı röportaj panosunda bulunacak şekilde uzun Çubuklu veya ayaklı mikrofon kullanarak gerçekleştirebilir. Kötü havalarda canla röportajlar Türkiye futbol federasyonu yetkilisinin nezdinde kapalı mekânda yapılacaktır. Ajans muhabirleri basın toplantılarına katılabilmeleri için Türkiye’de temsilcileri ve büroları olan ulusal ajans muhabirleri olması gerekmektedir. Maçlara girme yetkisi olan basın mensuplarının sormak istediğin sorular basın toplantısı başlamadan önce Türkiye Spor Yazarları Derneği yetkilisi aracılığı ile görevli takım medya yetkilisine iletilir. Basın toplantılarında yalnızca yayıncı televizyon kuruluşu görüntü alır ve isteyen diğer televizyon medya kuruluşlarına maçın Sona ermesinden 1 saat 15 dakika sonra yayınlamak üzere izin verir. Maçlarda yapılacak röportajlarda 1,5 metrelik sosyal mesafe kurallarına uygun şekilde hareket edilir mikrofonun üstünde koruma bulunması gerekmektedir. Mixon uygulaması maçlardan sonra yapılmaz. Foto muhabirlerinin ve basının çalışma odası maç sonunda maç kullanılmaz.

Takım soyunma odalarında maç bittikten sonra hijyen kurallarından dolayı görüntü alınmaz. Yayıncı televizyon kuruluşunun yetkili görevlisi maçın oynanacağı gün 25 adet kamerayı maçtan 12 saat, diğer süper lig maçlarından 8 saat, Türkiye kupası maçlarından 8 saat, Türkiye futbol federasyonu birinci Lig maçlarından 4 saat kala ekipmanını kurmak için maçın oynanacağı alana getirebilir.

Akreditasyon ’da ise şeref tribününe konuk takımdan 20 kişi ev sahibi takımdan 20 kişi Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı ve yöneticileri ile Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı nezdinde görevlendirilecek personel, maçın oynanacağı şehrin Valisi, İEM, il Spor’dan sorumlu Savcısı, GSİM Müdürü, GSİM’de ve Spor il Müdürlüğü’nde görevli protokol girebilir.

Protokol tribününe, ev sahibi kulüpten 20 kişi, misafir kulüpten 20 kişi, TFF Başkanı ve yöneticileri ile TFF Başkanı tarafından görevlendirilecek kişiler, müsabakanın oynandığı ilin Valisi, İl Emniyet Müdürü, İl Spor Savcısı, Gençlik ve Spor İl Müdürü ve Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü protokol görevlisi girebilir. Protokol tribününe girecek olan kişilerin listesi müsabaka organizasyon toplantısında TFF Temsilcisine ilgilileri tarafından verilir. Şeref tribününe gelecek kişilerin isim listesi organizasyon toplantısında Türkiye Futbol Federasyonu yetkilisine bildirilir. Şeref tribününe gelecek kişilerin kovit19 testi yaptırması mecburi değildir. Bu bağlamda

sadece sağlık tedbirlerine ve sosyal mesafe kurallarına riayet etme zorunluluğuna sahiptir. Bu kişiler stadyumun başka alanlarında yetki sahibi değillerdir Protokol tribünü dışında olan alanlara kesinlikle girmeleri yasaktır.

Protokol tribününde bulunan kişilerin farklı alanlara girmesi halinde iki aydan az olmamak üzere hak mahrumiyeti cezasına çarptırılacağı, Süper Lig’de bulunan yöneticiler için 100.000 TL ile 300.000 TL arası Türkiye futbol federasyonu birinci lig Kulübü’nde bulunan yöneticiler için 50.000 TL ile 150.000 TL arası para cezasına çarptırılacağı kararlaştırılmıştır. Eleme usulü üzerinde oynanan maçlarda uzatma dakikalarında takımlar 1 futbolcu daha değiştirme hakkına sahiptir. (“Tff Müsabaka Talimatı”, 2020)

4.3.2. Tenis Federasyonunun Aldığı Tedbirler

Birebir temasın olmadığı tenis branşı pandemi sürecinin en güvenli branşlarından biri olarak göze batmaktadır. Buna rağmen karantina sürecinde tenis branşında ulusal ve uluslararası bütün organizasyonlar ya iptal edilmiş ya da ileri tarihe alınmıştır. Sporcuların antrenman içerisinde karşılıklı ralli yaparken servis atarken kendi toplarını kullanması rakibin elle topa temas etmemesi önemli ve dikkat çeken uygulamaların başında gelmektedir. Federasyonun almış olduğu diğer tedbirler şu şekildedir:

Covid-19 Döneminde Tenis Oynama Rehberi Tenis kulüplerinde küresel Covid-19 salgını nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulu ve Spor Bakanlığı’nın önerilerine uygun olarak hazırlanan ITF ve TTF’nin mevcut organizasyon gerekliliklerine eklemeler yapılarak düzenlenen ek tedbirler ve uyulması gereken kurallar aşağıdaki gibidir.

Tesise girerken ellerin dezenfekte edilmesi için el antiseptiği konulmalıdır. Spor tesisleri kaliteli ve şartlara uygun temizlik malzemeleri ile temizlenmelidir. Kullanılacak hijyen ürünleri için firmaların uyarıları dikkatle incelenmelidir.

Dezenfekte işlemine başlamadan önce el ve yüz koruyucularının giyilmesi gerekmektedir. Tesis içerisinde temizlenecek yerlerin ve malzemelerin listesi düzenlenip günlük periyodik şekilde temizliği sağlanmalıdır.

İnsanların sıkça temas ettikleri yerler düzenli bir şekilde temizlenmelidir. Tesiste sık kullanılan asansör düğmeleri ve lamba düğmeleri çok daha sık bir şekilde

temizlenmelidir. Dezenfekte çalışması bittikten sonra dezenfekte işlemini yapan personel ellerini güzelce yıkamalıdır. Temizlik malzemeleri çocukların erişemeyeceği yerde muhafaza edilmelidir. Spor tesisinde ki rezervasyon işlemi telefon ya da çevrimiçi olarak yapılması tavsiye edilir. Tesis içerisindeki kurallar üyelere bildirilmelidir. Tesislerde sosyal mesafe kurallarına dikkat edilmelidir. Eğer gerekiyorsa tesis içerisine sosyal mesafe kurallarına uyulmasını gerektiren işaret levhaları konulmalıdır.

Tesis içerisinde sadece tek tuvalet kullanılmalı bu tuvaletinde sık sık temizliği sağlanmalıdır. Antrenmanlar sadece açık kortlarda yapılmalıdır. Tesis içerisinde bulunan ortak kullanım bölgelerinin dezenfekte işlemleri sağlanmalıdır. Sporcuların dinlenme bölgelerinin kortun farklı kısımlarında olmasına dikkat edilmelidir. Antrenmanlarda kullanılacak malzemelerin minimum seviyede olmasına dikkat edilmelidir. Antrenmanlarda sporculara kişisel temizlik ürünleri, peçete, plastik bardak ve çöp torbası verilmelidir.

Kulüplerde insanların uyması gerektiği temizlik kurallarının listesi hazırlanmalı ve görebilecekleri yerlere asılması gerekmektedir. Temasın minimuma inmesi için Giriş ve çıkışlar farklı kapılardan sağlanması gerekmektedir.

Toprak kortta yapılacak bütün düzenlemeler ve temizlik işlemleri tek bir kişi tarafından yapılması planlanmalıdır. Kortta kullanılmayacak bütün malzemelerin çıkarılması gerekmektedir. Tenis kortunda iki farklı çöp kovası olmalıdır.

İlk yardım malzemelerinin bulunduğu yere herkesin ulaşabilmesine dikkat edilmelidir. Tesis içinde yapılacak ödemelerin nakit para yoluyla yapılmayıp banka aracılığı ile yapılmasına dikkat edilmelidir.

Antrenör ve sporcularının egzersizden önce ve egzersiz bittikten sonra tesis içinde buldukları süre içerisinde maske takmaları zorunludur. Sporcuların Antrenman esnasında maske takmalarına gerek yoktur.

Sporcuların kullandıkları malzemeler kişisel olduğu için bütün sporcular kendi malzemesini getirip temizliğini kendi üstlenecektir. Antrenmanlar arasında teması önlemek için antrenman bittikten sonra diğer antrenman için 10 dakika beklenmesi gerekmektedir. Antrenman ve maçlarda tokalaşmanın yerine raket ile selamlaşma yapılacaktır. Antrenmanlardan önce ve antrenmanlardan sonra eller su ile 20 saniyenin üstünde yıkanmalı su yoksa el antiseptiği kullanılmalıdır.

Yiyecek ve içecekler hiçbir şekilde başkasıyla paylaşılmamalıdır. Aynı zamanda kişisel malzemelerinde (grip, bileklik, şapka, raket) başkasıyla paylaşılmamasına dikkat edilmelidir. Her antrenmanda sıfır açılmamış top kullanılmalıdır. Gripler oyunlardan önce silinmelidir. Egzersiz dışında eldiven takılmasına da dikkat edilmelidir. Hapşırırken ağzı bez ile ya da kolunuzla kapatmanız gerekmektedir.

Duş ve soyunma kabinlerinin kullanımı minimum seviyede olmalıdır. Kapılara dokunmamaya özen gösterilmelidir. Antrenmanlar biter bitmez korttan çıkılmalıdır.

Antrenman yaparken sporcu ve eğitmeni arasında sosyal mesafe kurallarına dikkat edilmelidir. Sadece antrenman yaparken kortta 4 kişinin olmasına izin verilmektedir. Çiftler maçı yapılmayacaktır. Muhtemelen olmasa da bir tenis topunun Covid-19 virüsünü iletmesi mümkündür. Sert zeminlerden virüs bulaşması yüksektir.

Maçlarda iki kutu top açılır ve her kutunun sahibi bir oyuncu olur üstüne numara yazılır. Servisleri herkes kendi topu ile atar, topu rakibe verirken elle değil ayakla ya da raket ile verilir. Oyun içerisinde malzeme ya da toplara temas ettikten sonra elimizle yüzümüze temas etmemeye özen gösterilmelidir.

Oyun esnasında saha değişiminden kaçınılmalıdır. Sporcular antrenman boyunca kortun tek bölümünde saha değişmeden çalışmalıdır.

Dinlenmelerde sporcular birbirlerinden uzak taraflarda durmalıdır. Çöpleri atmak için sahada bir kutu konulması gerekmektedir. Engelli sporcuların velilerinin durabileceği özel alanlar belirlenmeli, refakatçilerin dışında her sporcuya bir kişilik yer ayarlanması sağlanacaktır. (“Ttf Covid-19 Rehberi”, 2020)

4.3.3. Yüzme Federasyonunun Aldığı Tedbirler

Yüzme federasyonu sporcuların ve antrenörlerin havuz ve müsabakalar da uyması gereken tedbirlere yönelik yayınladığı genelge kapsamında en çok dikkat çeken tedbirleri yüzme havuzunda kulvar başına yalnızca 3 sporcunun girmesi gerektiğidir. Aynı zamanda bulaş riskini en aza inmesi için havuza giriş ve çıkışlarda duşların kullanılmaması ve sporcuların mayolarını giyip gelmesi en dikkat çeken diğer kurallar olarak gözükmektedir. Federasyonun aldığı diğer tedbirler şu şekildedir:

İnternette istenen bilgiler; Hayat eve sığar kodunun kaydedilmesi, Covid-19 taahhünamesinin yazılması, tarama dosyasının tamamlanması, korona testinin

yapılması yarışmaya girecek olan tüm Sporcular yarışma gününden iki gün önce korona testini yaptırıp sonuçlarının yarışma girişinde yetkiliye vermek zorundadır.

İl Seçme ve Vize yarışları için geçerli olmamaktadır. Teknik sorumlu Akreditasyon Kartının Kontrolü, Kafile Listesinin denetimi, yarışmaya girecek olan bütün yetkili, yönetici ve teknik personel kafile listesinde yazılmalıdır. Bu şartları taşımayanlar havuza alınmayacaktır. Müsabakanın yapılacağı şehirde yer alan kulüpler kafile listesi olmayacağı için müsabakadan önce ayarlanmış olacakları idareci, yönetici ve teknik personelin bulunduğu dokümanı TYF Başkanlığına göndermelidir. İl seçme ve Vize müsabakalarında yüzmeye gelecek bütün idareci, yönetici ve teknik personelin bulunduğu listesi İl Temsilcisine verilmelidir. Tesis girişlerinde tüm kişilerin ateşlerinin ölçülmesi, maskeniz herkese zorunlu olması, Müsabaka boyunca bütün herkesin maske kullanıp ve sosyal mesafeye uyması zorunludur. Yarışmacılar, yüzmeye girene kadar maske takmaları mecburidir. Yarışmadan önce havuz kompleksine girişte kalabalık olmaması için yarıştan 1,5 saat önce havuz kompleksine girişlere açılacaktır. Yarışlara seyirci alınmayacaktır. Yüzme havuzunda müsabakadan önce ve sonraki hazırlık ve soğuma çalışmalarında kalabalık olmasını engellemek için uygun görüldüğü çerçevede TYF yarışmacıların ısınma ve soğumaları zamana yayarak gruplandıracaktır. (“Tyf Pandemi Kuralları”, 2020)

4.3.4. Basketbol Federasyonunun Aldığı Tedbirler

Türkiye basketbol Federasyonu Covid-19 önlemleri kapsamında 2019/2020 sezonunun iptal etmiştir. Tbf sağlık ekibi personelinin ve sporcularının sadece müsabaka içinde değil aynı zamanda normal yaşamlarında da virüsle nasıl mücadele edeceklerine dair bilgilendirme metni yayınlamıştır. Bu bilgilendirme metni şu şekildedir:

Covid-19 pandemisi ile ilgili olarak TBF Sağlık Kurulumuzca yapılan 28.03.2020 tarihli bilgilendirmenin ardından kurulumuz tarafından güncel gelişmeler tüm basketbol ailesini bilgilendirmek adına takip edilmeye devam edilmektedir. Bilindiği üzere bir önceki bilgilendirmemizde virüsün yapısı, bulaşma yolları, meydana getirdiği hastalık tipleri ve bulaştan korunma yolları ile ilgili bilgilendirmelerde bulunmuştuk. Ancak hastalığın ülkemizdeki seyri, vaka sayılarındaki durum ve yakın zamanda paylaşılan bilimsel veriler ışığında kişisel korunma yöntemleri ile ilgili güncellemeler yapılmıştır. Bu güncellemeler özellikle

cerrahi maske kullanımı ile ilgilidir. Bu önlemler ışığında; Gereksizce 20 ve 65 yaş arası bireyler için evimizden dışarıya çıkmamaya, Alışveriş veya bireysel ihtiyaçlar nedeni ile topluca bulunulan sosyal mesafenin korunmasının mümkün olmadığı alanlarda mutlaka maske takılmasına, Dışarıda olunan süre içinde başkaları ile bir süre birlikte vakit geçirmek zorundaysanız aranızda en az 1,5 metre mesafe koymaya, el sıkışmamaya ve öpüşmemeye, Ellerinizi olabildiğince sık ve uygun bir şekilde en az 20 saniye süre ile yıkamaya, El yıkayacak imkânınız olmadığında dezenfektan veya kolonya kullanmaya, Ellerinizi ağız, burun ve gözünüze götürmemeye, Hapşırma sırasında tek kullanımlık mendil, yoksa dirseğinizin iç kısmını kullanmaya, Özen gösterilmesi gerektiğini bir kez daha hatırlatmak isteriz. Unutulmamalıdır ki hiçbir ek vitamin veya destek ürünü korunmaya yardımcı olmaz. Korunma amacı ile kullanılan maskeler farklı özelliklerde olabilmektedir. Dünyanın birçok bölgesinde tıbbi özellikli maskeler yerine el yapımı bez maskeler verimli şekilde kullanılmaktadır. Bu tip maskelerin birçok kez kullanıldığı göz önünde bulundurularak günlük olarak 60 derece üzerinde yıkanmış ve yüksek ısıda ütülenmiş olmalarına dikkat edilmelidir.

Bez maskelerin yanı sıra cerrahi maskeler de aynı amaçla kullanılabilir. Cerrahi maskelerin kullanımı sırasında nefes alışverişleri ile maskenin nemlendiği ve geçirgenliğinin arttığı göz önünde bulundurulmalı, kullanılan maskenin yırtık yıpranmış ve nemlenmiş olduğu görülünce yenisi ile değiştirilmelidir. Bunların dışında yüksek koruyuculuk özelliği olan FFP2-FFP3-N95 gibi maskeler bulunmaktadır. Bu tip maskelerin hastalarla yakın temasta bulunan sağlık çalışanları tarafından kullanılma gerekliliği olup günlük yaşam ortamlarında kullanımları gerekli değildir. Gereksiz yere yüksek koruyucu maske kullanımının tüm dünyada kaynakların sınırlı olduğu bu durumda gerçekten ihtiyacı olan sağlık çalışanlarının maskeye ulaşımını güçleştirdiğini unutmamalıyız. Yeterli el temizliğinin sağlanamadığı durumlarda tek başına maske kullanımının koruma sağlamayacağı akılda tutulmalıdır. Bu nedenle maske kullanımı sırasında ellerin göz, ağız burun ve yüzle temasından kaçınılmalıdır. Maskeler ağız ve burunu tam olarak içine alacak şekilde yerleştirilmelidir. Maskeler yüzden çıkarılırken koruyucu yüzeyi ile temas edilmeden bağlantıları çözülmeli ardından eller en az 20 saniye sabunlu su ile yıkanmalıdır. Bu süreçte yeterli ve dengeli beslenmeye uyku düzenini korumaya, mümkün olduğunca bireysel düzenli egzersizler yapmaya, özen gösterilmeli ve ek hiçbir vitamin veya destek ürünü korunmaya yardımcı olmadığı unutulmamalıdır.

Tüm bu bilgiler ışığında Türk Basketbol ailesinin de kendi üzerlerine düşen tedbirleri almalarını rica eder, bu vesile ile içinde bulunduğumuz bu zor günlerde bizler için büyük mücadele veren Basketbol camiası sağlık ekipleri ve tüm Sağlık çalışanlarına şükranlarımızı sunarız. (“Tbf sağlık kurulu Covid-19 Tedbir”, 2020)

4.3.5. Voleybol Federasyonun Aldığı Tedbirler

Voleybol federasyonu pandemi sürecinde diğer federasyonlar gibi virüsün etkisini en aza indirmek için sağlık bakanlığının tavsiyeleri doğrultusunda önemli tedbirler almıştır. Bu tedbirlerden en önemlisi ve dikkat çekenini her kulübün mutlaka Covid-19’dan sorumlu bir sağlık personeli görevlendirmesi olmuştur. Bu kişi Covid-19 ile alakalı bütün bilgileri eksiklikleri önerileri federasyon yetkilileri ile paylaşması karara bağlanmıştır. Federasyonun almış olduğu diğer tedbirler şunlardır:

Voleybol federasyonunun almış olduğu genel tedbirler: Maske kullanmak, yakın teması engellemek, elleri sıklıkla en az 20 saniye boyunca sabunlu suyla temizlemek, el dezenfektanı kullanmak (alkol oranı > %70), ellerimizi yıkamadan yüz bölgemize temas etmemek, kolumuzla ağızımızı kapatıp ya da peçete ile hapşırarak insanlara bulaştırmamak, Nerede olursak olalım sosyal mesafeyi koruyarak hareket etmek. Özellikle kapalı alanlardaki kişi sayısını sosyal mesafe kuralları gereği 4-6 m² içine yalnızca bir kişi bulunacak şekilde ayarlamak. Toplu görüşmeleri sosyal medya üzerinden ya da internetten yapmaya özen göstermek. Tokalaşmadan, sarılmadan, gurup halinde bir araya gelmekten kaçınıp virüsün bulaş riskini en aza indirmek. Her türlü kişisel kullanımı gerektiren ürünlerin içeceklerin spor malzemelerinin teminini sağlamak. Bütün çalışan personelin korona virüs durumunun yakından takip edilip kontrolünü sağlamak. Çalışan herkesin ateşi ölçülmeli, sıcaklığı yüksek çıkan kişiler (37.7’nin üstü) testi yapıp negatif çıkana kadar şüpheli korona virüs vakası olarak değerlendirilmelidir.

Spor kulüplerinden istenilen önlemler: Kulüpte Covid-19 Pandemi sürecinin yönetiminden sorumlu kulüp çalışanı belirlenmelidir. Bu sorumlu kişi tercihen bir sağlık çalışanı olmalıdır. Bu kişinin isim ve iletişim bilgileri TVF’ye bildirilmeli ve bu kişi, TVF ile iletişim halinde olmalıdır. Sorumlu kişi, Covid-19 ile ilgili güncel tüm bilgileri takip etmeli, spora dönüş gereksinimlerini bilmeli ve uygulamalıdır (temizlik, hijyenik ortamın sağlanması ve denetlenmesi vb.) Sorumlu kişi tesiste gerekli iş dağılımını ve bilgilendirmeleri yapmalıdır. Spor kulübünün tüm kategorilerdeki

voleybol takımlarıyla iletişim ve koordinasyonunu sağlamak için takımlardan yetkili kişi belirlenmelidir. Spor kulübü, TVF, Sağlık Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü'nün Covid-19 ile ilgili operasyonel değişikliklerini takip etmeli ve bunlara uymalıdır. Sorumlu kişi, sporcuların ve teknik ekibin farkındalığını arttırmalı ve güncellenen bilgileri paylaşmalıdır. Tüm sporcuların, acil durumlarda aranacak aile ya da diğer yakınlarının iletişim bilgileri kaydedilmelidir. Yabancı sporcular için de aynı şekilde iletişim bilgileri alınmalıdır. Sorumlu kişi, olası bir pozitif vaka durumunda spor kulübünde izlenecek eylem planını oluşturmalı ve TVF'ye bildirmelidir. Sorumlu kişi günlük olarak sporcuların ateş ve semptom (öksürük, solunum sıkıntısı) sorgulamasını yaparak kayıt altına almalı bu bilgileri muhafaza etmelidir. İstendiğinde TVF ile paylaşmalıdır. ("Tvf Covid-19 Rehberi", 2020)

4.3.6. Taekwondo Federasyonu Tarafından Alınan Tedbirler

Taekwondo federasyonu Covid-19 kapsamında sporcularının ve antrenörlerinin virüsten korunmasına yönelik tedbirleri internet sitesinden yayınlamış almış oldukları kararlar içerisinde sporcuların beraber antrenman yapmasından ziyade Taekwondo branşına yönelik Poomse çalışmasına izin vermiştir. Federasyonun Sağlık Bakanlığının tavsiyeleri doğrultusunda almış olduğu kararlar şu şekildedir.

Pandemi sürecinde uygun görülen Taekwondo antrenman modülü Poomseyi (duruş, blok, el ve ayak vuruşu) her sporcu kendisi için belirtilen alan içerisinde çalışacaktır. Her sporcu steps ve teknik basamaklamasını kendisi için belirtilen alan içerisinde çalışmalıdır. Antrenman mankenleri üzerinde bireysel teknik düzeltme ve geliştirme yapılabilir. Sporcu ellik ve lapa çalışmasını sadece antrenörü ile yapabilir. Antrenmanlarda eşli ilbederyon, müsabaka, safeguard, ellik veya lapa çalışması yapılmayacaktır.

Antrenman salonunda uyulması gereken kurallar: Taekwondo antrenman seansları 1 saati geçmeyecek şekilde ayarlanmalıdır.» Taekwondo antrenman seansları arasında 1 saat boşluk bulundurulmalıdır.» Taekwondo antrenman salonundaki kişi sayısı spor yapılacak alanda her 6 metrekareye bir kişi olacak şekilde sınırlandırılmalı ve sosyal mesafe en az 2 metre olarak uygulanmalıdır.» Taekwondo spor tesislerinin metrekaresine uygun olarak belirlenen sporcu sayısı aşılmadan sporcular belirtilen saat içerisinde kabul edilmelidir» Hangi seansta kimlerin geldiği ve çalıştığı kaydedilmelidir.» Spor Salonlarının giriş ve çıkışına pedallı ve kapaklı çöp kutusu

konulmalı ve düzenli olarak boşaltılmalıdır.» Taekwondo tesisine maskesiz sporcu ve çalışan alınmamalıdır. Taekwondo antrenmanı esnasında sporcular maske takmamalı sadece antrenör ve çalışan maske takmaya devam etmelidirler.» Taekwondo tesisine misafir alınmamalıdır.» Egzersiz aralarındaki dinlenme molaları dışında spor salonlarında sporcuların beklemesine izin verilmemelidir.» Spor salonunda su ve sabuna erişim kolay olmalı ve burada tek kullanımlık kâğıt havlular bulunması sağlanmalıdır.» Sabit veya hareketli bütün alet ve cihazların elle ve vücut la temas edilen noktaları her seans sonrası mutlaka silinerek dezenfekte edilecektir. Kullanımdan sonra cihazların silinmesi tesis çalışanı tarafından yapılacaktır. (“Tkdy Covid-19 Önerge”, 2020)

4.3.7. Türkiye Güreş Federasyonunun Almış Olduğu Tedbirler

Güreş federasyonu pandemi sürecinde aldığı tedbirler ile diğer spor branşlarında farklılık göstermiştir. Yakın temasın olduğu bu branşta pandemi kurallarından dolayı sporcuların birbirine temas etmeyecek şekilde antrenman programı ayarlanmış sporcuların performanslarının düşmemesi sağlanmıştır. Bu kurallar çerçevesinde Güreş federasyonunun almış olduğu tedbirleri şu şekilde sıralayabiliriz:

Pandemi süresi içinde antrenmana geliş ve gidişlerde maske takılması zorunludur. Covid-19 salgını nedeniyle ülkemiz tarafından uygulanan her seviyedeki tedbirlere uyulacaktır. Sosyal mesafe kuralı ve bireysel temizlik son derece önemlidir. Veliler veya sporcuya eşlik eden kişilerin mutlaka tesislerde ülkemizin belirlediği güncel pandemi kurallarına uymakla yükümlüdürler.

Antrenmanda Alınacak Tedbirler: Antrenman öncesi ve sonrası mutlaka görevliler tarafından salonlar pandemi kuralları gereğince temizlenmelidir. (Kondisyon salonu, duş, tuvalet, oturma alanları, Güreş minderi), Antrenmana katılacak olan tüm sporcu, teknik ekipler mindere dışarda kullanılan ayakkabı ile girmemeli, minderde kullanılacak ayakkabılar minder kenarında giyilmelidir. Minderde yapılacak olan çalışmalarda sosyal mesafe kuralına dikkat edilecektir. Güreş minderi üzerinde yapılacak antrenmanlarda her minder (144m²) başına en fazla 4 güreşçi antrenman yapabilecek, Antrenman esnasında kullanılacak içecekler kapalı kutularda ve tek kullanım olacaktır. Kuvvete dayalı çalışmalar yapılacağından dolayı eşli çalışma yapılmayacaktır. Bunun yerine antrenman mankenleri kullanılacak olup, mankenlerin dezenfekteleri antrenman önceleri yapılacaktır. Kuvvet ve kondisyon

antrenmanları hiçbir şekilde eşli olmayacak, sosyal mesafe kuralına uygun biçimde antrenmanlar yürütülecektir. (“Tgf Covid-19 Duyuru”, 2020)

4.3.8. Atletizm Federasyonunun Almış Olduğu Tedbirler

Atletizm federasyonu Covid-19 kapsamında aldığı tedbirlerin içerisinde antrenman saatlerini özel olarak ayarlamış tesiste ve pistte oluşacak yoğunluğu önlemeye yönelik bir tedbir almıştır. Aynı zamanda atletizm branşında temasın olmaması ve sporcuların açık alanlarda vade ormanda antrenman yapabiliyor olması bu branşı Covid-19 sürecinde diğer branşlardan bir adım öne taşımış olmaktadır. Alınan diğer tedbirler şu şekildedir:

Normalleşme Sürecinde Antrenmanlarda Uyulması Gereken Kurallar: Ailenizde veya çevrenizde Covid-19 vakasına rastlanmış birisi ile temasınız olduysa, en az 14 gün antrenman yapılan tesislere gelmeden evinizde izole olmanız gerekmektedir. Covid-19 semptomlarından herhangi birisini hissediyorsanız sağlık birimleri ile temasa geçiniz. Sporcu ve antrenörler; Sağlık Bakanlığı'nın Hayat Eve Sığar (HES) uygulamasını mobil telefonlarına indirerek riskli bölgelerden uzak durabilirler. Sporcu ve antrenörler; Covid-19 ile ilgili Sağlık Bakanlığı'nın bilgilendirme sayfasını (<https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/>) ziyaret ederek güncel bilgilere ulaşabilirler. Sporcuların mümkünse toplu ulaşım aracı yerine kendi aracını kullanarak tesislere gelmeleri önerilir. Sporcuların su ve ara öğünlerini yanında getirmesi gerekmektedir. Sporcular yanında çöp poşeti bulundurmalı, içecek, yiyecek atığı, kâğıt mendil, maske vb. atıklarını bu poşette biriktirip bağlayarak genel çöp kovalarına atmaları gerekmektedir. Tesislerde birçok noktaya hijyen koşullarına uygun çöp kovaları yerleştirilecektir. Bakanlık genelgesi çerçevesinde antrenman yapmasına izin verilen sporcular ve antrenörlerinin sosyal mesafe kuralına göre tesiste yoğunluk oluşturmayacak şekilde belirlenen saat dilimleri arasında çalışmaları sağlanacaktır. Çalışmalar esnasında tesiste görevli personel, sporcu ve antrenör haricinde kimse bulunmayacaktır. Tesislere gelecek sporcuların antrenman kıyafetlerini giyinerek gelmeleri gerekmektedir. Hijyen ve sosyal mesafe kuralları nedeni ile soyunma odaları ve duşlar kullanıma açılmayacaktır. Sadece hijyen koşullarına uygun tuvaletler kullanıma açılacaktır. Maske takmayan sporcu ve antrenörler tesise alınmayacaktır. Maskesi olmayan sporcu veya antrenör olması durumunda tesis yönetimi tarafından maske temini yapılabilecektir. Tesislere girişler tek noktadan yapılacak olup, girişlerde

ateş ölçümü yapılarak iletişim bilgileri kayıt altına alınacaktır. Tesislerde hiçbir şekilde sosyal mesafe kuralı ihlal edilmeyecek ve el sıkışma gibi fiziksel temasta bulunulmayacaktır. Ateş, öksürük nefes darlığı gibi salonum enfeksiyonu belirtileri olan sporcular oluşturulan izolasyon odasına yönlendirilecek ve sağlık kuruluşuna haber verilecektir. Atma ve atlamalar (uzun-üç adım) sektörlerinde birden fazla sporcunun olması durumunda sosyal mesafe kuralına uymak ve ayrı malzeme kullanmak şartıyla antrenman yapmalarına izin verilebilecektir. Ancak, yüksek ve sırkla atlama sektörlerinde antrenman yapan sporcular bireysel olarak antrenman yapabilirler ve antrenman bitiş saatinden en az 15 dakika sonrasında bir başka sporcunun antrenmana başlamasına izin verilecektir. Sosyal mesafe kurallarına uyulmak kaydı ile sporcuların maskelerini antrenman esnasında çıkarmalarına izin verilebilecektir. Antrenman esnasında kullanılacak malzemeler tesiste görevli personel tarafından verilecek ve antrenmandan sonra dezenfeksiyonu sağlanacaktır. Kondisyon merkezinde sosyal mesafe ve kişisel temizlik kuralları çerçevesinde çalışma olanağı sağlanacaktır. Isınma koşusu ve kulvar kullanımında sosyal mesafe normalden daha uzun olarak uygulanmalı, mümkün olduğunca önlü arkalı değil yan yana aralıklı koşu yapılmalıdır. Kulvarlarda yapılacak antrenmanlarda sosyal mesafeye dikkat edilecek mümkünse bireysel çalışmaları sağlanacaktır. Temizlik ve güvenlik personeli için siperlikli maske kullanımı sağlanacaktır. Kapalı alanlar her gün temizlik personeli tarafından temizlenecek ve haftalık dezenfeksiyon işleminin firma tarafından yapılması sağlanacaktır. Girişlerde ve sahanın çeşitli yerlerinde el dezenfektanı asılı olacaktır. Tesis girişinde dezenfekte edilmiş paspaslar kullanılacaktır. Yüksek ve sırkla atlama minderleri her akşam dezenfekte edilecektir. Tesislerin çeşitli yerlerine Covid-19 ile ilgili farkındalık yaratmak için afişler asılacaktır. Sporcuların girişte kayıt altına alınan telefonlarına bağışıklık sisteminin güçlendirilmesine dair bilgi içeren mesajlar gönderilecektir. Sporcu ve antrenörlerin antrenman sonrasında hemen tesislerden ayrılması gerekmektedir. Covid-19 ile ilgili tedbirlere uymayan sporcu ve antrenörler önce ikaz edilecek, bu davranışlarını devam ettirenler kişiler tesislerden uzaklaştırılacaktır. (“Taf Covid-19 Rehberi” ,2020)

4.4. Türkiye’de Yapılan Ulusal ve Uluslararası Organizasyonlarda Alınan Tedbirler

4.4.1. Boğaziçi Kıtalar Arası Yüzme Yarışı

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) tarafından bu yıl 32.si organize edilen Boğaziçi kıtalararası yüzme yarışı uluslararası sağlık kuruluşlarının tavsiyeleri doğrultusunda gerekli sağlık tedbirleri alınarak seyircisiz olarak tamamlanmıştır. 6,5 km’lik parkur dan oluşan organizasyona yerli yabancı 1765 sporcu katılmıştır. TMOK’nin Pandemi zamanında almış olduğu tedbirler ve önlemler şu şekildedir:

Organizasyonun yapılacağı Cemil Topuzlu Parkı’na yarışmaya katılacak sporcular ve organizasyondaki görevlilerin haricinde kimse alınmayacaktır. Yarışma covid19 önlemlerinden dolayı bu sene seyircisiz ve refakatçi olmadan yapılacaktır. Organizasyonun yapılacağı alanda gıda stantları kurulmayacak sadece yarışmacılara su verilecektir.

Yarışma alanına bariyer sistemi ile girilecek, sporcular içeriye sosyal mesafe kurallarına uyarak alınacaktır. Her yarışmacı kendisi için belirlenen alandan giriş yapacak, uyarı levhalarını takip ederek devam edecektir. Alana girişlerde sporcuların ateşi ölçülecektir. Ateşi yüksek olan sporcuların organizasyon alanında hazır bekleyen sağlık görevlilerine yönlendirilmesi sağlanacaktır.

Etkinlikte görev alacak profesyonel personel, güvenlik ve gönüllü ekipleri maske, eldiven ve siperlik ile görev yapacaktır. Bundan önceki yarışmalarda 2gün süren akreditasyon işlemleri covid19 kapsamında herhangi bir yoğunluğa sebebiyet vermemesi için 4 güne çıkarılmıştır. Bu kapsamda kayıtlar 4 gün boyunca devam edecektir.

Yoğunluğu azaltmak için 10 adet kayıt noktası oluşturulacaktır. Bu noktaların başında ve sonunda yetkililerin yönlendirmesiyle yarışma kaydı tamamlanacaktır. Kayıt işlemlerinin sosyal mesafe kurallarına uyulacak şekilde temas olmadan yapılması sağlanacaktır. Kayıt bürosu 100 cm ileri alınıp kit ve çanta burada verilecektir.

Kayıt noktasındaki görevlilerin yerleri teması en aza indirmek için değişmeyecek görevliler kayıt süresi boyunca aynı masada görev alacaktır. Kayıt

alanına yetkililerden başka kimse giremeyecektir. Sporcu el kitabı, Covid-19 bilgi notu, sporcu çantası ve maske yarışmacılara kayıt işlemleri sırasında dağıtılacaktır.

Yarışmacıların çantaları organizasyon alanında hazırlanıp dezenfekte işlemi tamamlandıktan sonra başvuruların alınacağı güne kadar kapalı ortamda hijyen kurallarına uygun bir şekilde korunacaktır.

Her yıl yapılan parkur tanıtımı Covid-19 kurallarından dolayı bu sene yapılmayacak, tanıtımın çevrimiçi video ile yarışmacılara gösterimi sağlanacaktır. Daha önceki yarışmalarda yapılan gösteri yüzüğü Show Swim 2020 yılında pandemi kurallarından dolayı iptal edilmiştir.

Organizasyon alanına kurulan dev ekranda pandemi ve sosyal mesafe kuralları ile alakalı uyarılar yayımlanacaktır. Aynı zamanda yarışmanın tanıtım ve bilgilendirme videoları gösterilecektir. Yarışmanın yapılacağı alana kullan at malzemelerinin atılması için çöp kovaları konacaktır.

Yarışma alanına girişte sporcuların ikinci defa ateşi ölçülecektir. Sosyal mesafe kurallarından dolayı busene organizasyon alanı 1000 metrekare arttırılmıştır. Yarışmacıların teknelere binmeden önceki ısınmaları sosyal mesafe kuralları dikkate alınarak gerçekleştirilecektir. Yarışmacılar mayolarını içlerine giyip gelmek zorundadır. Mayolarını içine giymeden gelen sporcular tek kişilik soyunma kabinlerinde üstlerini değiştireceklerdir.

Her yarışmacı soyunma kabinini kullandıktan sonra görevliler tarafından temizliği yapıp dezenfekte işlemi sağlanacaktır. Tuvaletler hijyen kurallarına uygun hale getirilip bu alan genişletilecektir.

Organizasyon alanında 3 bin çanta kapasiteli vestiyer alanı kurulacak, çantalar sporcuların bone numarasına göre 3 ayrı noktadan dezenfekte edilerek teslim edilecektir. 2020 yılında Covid-19 kurallarından dolayı teması aza indirmek için tekne sayısı 3'e çıkarılmıştır. Tekneler İl Sağlık Kurulu ve Hıfzıssıhha meclisi kuralları gereği 700 kişinin bineceği şekilde düzenlemesi yapılmıştır.

Yarışmacılar gemilere binerken 4 farklı detektörle kontrol hattı açılacak, yarışmacıların sosyal mesafe kurallarına uygun şekilde sıralanması sağlanacaktır. Bu bölümde Covid-19 sosyal mesafe kurallarına uyarak bone, kıyafet ve çip kontrolü yapılacaktır.

Yarışmacıların gemilere binişi bonelerinin rengine ve bonelerinde yazan numaralara göre yapılacaktır. Yarışmacılar kapasitesi daha önceden hesaplanmış salonlara alınacaktır. Her teknede salondan sorumlu görevliler belirlenecek, buradaki kontrolü sağlayacak kişiler olacaktır.

Tek kullanımlık malzemeleri atmak için yarışmacıların gemilerine çöp kovası koyulacaktır. Çöpler yarışmaya başlamadan önce bu çöp kovalarına atılacaktır. Sporcular yarışmayı bitirdikten sonra çiplerini geri vererek temas etmeden havlularını alacaklardır.

Yarışmacılar havlularını sosyal mesafe kurallarına uyarak bariyerlerden geçip alacaklardır. Havluların daha önceden dezenfekte edilip poşetlere konularak teslim edilmesi sağlanacaktır. Havluların poşetleri havlu masasının yanına konulacak çöp kovalarına atılacaktır

Yarışmanın sonuçları organizasyon alanındaki dev ekranda açıklanacaktır. Ödül töreni sosyal mesafe kurallarına dikkat edilerek gerçekleştirilecektir. Önceki yıllarda yarış ardından yapılan sertifika dağıtımı, 2020 yarışında yapılmayacaktır. Sertifikalar yüzücülerin web sitesindeki hesaplarından PDF olarak indirilebilecektir. (“Kıtalararası Yüzme önlemler”, 2020)

Organizasyonun eleme etaplarında, kayıt akreditasyon, ödül töreni ve yarışın start ve finiş etaplarına yönelik alınan tedbirlerin çok kapsamlı olduğu görülmektedir. Bu tedbirlerin gerek metin halinde deklare edilmesi gerekse uygulamasının büyük titizlikle yürütülmüş, yerli ve yabancı 1765 sporcu ile yapılmasına rağmen bir bulaş vakasının rapor edilmemesi alınan tedbirlerin ve uygulamanın doğruluğunu göstermektedir.

4.4.2. Türkiye Şampiyonaları ve TOSFED (Türkiye Otomobil Sporları Federasyonu) Kupaları’nda Koronavirüs (Covid-19) Pandemisi Nedeniyle Alınan Önlemler

2020 Dünya Ralli Şampiyonası’nın 5. Ayağı Muğla’da gerçekleşmiş, Covid-19 önlemleri kapsamında yapılan yarışlar devlet kurumlarının ve federasyonun sıkı çalışması sonucu herhangi bir sağlık sorunu ve vakaya rastlanmadan tamamlanmıştır. TOSFED ’in Sağlık Bakanlığı tavsiyeleri sonucu almış olduğu korona virüs önlemleri ve tedbirleri kapsamında yapılan bu önemli Şampiyona 19 Ülkeden 130 sporcu ve 65 otomobilin aynı zamanda yüzlerce personelin katılımı ile başarıyla tamamlanmıştır.

Tosfed 2020 yılı içerisinde birçok yarışı daha düzenlemiş almış olduğu önlemler neticesinde hiçbir sağlık sorunu yaşanmadan organizasyonları tamamlamıştır

Federasyonun almış olduğu genel tedbir ve kurallar şu şekildedir:

Organizasyona katılacak herkesin buldukları il veya ilçelerde, en geç 48 saat önce yaptırılmış boğaz ve burun sürüntüsü PCR testinin sonucunu yarışma öncesinde sağlık kurumumuza deklare edecektir. Bu test sonucu, sağlık bakanlığı antetli ve barkotlu olan bakanlığın test için onay verdiği hastane ve laboratuvarlardan yaptırılmalıdır.

2. Test yaptırmamış olanlar, Kocaeli Özel Hastanesi'nde TOSFED için geldiği belirterek aynı gün içinde sonucu çıkacak şekilde testlerini yaptırabilirler.

3. Yarışlarda bütün sporcu, mekanik er, takım yöneticisi ve medya mensupları HES kodu uygulaması ile kontrol edilecektir.

4. Test sonucunu negatif deklare edenlere yarışma sırasında kullanacağı bir bileklik verilecek olup, bilekliğin organizasyon sonuna kadar takılması zorunludur.

5. Organizasyonlar süresince, açık ve kapalı alanlarda maske takmak zorunludur.

6. Organizasyonlarda tüm operasyon sosyal mesafe, hijyen kurallarına uygun yapılacaktır.

7. Herhangi bir belirti gösteren kişilerin derhal yarışma doktoru ve/veya yarışma Covid-19 görevlileri ile temasa geçmesi gerekmektedir.

8. Organizasyon sırasında her yerde spontane, kapalı alanlara girişte, pist alanına girişlerde ateş ölçümü yapılacaktır.

9. Organizasyon oteli ve servis alanında Covid-19 izolasyon odası bulundurulacaktır. Tüm şüpheli ve olası vakalar, sağlık görevlileri tarafından muayene edilinceye kadar burada izole edilecektir.

10. Bu liste, belirtilen alanlara erişim sağlamak isteyen herkesi içermektedir ve dışarıdan katılım sağlanamaz.

11. Takım üyelerini belirtmek için, takım direktörlerine e-posta ile gönderilecek anket, takımın her bir ekip üyesi için doldurulacaktır. ("Tosfed Korona virüs önlemler", 2020)

4.4.3. “Bayrağımız Kulaçlarla Yavru Vatan Kıbrıs’a “Projesi

Dünyada ve Türkiye’de Covid-19 Pandemi sürecinden dolayı birçok organizasyonun iptal edildiği bir zamanda bizim için manevi değeri çok yüksek olan yavru vatan Kıbrıs’ımızın işgalden Kurtuluşunun 46. Yılına anmak için “Bayrağımız kulaçlarla Yavru Vatan Kıbrıs’a” projesi 19-20 Temmuz 2020 tarihinde İstanbul Yıldızlar Yüzme Spor Kulübü tarafından gerçekleştirilmiştir.

Projenin amacı, Kıbrıs barış harekâtının 46. yılı münasebetiyle harekâta katılıp şehit olan gazilik unvanını alan askerlerimizi anmak ve de geleceğimizin teminatı olan gençlerimize vatan sevgisini aşılacak dedelerinin bu topraklar uğruna ne fedakârlıklara göğüs gerdiğini ömürleri boyunca unutmamak unutturmamak. İleride yapılacak bu tarzda etkinlik ve organizasyonlar için oluşacak standartların belirlenmesine destek olmak aynı zamanda Kıbrıs ile Türkiye arasındaki projede belirlenen parkurun standartlarını tespit etmek, tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınından dolayı spor sektörü de ciddi bir yara almıştır. Yapılan bu organizasyonla birlikte pandemi sürecinde güvenlik ve sağlık tedbirleri en üst seviyede tutularak projenin ve buna örnek olacak projelerin nasıl yapılacağına dair örnek teşkil etmesini sağlamak. Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin son yıllarda sondaj gemilerimizin Akdeniz’de doğalgaz rezervi aramasıyla birlikte gündem olan Akdeniz üzerindeki haklarına ve varlığına dikkat çekmek.

Projeye katılıp 93km’lik mesafeyi 28 saatte yüzen ekibin oluşturulmasında önemli kriterlere bakılarak seçilmiştir. Takımın kurgulanmasında en önemli kriterler yakın zaman spor geçmişine sahip olması, açık denizde tecrübesinin olması, takım ruhuna uyum sağlaması, toplum içindeki statüsünün projeye katkısı ve projeye olan inancı olmasıdır. Proje ekibindeki sporcular;

Sayın Kürşat Tüzmen, Sayın Ahmet Nakkaş, Sayın Kubilay Çimen, Sayın Faruk İlgü, Sayın Tarkan Tüzmen ve Sayın Osman Akkuş’tan kurulmuştur

Organizasyon planladığı gibi saatinde mersin Anamur ilçesinden başlayarak, 28 saat sonra Saatinde, 93 kilometre (sıpmalar dahilinde 118 kilometre) kat edilerek Kıbrıs Girne Çıkartma plajında bayrağımızın Kuzey Kıbrıs Başbakanı Sayın Ersin Tatar’a teslim edilmesi işe son bulmuştur.

Organizasyon ekibi ise şu şekilde oluşturulmuştur;

Projenin hedefine ulaşabilmesi için ekipteki kişilerin verilecek yetki ve sorumlulukların doğru tespit edilmesi ve planlanması gerekmektedir. Bu bağlamda yapılan görev yetki dağılımı sonucu aşağıdaki listedeki gibi düzenlenmiştir.

- Komodor /Mustafa Özer (İstanbul Yıldızlar Spor Kulübü Yönetim Kurulu Başkanı),
- Akademik Danışman (Kubilay ÇİMEN İstanbul Gelişim Üniversitesi Spor Yöneticiliği Bölüm Başkanı)
- Basın ve medya iletişimi / Ali Rahim ŞİMŞEK (İstanbul Yıldızlar Spor Kulübü Yönetim Kurulu Üyesi & Mali işle sorumlusu),
- Doktor / Uğur CANGEL (İstanbul Yıldızlar Spor Kulübü Yönetim Kurulu Üyesi & Kulüp Doktoru),
- Masör/ Ufuk KAYNAK (Eczacıbaşı Spor Kulübü Kadın Voleybol Takımı Masörü), Malzeme ve teknik donanım sorumlusu /
- Ufuk KAYNAK, Federasyon Gözlemcisi ve Teknik Hakem /
- İ. Burak GÖRAL (Türkiye Yüzme Federasyonu Açık su Yüzme Kurulu Üyesi),
- Cankurtaran/ Sahil güvenlik komutanlığı acil müdahale personeli (Kurbağa Adamlar), Start noktası irtibat sorumlusu /
- İsmail ÇAYLAK Finiş noktası organizasyon sorumlusu / Kıbrıs Yüzme Federasyon Başkanı& Gençlik ve Spor Dairesi

Alınan sağlık ve güvenlik tedbirlerine baktığımızda bu organizasyonun bir sahil güvenlik teknesi içinde yapıldığı fakat start ve finişinde çok sayıda izleyici tarafından takip edildiği görülmektedir. Organizasyon komitesinin bu yapı içinde aldığı sağlık tedbirlerinin yerel yönetim, il sağlık müdürlüğü ile koordinasyon içinde planladıkları ve uyguladıkları görülmektedir.

İhtiyaç duyulacak her türlü sağlık ekipmanı, proje boyunca alanında uzman doktorun hazır olması, vahşi balıkların saldırılarından korunmak için manyetik bileklik, denizanasının cilde değmesi sonucu oluşacak deri yaralanmaları için ilaç, 2 adet bot 12 alanında uzman olan acil müdahale ekibi, Gece sporcu takibi bot içi far, Sporcunun sudan botu takibi için çakar, yüzücünün takip edilebilmesi için kızıl ötesi ışık, projeye dahil olan tüm ekibin Covid-19 testleri dahil sağlık taramasının yapılması, Tehlike arz edecek deniz canlılarının takip edilmesi, oluşabilecek her türlü risk için hazırlana acil müdahale planı, deniz trafiğini engel oluşturmaması için dikkatle kontrol

edilmesi, yüzücü değişimlerinde 2 bot kullanmak maksadı ile sporcuyla yalnız bırakmadan değişimi sağlanmıştır.

Projenin bir belgesel haline getirilebilmesi düşüncesiyle görevlendirilen TRT ekibinin bir kameramanına ait test sonuçlarının pozitif çıkması sağlık konusunda karşımıza çıkan en önemli talihsizlik olarak değerlendirilebiliriz. Fakat Mersin sağlık il müdürü ve fili asyön ekiplerinin proje öncesinde hızlı ve doğru müdahaleleri sonucu gerekli tedbirler alınmış, tehdit olmadığı kanaatine varılarak projeye devam edilmiştir. Sonrasında yapılan testler alınan karar ve uygulamaların son derece doğru olduğunu teyit etmiştir

Organizasyon Süresince oluşan zorluklara baktığımızda yaşanan en önemli sorunlardan biri ise ay ışığında deniz yüzeyine çıkan 1- 1,5 metre uzunluğundaki deniz canlılarının saldırılarına maruz kalınmış olmasıdır. Yüzme sırasında kalabalık gelen bu canlılar, vücudumuza dolanarak (özellikle eklemlere) ciddi bir acı veren elektrik çaplamasına eşdeğer bir acı yarattılar. Bu etkin temas sonrası derinizde çok uzun süre acı devam etmiştir. Projenin amacı olan yüzme maratonu büyük zorluklara ve hava koşullarına rağmen hedeflenen süre içerisinde 28 saatte 93 km'lik parkur tamamlanmıştır. Projenin başından sonuna kadar bütün güvenlik ve sağlık önlemleri alınmış projede görev yapan herkes görevini profesyonelce yerine getirmiştir. Pandemi süreci içinde olunmasına rağmen bir arkadaşımızın testinin pozitif çıkması ile birlikte olaya anında müdahale edilip proje güvenli bir şekilde tamamlanmıştır.

Etkinlik hedeflerinin tespiti, çıkış ve varış kurgusu, Pandemi süreci dikkate alınarak yapılan sağlık ve güvenlik tedbirleri, Yasal izinleri ve hukuki sürenin doğru takibi, kadronun oluşturulmasındaki kriterlerin tespiti, takım kurgusu, FİNA kurallarına bağlı olarak hareket edilmesi, Malzeme ve teknik donanımın eksiksiz olarak planlanması, mevsime bağlı hava ve deniz koşullarının dikkate alınarak tarihin doğru tespit edilmesi, Medya planlamasının doğru yürütülmesi, karşılaşılan zorluklar ve acil müdahale refleksi gibi önemli detaylar incelendiğinde örnek bir organizasyon olduğu görülmektedir. Yapılan bu başarılı organizasyon sayesinde ülkemiz önemli bir açık su parkuru kazanmıştır. Organizasyon planlaması, uygulama detayları ve yukarıda sayılan tüm kriterleri ile bundan sonra yapılacak olan benzer etkinlikler için önemli bir örnek oluşturmaktadır.

İncelenen 3 organizasyonda, alınan tedbir ve uygulamaların pandemi sürecinde geniş katılımcılar ile gerekli güvenlik ve sağlık tedbirlerini alarak spor organizasyonları yapılabileceğini göstermiştir. T.C Devleti, Bakanlıları ve federasyonları ve organizasyonlarda görev alan yetkililer bu zorlu süreçten başarıyla çıkmıştır.

4.5. Türkiye ve Dünya’da Alınan Tedbirlerin Toplumsal Etkileri

4.5.1. Sosyal Hayata Etkisi

Yaşanabilir Sağlıkli hayatı açıklarken, kişinin mevcut yaşamındaki kültürler, değerler, hayatına karşı hedef ve sorumlulukları kişinin kendi duygu ve düşüncelerini bedensel hareketliliğe endeksleyen hayat normları adı altında açıklanabilir. Sağlıkli insanlar kaliteli hayattan söz ederken, yaşamaktan keyif alan, sağlıkli olan, sosyal hayatın tam merkezinde olan aktif kişiler olarak düşünölmelidir. Tam bu bağlamda karantina süreci sosyal hayata sıkı sıkıya bağlı hayattan keyif alan insanları hiçte alışık olmadığı bir yaşam şekline uyum sağlamaya mecbur bırakır. (Peel vd., 2007). İzolasyon ve kısıtlamanın etkisiyle insan fizyolojisinin birçok yönü önemli ölçüde etkilenmiştir. (Jurak, 2020, s. 2095).

Covid-19 hastalığının ortaya çıkmasını takiben, “Kişi ile toplum arasında kısmî ya da tam temasın kesilmesini oluşturan durumu sosyal izolasyon olarak bilmekteyiz.” (Gierueld vd. 2006). Pandeminin Çin Halk Cumhuriyeti’nde görülmesinden sonra Türkiye’de de Şubat Ayı’nın ortalarında ciddi bir şekilde sosyal faaliyetlerde azalmalara neden oldu.

İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü’nün 03.04.2020 tarihli ve 6235 sayılı genelgesi ile Zonguldak dahil 30 Büyükşehir’e giriş çıkışlar yasaklanmış, aynı zamanda 10.04.2020 tarihi saat 24:00 ile 12.04.2020 tarihi saat 24.00 arasında belirtilen istisnalar hariç tüm vatandaşlara sokağa çıkma yasağı getirilmiştir.

Tüketicilerin sosyal alanlardan uzak durması ve evde çalışması sonrası evler uyunan ve ölü zaman geçirilen bir yerden çıkıp yaşamın merkezi konumuna gelmiştir. Karantina sürecinin getirmiş olduğu olumsuz yaşam şartları insanların sosyal hayattan alışkanlıklarından uzaklaşması hayat tarzlarını olumsuz etkilemiştir. Bulunmuş olduğumuz pandemi sürecinde karantina kurallarından dolayı sokağa çıkamama durumu insan hayatını tehdit eden duruma doğru yönelmiştir.

Pandeminin en dikkat çeken sıkıntıları ise sokağa çıkma yasakları ile gelen bedensel hareket edememenin sağlık açısından önemli bir sorun haline dönüşmesidir. (Crisafulli ve Pagliaro, 2020) Pandemi sürecinin yaratmış olduğu sonuçlar üzerinden yapılan bir derleme de travma ile birlikte stres, zihinde karışıklık, öfke gibi olumsuz psikolojik sonuçlarının ortaya çıktığı belirtilmiştir. Evde kalmanın vermiş olduğu hareketsizlik alışılmış hareketli düzenin olmaması, sosyal ve bedensel ilişkilerin kısıtlı olması, moral bozukluğuna hayal kırıklığına ve insanın kendini hayattan soyutlanmış hissine kapılmasına sebep olmuştur. Fallen (2020). Covid-19 sürecinin de etkisiyle kişilerde ortaya çıkan kronik stres, beyinde yapısal ve fonksiyonel sonuçlara, bu da sosyal davranışların değişmesine neden olmakta ve pandemi sırasında vatandaşların stresli ortamlarla mücadele kapasitelerini zorlamaktadır. (Sandi, 2015, s. 290). Covid-19 sürecine müteakip karantinanın psikolojik etkileri üzerine yapılan derlemede, yazarlar virüs salgınlarının yaşanmasının travma sonrası stres, depresyon veya karışıklık semptomlarını tetikleyebileceğini açıklamıştır. (Brooks vd., 2020; Castrogiovanni vd., 2016; Lippi and Sanchis-Gomar,2020; Sanchis vd., 2015).

Korona virüs salgını hayatın genel yaşantısına ters düşen bir durum olduğu için insanların kendilerini kontrol edememe ve kaygılarını da negatif etkilediği görülmüştür. (Kecmanovic, 2020).

Covid-19 karantina sürecinin olumsuz etkileri yanında toplumda olumlu etkileri de görülmüştür. İnsanlar da sağlıklı beslenmenin ve fiziksel aktivite yapmanın önemi artmıştır. Sınırlandırılma sonucu oluşan psikolojik stresi azaltmanın en basit yolu düzenli FA olduğu, FA'nin stresi azaltıp zihinsel sağlığı iyileştirici etkileri olduğu gösterilmiştir (Stults-Kolehmainen, 2014, s. 81). Yapılan araştırmalar da göstermiştir ki kondisyon seviyelerine bakılmaksızın, bedensel olarak aktif olan bireyler daha iyi zihinsel sağlıklara sahiptir ve strese karşı daha dayanıklıdır. (Lindwall ark., 2012). Aynı zamanda kişilerin birbirleri ile olan iletişimlerini arttıran en önemli etkenlerden biri fiziksel aktivitedir. (Özoğlu ve Ünver,2020). İnsanların evlerinde bulunduğu Covid-19 sürecini aktif bir şekilde kullanılması için büyükşehir belediyelerinin sosyal medya üzerinden yaptığı egzersizler dikkat çekmektedir. Belediyeler halkın sosyal medya mecralarını takip ederek evlerinden katılabilmesi için fiziksel egzersizlerin olduğu videolar hazırlamıştır. (Atalı, Altuntaş ve Tarım, 2020)

4.5.2. Pandemi Sürecinin Sedarter İnsanlara Etkisi ve Sporun Önemi

Dünyada insanların hareketsiz kalması sağlık sektörünün en önemli sorunlarından biri haline gelmiştir. Korona virüs döneminde hayata geçirilen sokağa çıkma kısıtlamaları sedanter bireylerin ve çocuklarının bedensel aktivite kapasitelerinin önemli bir şekilde azalmasına yol açmıştır. 2008 yılında dünyada 6 milyona yakın insan hareketsiz kaldığı için bedensel aktivite eksikliğinden dolayı ölmüştür. (Lee, Cigolle, Ha, Min, Murphy ve Blaum, 2013).

Hareketsizlik günümüz küresel dünyamızda direk etki etmese de en ciddi sağlık sorunu olarak öne çıkmaktadır. Günlük hayatın vermiş olduğu hareketlilikten çıkıp evde kalmak insanlarda ciddi sağlık sorunları ve depresyonu beraberinde getirmiştir. Bu hareketsiz yaşam tarzı insanların sosyal hayatında sağlık açısından ciddi sorunlar oluşmasına neden olmuştur. (Trost, Blair ve Khan, 2014). Hareketsiz kalan kasların enerji yakmaması ile birlikte obezite hastalığı bu süreçte çok daha fazla görülmüştür. (Jimenez, Carbonell ve Lavie, 2020)

Hareket kısıtlılığı olan ve spor yapmayan insanlar da başta kardiyovasküler hastalıklar olmak üzere birçok sağlık sorununun da ortaya çıkmasına yol açmıştır. (Hemphill vd., 2020) Hareketsiz kalan kasların enerji tüketiminin azalması, metabolik substratların karaciğere tekrardan yerleşmesine neden olur. Böylece burada aterojenik lipoproteinlerin üretimini yükseltebilir. Sonucunda obezite(şişmanlık) ve kan damarlarında lipit birikimi artar ve aterosklerotik hastalık (damarların iç duvarında farklı maddelerin birikimine bağlı olarak Ortaya çıkan kalınlaşma) daha hızlı hale gelir. (Thompson vd., 2007). Türkiye’de kronik rahatsızlıklar ve obeziteye yönelik yapılan araştırmalar göstermiş ki; bu hastalıkların çocukluk çağında başladığı ve yaşla birlikte artış gösterdiği gözlenmiştir. Fiziksel inaktivitenin çocuklar ve gençler için önemli düzeyde sağlık riski oluşturduğu bilinmektedir. Ayrıca kronik rahatsızlıklara yol açan en önemli nedenlerden bir tanesi de yetişkinlik obezitesine de neden olan çocukluk çağ obezite hastalığıdır. (Türkiye Fiziksel Aktivite Rehberi, 2014).

Fiziksel aktivite ile birlikte sedanter kişilerin ruhsal ve fiziksel sağlığı arasında yakından bir bağ vardır. Dünya genelinde mortalite oranı dördüncü sırada olan in aktivite sağlık, çevresel ve sosyal açıdan sonuçları olan genel bir sorun olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Sportif olarak fiziksel bir görüntüye sahip olmak; sağlığın aktif olarak korunmasında ve in aktivite sonucu hastalıklardan korunmada son

derece önemlidir; çünkü fiziksel anlamda hareketsizlik kronik hastalık açısından değiştirilebilir bir risk etmenidir. Yapılan düzenli fiziksel aktivitenin farklı kronik hastalıkların birinci ve ikinci aşamada korunmasına fayda sağladığına ve erken ölüm riskinin azalması ile ilişkili olduğuna dair kanıtlar mevcuttur. (Jimenez vd., 2020).

Yapılan çalışmalar sonucunda hem sağlıklı kişilerde hem de ruhen rahatsız olan insanlarda egzersiz yapmak olumlu etkileri tetikleyebilir. (Frühauf, Niedermeier, Elliott, Ledochowski, Marksteiner ve Kopp, 2016) Ayrıca Fiziksel aktivite kişinin topluma entegre olmasında ve zihinsel olarak sağlıklı kalmasında önemli bir rol oynamaktadır. (Yavuz, 2019). Fiziksel aktivite yaşlı insanlarda ise düşme riskinin azalmasına ve de buna bağlı yaralanmalara engel olmaktadır. (Bowden Davies vd., 2019) Fiziksel aktivite türünde yapılan aerobic çalışmaların kişilerin kilo düzeyinde ve de kilo kontrolün de son derece olumlu sonuçlarının ispatlandığına dair birçok çalışma mevcuttur. (Chen, P. 2020).

Düzenli yapılan egzersizler vücut direncini yüksek tutmaktadır. (Nieman ve Wentz, 2019) Programlı bir şekilde uygulanan bedensel antrenmana dayalı çalışmalar kişinin sağlıklı kalmasında çok faydalı olduğuna dair sonuçlar mevcuttur. Simon (2015) Ayrıca Gündelik yaşantılarında spor yapmayan insanların gribe ve gribal enfeksiyonlara yakalanma oranı %70 %80 daha fazladır. (Harris, 2011). Kapsamlı yapılan bir antrenman, hastanın monotonluktan uzak kalmasına da katkı sağlayacaktır. (Nyenhuis, 2020, s. 2213).

Yapılan düzenli fiziksel aktivite sonucunda kardiovasküler sağlık (koroner kalp hastalığı, kardiyorespiratör hastalık, felç, hipertansiyon) arasında direk bağlantı vardır. Programlı yapılan antrenmanların kişiyi sağlığı açısından faydalarının araştırıldığı bir çalışmada, ilk etapta; asemptomatik bay ve bayan bireylerde, yapılan programlı fiziksel aktivitelerin kardiyovasküler hastalığa dayalı ölüm riskinin azaldığına yönelik ciddi anlamda kanıtlar olduğu bulunmuştur. (Warburton vd., 2007) Ayrıca bedensel olarak faal bir şekilde spor yapan insanların yüksek kas oranına sahip olduğunu, daha sağlıklı ve iyi bir vücut yapısına sahip olduğunu destekleyen güçlü kanıtlar mevcuttur. (Blocken vd., 2020).

İnsanların evlerinde karantina sürecinde iken evde yapılabilecek egzersizlerin önemi sağlıklı nesillerin oluşması açısından çok önemli bir durum teşkil etmektedir. Evde hareketsiz kalan bireylerin aşırı kilo alması bununla beraber kalp, damar, obezite

ve kronik rahatsızlıkları tetiklemektedir. (Kodama vd., 2013). Fiziksel aktiviteye dayalı egzersizlerin birçok hastalığın önlenmesinde ve tedavi edilme sürecinde kullanıldığı çok sayıda çalışmada mevcuttur. Bu bağlamda Covid-19 sürecinde Ev ortamında yapılacak egzersizler, karantina zamanında kolay hareketler uygulayarak kişilerin zinde ve sağlıklı kalması için bir fırsat sağlar. (Hammami et al., 2020). Ev ortamında yapılan antrenmanların kardiyovasküler hastalığı olan kişiler için uygulanabilir, güvenli ve klinik tabanlı müdahalelerle eşit derecede etkili olduğu gösterilmiştir (Avila, 2018, s. 225, Piotrowicz, 2015, s. 1368, Safiyari-Hafizi, 2016).

Karantina sürecinde uygulanacak ev ortamında ki egzersizlerde yeterli sıvı alınması, ev ortamına ve yapılacak antrenmana uygun ekipman ayarlanmalı, antrenman esnasında harekete bağlı olarak kişiyi rahatsız edici ağrı ve zorlamalar oluştuğunda antrenmana ara verilmelidir. (Donnelly vd., 2009). Kişilerin, antrenörler, kurumlar, yerel yetkililer ve hükümetler aracılığı ile evlerinde ya da uzmanlar tarafından uygun görülen alanlarda yapılacak şekilde pandemi döneminde fiziksel aktiviteye teşvik edilmesi çok önemlidir. (Chen, 2020, s. 103).

4.5.3. Pandemi Sürecinin Profesyonel Sporculara Etkisi

Spor yapan insanlar amatör ve profesyonel olarak birbirinden ayrılır. Yaptığı işi meslek haline getirip bundan para kazananlara profesyonel, hobi olarak ya da sağlıklı kalmak için bunu yaşam felsefesi haline getirenlere amatör denmektedir. (Küçükgüngör, 1999).

Pandemi süreci geçimini bu sektörden sağlayan sporculara da ağır yara aldırmıştır. Sporculara korona virüs bulaşmasa da maçların iptal edilmesinden dolayı maddi kayba uğradıkları için korona virüsten finansal olarak etkilenmişlerdir. Nisan 2020 ile birlikte, birçok profesyonel müsabaka yapılamadığından kulüplerin iflas etmekten kurtulmak için desteğe ihtiyacı olduğu bildirilmiş, pek tabii bu durumun da sporcuları maddi olarak etkilediği görülmüştür. Korona virüsün neden olduğu sportif katılım ve sporcuları uzunca zaman etkileyecek bu tarzda sorunlar, ciddi tedbirler almayı gerektirmiştir. (Caner, Ünal, Apaydın, Dağ, Okur, Kara ve Bildik, 2020, s. 28).

Rekabet ortamının çok üst seviyelere geldiği günümüzde spor dünyasında iyi sonuçlar elde etmek için sporcu her zaman hazır olmak zorundadır. Sporcu bedenini, amaçlarına ulaşmak amacıyla uygun bir form sokmak için çok fazla enerji, güç ve zaman harcamaktadır. (Sunney, 2020).

Sporcular performansında zirve yapabilmeleri için genellikle bir spor salonu veya sporla ilgili donanımın istenilen seviyelerde olduğu bir alanda antrenman yapmaktadırlar ve sporcuların faal ve düzenli bir yaşam şekli vardır. Bundan dolayı ev ortamında çok fazla zaman harcamak, alışık olmadıkları bir düzene uyum sağlamak, diğer insanlara nazaran sporculara çok daha fazla zorluk çıkarmaktadır. (Luan vd., 2019) Yapılan bir çalışmada Ev ortamında yapılacak antrenmanların açık alanlarda yapılacak antrenmanlara kıyasla sporcunun daha az oksijen almasına bunun da performansında düşüşe sebep olacağı düşünülebilir. (Biçer,2020).

Covid-19 pandemi sürecinde sporcuların antrenman programlarındaki eksiklikler ve kısa/uzun dönemde akciğer kapasitesi ve antrenman performansı üzerindeki negatif sonuçları açısından da olumsuz durum teşkil etmiştir. (Caner, vd., 2020). Aynı zamanda Fiziksel egzersize yanıt olarak birçok yararlı metabolik ve kalp ve damar sistemi adaptasyonun sadece iki haftalık hareketsizlikle kaybedilebileceği, aerobik kapasiteyi bozduğu veya kan basıncını arttırabileceği de tespit edilmiştir (Charansonney, 2011).

Uzun yıllara dayanarak yapılan farklı bir araştırmada ise yüksek yoğunlukta yapılan antrenmanlar ve sporcuların bağışıklıklarının hastalıklara karşı zayıf düşmesine sebep olmuştur. Özellikle profesyonel sporcuların ağır antrenmanları nedeniyle bağışıklık sisteminin hastalıklara karşı direnç gösteremediği bunun sonucunda mevcut Pandemi sürecinde de korona virüse karşı korumasız kaldığı görülmektedir. (Neil ve Walsh, 2018). Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Kasapoğlu, yaptığı açıklamada, 23 Temmuz-8 Ağustos tarihlerinde düzenlenecek Tokyo 2020 Olimpiyatları ve 24 Ağustos-5 Eylül tarihlerinde yapılacak Paralimpik Oyunları öncesinde, sporcuların öncelikli Covid-19 aşı uygulaması randevusuna dahil edildiğini açıklaması sporcuların antrenmanlarını çok daha sağlıklı yapabilmeleri için çok önemli bir adım olarak görülmektedir. (“Öncelikli Covid-19 Aşı Uygulaması”, 2020)

Sporcuların sosyal mesafe ve karantina zamanlarında ki antrenman seviyelerinin düşmesiyle yüksek yoğunluk ve submaksimal antrenman kapasitelerinde ortaya çıkan azalmalar antrenmanlara ara verilmesinden sonraki zamanlar da ortaya çıkmaktadır. Aerobik kapasitede ki azalmalar kardiyovasküler fonksiyonu ve kaslardaki metabolik potansiyeli düşürmektedir. Sonuç olarak VO₂max'ta ciddi azalmalar ortaya çıktığı antrenmanların bitmesinin ardından 15 ile 30 gün içinde açıklanabilmiştir. (Koçak ve Kaya, 2020a, s.130).

Spor branşlarının yapılabilmesi materyal eksikliğinin ve fiziksel ortamın yetersizliğine bağlı olarak sıkıntılar doğurmaktadır. (Canpolat,2020). Karantina sürecinde bazı sporcuların kendi branşlarındaki antrenmanları örneğin; uzun mesafe koşular, ciritle atlama, uzun atlama, gülle atma, yüzme vb. antrenmanları evde yapmaları mümkün olmamaktadır. (Herrera vd., 2020).

Profesyonel sporcuların kendi branşlarıyla alakalı antrenmanları evlerinde yapamadıkları görülmektedir. Sporcular antrenmanlara döndükten sonra müsabakalara başlayınca ciddi sıkıntılar yaşamakta bu yaşanan sıkıntıların başında vücutlarındaki kasları zayıfladığı için sakatlıklar gelmektedir. Yaşanan diğer sorunlardan bir tanesi de Sporcular formlarını en üst seviyede tutabilmeleri için müsabaka oynamak zorundadır. Sporcular yalnızca müsabakalarda performanslarındaki zirve noktasına ulaşabilmektedir. Müsabaka yapamadıkları için sporcuların formu düşük kalmaktadır. Bu yaşanan sorunlar futbolcunun kuvvetinde, gücünde, dayanıklılığında azalmalara yol açmakta aynı zamanda da psikolojik olarak etkilenip performansının düşmesine neden olmaktadır. (Sevier, 1994).

Yapılan araştırmalarda antrenman yapmayan sporcuların değerlerine bakıldığında; Maksimum oksijen tüketimi kapasitesinin de ilk zamanlarda hızlı bir kayıp, Kan hacminde eksilme, Kalp kası farklılıkları, Toplam hemoglobin sayısında ciddi düşüşler, İskelet kasında kılcal damarlarda ufalma, vücut Sıcaklığı düzeninde hasarlar görülmektedir. Egzersizlere verilen ara 15-30 günü geçtiğinde ise sonuçların daha kuvvetli hale geldiği ve ortaya çıkan sonuçlar şu şekildedir;

Maksimum oksijen tüketimi kapasitesinde daha fazla kayıp, Maksimum arteriyel ve venöz oksijen farkında azalma, Toplam hemoglobin içeriğindeki azalma ve/veya maksimum kan akışındaki ve vasküler iletkenlikteki azalmadan kaynaklanabilecek maksimum oksijen taşınmasındaki negatif değişiklikler, İskelet kası oksidatif enzim aktivitesinde azalma, aktif kasta kan akışının ortalama geçiş zamanındaki ve antrenmana yönelik termoregülatör yanıtındaki olumsuz taraflı değişikliklerle bağlantılı olarak maksimal antrenman veriminde düşüşler. (Koçak ve Kaya, 2020b, s.130).

Karantina sürecinde evde kalan sporcuların ortaya çıkan performans kayıplarını sadece fizyolojik ve bedensel olarak ele almak yanlış olacaktır. Bu kayıplar sadece antrenmanlarla düzeltilemeyecek ve bununla beraber zihinsel ve psikolojik açıdan da bir destek sürecini mecbur kılacaktır. Pandemi süresince zihinsel durumları iyi olan

sporcular, zihinsel durumu iyi olmayanlara kıyasla çok daha iyi sonuçlar ortaya koyacaktır. (Korkmaz, 2020). Sporcular bu durumu aşabilmeleri için psikolojik beceri egzersizleri programına ihtiyaç duyacaktır. (Kazer, 2020).

4.5.4. Finans ve Hizmet Sektörüne Etkisi

Covid-19 salgınından dolayı en başta Avrupa olmak üzere tüm Dünyada ki Ülkeler sanat, endüstri, ticaret ve de spor sektöründe olumsuz yönde etkilenmiştir. Ortaya çıkan durum pek çok faaliyetin yapılamamasına neden olmuştur. (Dinçer, 2020).

Pandemi sürecinde yasaklar ve kısıtlamalardan ötürü ülkemizde bu durumdan en çok etkilenen sektörler; turizm, spor ve sportif medya, kültür, sinema, taşımacılık olarak görülmüştür Hizmet alanındaki duraklamaya ilave olarak kısıtlamalar ile beraber alışveriş azalmış ve çevrimiçi sektör canlanmıştır. Bu duruma hazırlıksız yakalanan önlem almayan şirketler çok daha fazla etkilenmiştir.

Pandemi döneminde ekonomik krizden en çok etkilenen insanlar ise gençler olmuştur. Şubat ayında %11,25 olan genç işsizlik oranı mayıs ayının sonuna gelindiğinde %18,68'e kadar çıkmıştır. 25 yaş üstünde insanların genç nüfusa nispeten pandemiden işsizlik bakımından daha az etkilendiği görülmektedir. Pandemi sürecinde ki işsizlik oranındaki artış sadece Türkiye'de yükselmemiştir. OECD ülkelerinde ki işsizlik oranlarına baktığımızda Şubat 2020 döneminde %5,22 iken Mayıs 2020 döneminde bu oran %8,65'e yükselmiştir. (Koca, 2020 s. 80).

Amerika'da yapılan bir araştırmada sonucunda ankete katılan kişilerin yarısı pandemiden ekonomik açıdan ciddi manada etkilendiğini belirtmiştir. Aynı çalışmada pandeminin getirmiş olduğu ekonomik krizden dolayı işsizlik oranında 13 puan yükselme ve önümüzdeki 5 yıl içinde çok daha fazla işsizlik sorunu olacağını beklemişlerdir. (Erdoğan, 2020, s. 1300).

Türkiye'de kayıt dışı çalışan 9 milyonu aşkın kişinin yaklaşık 4 milyonunun Covid-19 pandemisinden en fazla etkilenen sanat, eğlence, turizm, spor, ulaştırma, depolama, haberleşme, sektörleri olduğu görülmektedir. (Kara, 2020, s. 612).

Pandemi süreci, ithalatçı ve ihracatçı ülkelerin mevcut düzenini olumsuz etkilemiş ve dünyanın birçok sektöründe üretim mekanizmalarının (fabrikalar, büyük ticaret merkezleri vb.) Geçici olarak askıya alınmasına neden olarak ekonomi için

ciddi bir tehdit oluşturmuştur. "Birleşmiş Milletler (BM) 2020 Dünya Ekonomik Durum ve Beklentiler Raporu'nda, küresel ekonominin bu yıl Covid-19 salgını nedeniyle%3,2 küçüleceği öngörülüyor. Dünya çapında kısa ve uzun vadeli salgın hastalıklardan en çok etkilenen sektörler; turizm, havacılık, eğlence, restoranlar ve kafeler, otomobiller, petrol, gaz, enerji, tarım, tüketim malları ve son olarak imalat. Salgın patlak verdikten sonra çeşitli ülkeler tarafından alınan tedbirler kapsamında seyahat planlarının iptali ve uçuşların askıya alınması nedeniyle 2019 yılı verileri, dünya toplam çıktı değerinin doğrudan%3,3'ünü 2,9 trilyon ABD doları, dolaylı olarak da%10,4'ü 9,16 trilyon olarak oluşturdu. Turizm sektörü, son 20 yılın en büyük düşüşünü yaşadı. Öte yandan, süreç içerisinde talebi artan mal ve hizmetler de var. Yiyecek ve içecek, temizlik ve kişisel bakım ürünleri gibi hızlı tüketim mallarına olan talep artmıştır. Aynı zamanda bu ürünlerin internette satın alınmasındaki artış, e-ticaretin önemini göstermektedir. (Erdoğan, 2020, s. 1299).

Covid-19 salgın sürecinin finans ve hizmet sektöründeki olumsuz durumun yanında olumlu etkileri de olmuştur. E-ticaret ve markalaşma arenasında önemli değişikliklere neden olmuş ve bu markalar hızla öne çıkarak bu sürece adapte olmuştur. Evde geçirilen zamanın artması sonucunda alıveriş alışkanlıklarında değişiklikler ortaya çıkmış, çevrimiçi alıveriş sitelerinden yapılan harcamalarda çok yüksek rakamlara ulaşılmıştır. Mobil uygulamalara olan talep artmaya devam ettikçe, internette geçirilen zaman ve günlük hayatta tüm sosyal süreçler dijital ortama entegre edildikçe, e-ticaret sayısı artmaya devam etmiştir. Covid-19, marka pazar payı değişikliklerinin etkisiyle tüketici davranışlarında yaşanan dinamik değişiklikleri ortaya koymaktadır. Covid-19 sürecinin getirmiş olduğu e-ticarette ki değişikliklere baktığımızda; kitap ve kırtasiye satışlarında %69, kuru yemiş satışlarında %42, sağlık ürünleri satışlarında %168, market ürünleri satışlarında %186, ve kişisel bakım ürünlerinin satışlarından ise %108'lik bir artış gözlemlenmiştir. ("Covid-19'la Birlikte Türkiye'de Online Harcama",2020)

İnsanlar Covid-19 sürecinde fitness salonlarında ki ortamı evde oluşturmak için her türlü spor malzemelerini satın almak için çevrimiçi sitelerde arama yapmıştır. (İyzico, 2020). Bu kapsamda Türkiye insanların evlerinde fiziksel aktivite yapmak için satın aldıkları ürünlerde %30'luk bir artış gözlenmiştir. ("Covid-19 E-Ticaret Satışlarını Arttırdı", 2020) Avrupa'da çevrimiçi alıveriş sitelerinden yapılan

harcamaların 29 Mart-12 Nisan 2020 tarihleri baz alındığında geçen yıla oranla %24 yükseldiği tespit edilmiştir.

Türkiye'de en çok ziyaret edilen alan olan "Online Pazar Sektörü Raporu (Zeon Agency, 2020)" yaptığı çalışmada 11 internet sitesinde çeşitli değerlendirmeler yaptı. Rapora göre; 2019'un toplam ziyaretçi sayısı 841 milyon civarında olmasına rağmen 2020'nin daha ilk çeyreğinde bu sayı 868 milyona çıkmıştır. Bir diğer araştırma sonuçlarına baktığımızda ülkemizde ilk vakanın görüldüğü tarihten haziran ayına kadar olan bölümde insanların karantina sürecinden ötürü evden alışveriş yapma oranlarında geçen yıla oranla %200 gibi çok yüksek bir artış görülmüştür. (Erdoğan, 2020, s. 1300).

Bu alışverişlerin çok büyük bir kısmını market sektörünün içinde bulunan gıda, meyve sebze, kuru bakliyat süt ve süt ürünleri, kişisel temizlik ürünleri, ev temizlik ürünleri, evde yapılması için kullanılan fitness ekipmanları ve soğuk algınlığı için kullanılan tıbbi ve doğal ilaçlar oluşturmaktadır. (Erdoğan, 2020, s. 1308).

4.5.5. Spor Sektörüne Finansal Etkisi

Günümüz dünyasında toplumların ekonomileri üzerinde direkt etkili ve etkinliği halinde finansal anlamda yüksek katma değer sunan endüstrilerden biride Spor olarak kabul görmektedir. (Bingöl vd., 2020).

Covid-19 salgını tüm dünyayı etkisi altına aldığı gibi futbol ve spor ekonomisini de ciddi manada etkilemiştir. Seyircisiz oynanan müsabakalar, ertelemeler, birçok spor etkinliğinin sonucunun belli olmamasının ekonomik boyutlarını gözler önüne sermiştir. İleriki süreçte spor endüstrisinin küçülmeye gideceği öngörülmüyor. (Koçdemir, 2020). Bu süreçte futbolcuların değerlerinde de %28'lik bir azalma meydana gelmiştir. ("Korona virüs Futbolcu Değerlerinde", 2020)

Ertelene ve iptal kararları, spor sektörüne zarar vermenin yanında ciddi manada maddi ve finansal sonuçları da beraberinde sürüklemiştir. Pandemiden en çok etkilenen spor sektörünün başında futbol gelmektedir. Avrupa'nın 5 büyük futbol Ligi'nin ertelenmesi sonucunda İngiltere premiere ligi 1,25 milyar dolar, İspanya La liga 970 milyon dolar, Bundesliga 790 milyon dolar, SeriA 700 milyon dolar ve Fransa leuge1 400 milyon dolar olarak zarar açıklanmıştır. (Parrish ve Lam, 2020).

2020 Avrupa şampiyonasının ertelenmesi nedeniyle sponsorlardan ve televizyon yayınlarından gelecek gelir de ortadan kalkmıştır; bunun sonucunda şampiyonadan beklenen 2 milyar euroluk kazancın ele geçemeyeceği anlamına gelmektedir. UEFA bu ücretlerin %80'ini şampiyonaya katılan ülkelere dağıtmaktaydı; mesela şampiyonaya katılan ülke 9,2 milyon Euro katılım ücreti alacaktı, ayrıca takımlar maç kazandıklarında ve beraberlikte ciddi kazanç elde edeceklerdi. FIFA, Korona ile mücadeleden dolayı Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Dayanışma müdahale fonuna direk 10 milyon Amerikan doları destek sağlamıştır. Yani spor alanında harcanacak gelirler Covid-19 kapsamında kullanılmıştır. Maçların ileri tarihe alınması ile kulüpler çok ciddi maddi getirisi olan maç günü gelirlerine sahip olamamıştır. Şöyle örnek verirsek Katalan ekibi Barcelona ve başkent takımı Real Madrid'in maç oynanacağı gün kazanacakları hasılat toplam kazançlarının %19'una tekabül etmektedir. Başka bir örnek verecek olursak Arsenal %25, Manchester United %17, Liverpool %16, Manchester City %10 zarara uğramışlardır. Juventus'un borsadaki hisse kaybı ise (580 milyon avro) olmuştur. Bu zamana kadar Manchester United'ın tahmini zararı milyonlarca Euro'ya ulaşmış, marka sponsoruyla olan sözleşme nedeniyle 25 milyon Euro tazminat parası verme sorunuyla da karşı karşıya kalmıştır. Premiere lig ve alt liglerin de televizyon ve maçın oynanacağı günkü gelirleri ve maçlardan kazanılan gelirlerle beraber toplam kaybedeceği para 1 milyar Euro'yu geçmektedir. Futbol Kulüplerinin zararları hesap edildiğinde, maddi kaybın üst seviyelere gelmesi kaçınılmaz son olmuştur. Türkiye ve Avrupa'da tüm maçların ileri bir tarihe alınmasının ardından spor medyası diğer medya guruplarına kıyasla daha fazla etkilenmiştir. Bu medya gurubunda ki firmaların değişik bir strateji geliştirmedikçe kötü gidişin sürmesi kaçınılmaz gözükmektedir. 2020 Tokyo olimpiyatlarının ileri tarihe alınmasından dolayı reklam ve sponsorluklardan gelecek maddi kayıp 2,15 milyar dolar dolaylarında olmuştur. Tokyo'daki yeni yapılan olimpiyat stadyumu için ödenen ücret ise 277 milyon Amerikan doları olmuştur. Japon yetkililer ileri tarihe alınmanın toplam kaybının 3 milyar dolardan fazla olacağını söylüyor. Olimpiyatlara katılacak oyuncuların negatif zarar görmelerinin yanında olimpiyat oyunlarının ileri tarihe alınmasının maddi zararı tüm ülkelerde çok ciddi yankı uyandıracaktır.

Avrupa şampiyonasının ileri tarihe ertelenmesi UEFA'ya 300 milyon Euro'ya mal olurken, Avrupa Şampiyonasını iptal etmek UEFA'ya 400 milyon toplamda 700 milyon Euro'ya mal olmuştur. F1 takviminde çeşitli yarışların da içinde olduğu birçok

yariş iptal edilmiş, yarışmalara ev sahipliği yapan ülkeler tarafından ödenen bütün yarış takvimi boyunca kombine satışlarından kazanılacak maddi kayıp 715 milyon doları bulmuştur. Aynı zamanda F1'in borsada bulunan hisselerinin yüzde 45 azalmasına yaklaşık 5milyar Amerikan doları zarar etmesine neden olmuştur. NCAA (Erkekler Kolej Basketbol Turnuvası)'nın tüm organizasyonlarının, dörtlü final olarak nitelendirilen ve 2020'nin dördüncü ayının başında Atlanta'da oynanması düşünülen finallerin ileri bir tarihe alınmasından dolayı eyalette daha şimdiden 100 milyon Amerikan doları maddi zarara uğramış bulunmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde 'ki NHL (Ulusal Hokey Ligi)'nin ileri bir tarihe alınmasından dolayı (bu ligde mücadele eden takımlarının her biri kendi evinde oynayacağı 41 maçın 32 ile 37'sini tamamlamıştı) ortalama 1,68 milyar dolar maddi kayıp olacağı düşünülmektedir. WWE (Dünya Güreş Eğlencesi)'nin ise Covid-19'dan dolayı naklen yayın gelirinde tahmini 950 milyon dolara kadar çıkacak ciddi maddi zarara uğrayacağı hesap edilmektedir. (Türkmen ve Özsarı, 2020b, s.58).

Amerika'da yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre Covid-19 sürecinden dolayı yapılamayan spor organizasyonları 120 bine yakın sponsorluk anlaşmasını aynı zamanda 5100 civarında firmayı direk etkilemiştir. Bu sürecin finansal kaybı ise 10milyar doları bulmaktadır. İngiliz spor yayın firmasının yaptığı araştırmaya göre ise 2020 yılında büyük spor organizasyonlarının %47'sinin yapılamayacağı bunun da sektöre 61,6 milyar dolar kayıp olacağı düşünülmektedir. ("Sponsorluk Anlaşmaları",2020).

Ekonomistler spor dünyasında son 20 yılda ilk defa 160 milyar dolara yakın bir zararın ortaya çıkacağını tahmin etmektedirler. (Bingöl vd., 2020). Türkiye'de duruma baktığımızda ise Süper Lig'de mücadele eden kulüplerin pandemiden dolayı uğradıkları toplam zarar 200 milyon doları aşmış durumda. Türkiye futbolunun marka değerinin 600 milyon dolar olduğunu düşünürsek futbolumuzun covid19 nedeniyle zararı bütün gelirlerinin tamamının %28'ine denk gelmektedir. ("covid19 Futbol Dünyasını", 2020).

Covid-19 salgınının spor sektörüne olumlu etkilerine baktığımızda ise e-spor sektörü bu süreçte ciddi bir ivme kazanmış bu sektöre olan talep artmıştır. Bu bağlamda e-spor oyunların da ve videolarında artış gözlenmiştir. Yapılan araştırmalar ve değerlendirmeler neticesinde Çin Halk Cumhuriyeti'nde Apple Store'dan 7 günde indirilen oyun miktarı yılın 2. Ayında 63 milyona ulaşmış ve aynı dönemin 2019

verilerinden %80 daha fazla olduğu görülmektedir. (Bingöl1, Bingöl2 ve Öner, 2021) Pandemi sürecin de konumuzla alakalı olan en önemli konulardan iki tanesi spor federasyonları ve spor kulüplerinin bu süreçte çevrimiçi ve dijital ortamda son derece dinamik bir yapıya bürünmüşlerdir.

4.5.6. Spor Sektörüne Etkisi

Dünya Covid-19 ile mücadele ederken, spor da eşi görülmemiş bir kriz ortaya çıkmıştır. Organizasyonların yapılmaması, oynanmayan maçlar ve karantina da ki sporcular, spor faaliyetlerinin üzerinde olumsuz kararlar alınmak zorunda kalınmıştır. Dünya ülkelerinde ki spor ligleri ve organizasyonları ileri tarihe alınmış, ya da iptal edilmesi kararlaştırılmıştır. İptal edilen ya da ileri tarihe alınan başlıca büyük organizasyonlar şunlardır; Avrupa'da liglerin durdurulması, Amerikan Basketbol Ligi (NBA) maçları 11 Mart itibariyle bir sonraki duyuruya kadar askıya alınması, Tokyo Olimpiyatları Asya ve Okyanusya boks eleme maçları Çin'den Ürdün'e taşınması, Avrupa ve Amerika elemelerinin iptal edilmesi, İngiltere'de Wimbledon Tenis Turnuvasının iptal edilmesi, (28 Haziran-11 Temmuz arasında düzenlenmesi planlanan turnuva, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana ilk kez iptal edilmiş oldu) Roland garros tenis turnuvasının 20 Eylül-4 Ekim tarihlerine ertelenmesi. Budapeşte Fed Cup tenis finallerinin ertelenmesi, 13-15 Mart tarihleri arasında yapılması planlanan Dünya Salon Atletizm Şampiyonasının 2021'e ertelenmesi, Londra Maratonu'nun 4 Ekim'e ertelenmesi, 4 Nisan'da yapılması planlanan Boston Maratonu'nun 14 Eylül'e ertelenmesi, Amsterdam, Paris ve Barselona'daki maratonlarının ertelenmesi, 300 bin sporsever ile yapılan Tokyo Maratonu, 1 Mart 2020 tarihinde yalnızca özel olarak seçilen 200 atlet ile yapılması, Güney Amerika Futbol Şampiyonası Copa Amerika'nın 2021'e ertelenmesi. ("Korona virüs spor dünyasını", 2020).

UEFA EURO 2020'nin 2021 yılına alınması, F1 yarış sezonu Çin-Vietnam yarışı, İtalya ve İrlanda'da Six Nations Rugby Şampiyonası, geleneksel ve tarihi at yarışı Grand National 2020'nin iptal edilmesi, Fransa bisiklet etabının ileri tarihe alınması, ulusal ve uluslararası şampiyonaların iptali ya da ileri tarihe alınması, Japonya'nın tokyo kentinde yapılacak olan 2020 olimpiyatlarının modern olimpiyat tarihinde ileri tarihe alınması ve açılış töreninin 23 Temmuz 2021'de gerçekleşmesinin planlanması. Türkiye'de ise profesyonel futbol ligleri hariç bütün alt ve üst liglerin

spor faaliyetlerinin iptali ya da ileri tarihe alınması, Korona virüsünün sportif faaliyetler de ki iptal edilen ya da ileri tarihe alınan sayısız etkilerini örnekler olarak gösterebiliriz. (Türkmen ve Özsarı, 2020a, s.57)

Covid-19 sürecinin spor sektöründe ki olumlu etkilerine baktığımızda; Pandemi sürecinin getirmiş olduğu yasal çerçeve kapsamında çok hızlı organize olabilme becerilerini ve spor organizasyonlarını düzenleyebilme konusunda kendilerini çok geliştirmişlerdir. Sosyal yapı içerisindeki bürokrasinin önümüzdeki yıllarda çok daha hızlı aşılacağına göstergesidir. Bu süreçteki olumlu göstergenin en önemli örnekleri ise yakın zamanda yapılan spor organizasyonlarının, Federasyonlar ve Kulüplerin başarılı planlama ve organizasyonları neticesinde ne kadar hızlı ve dinamik bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1. Tartışma ve Sonuç

Pandeminin başladığı ilk günden bu zamana gelene kadar WHO süreci çok yakından takip edip ülkelerde ki vakaları oluşabilecek riskleri paylaşmış önerilerde bulunmuş ve öncelikli olarak insan sağlığını dikkate alacak kararlar verilmesi yönünde tavsiyelerde bulunmuş, başta Çin Halk Cumhuriyeti olmak üzere salgının yayıldığı ülkelerle iletişim halinde olmuştur.

Türkiye ve Dünyada ki sonuçlarına baktığımızda öncelikli olarak insan sağlığı dikkate alınmış hem Türkiye’de hem de Dünya’da WHO’nun önerileri doğrultusunda yasaklar ve sağlık tedbirleri harfiyen uygulanmaya çalışıldığı öngörülmektedir.

Türkiye’de ise Devlet kademeleri ilk günden salgını yakından takip etmiş salgının ülkemizde görülmesi ile birlikte gerekli tedbirleri alıp okulları tatil etmiş ekonomik önlem paketlerini hayata geçirmiş, bütün spor müsabakalarını ileri tarihe ertelemiş ya da iptal etmiştir.

Alınan erken tedbirler sayesinde salgının ülkemizde görülme zamanı diğer Avrupa ülkelerinden yaklaşık 6 hafta sonra olmuştur.

Spor bakanlığı antrenmanda uyulması gereken kuralları içeren bir genelge yayınlamış bunu hem kendi tesislerine hem de ilgili federasyonlara göndermiştir.

Yapılan çalışmanın sonucunda bütün spor organizasyonları ve müsabakalarda ateş ölçümü, Covid-19 testi, sosyal mesafe, dezenfektan kullanılması ve maske takma zorunluluğu aynı zamanda yapılan bütün organizasyonların ve müsabakaların seyircisiz yapılması en önemli sağlık tedbirleri olarak tespit edilmiştir.

Türkiye’de süper lig dışında ki profesyonel liglerde sadece Play off yükselme maçları oynanmış küme düşmeler kaldırılmıştır.

Süper ligde ve alt liglerin hepsinde küme düşme kaldırılmış, Süper Lig’de ertesi sezon kulüp sayısı 21’e çıkmıştır

Yapılan müsabakalarda klasik hale gelen Seremoni ve tokalaşma Covid-19 kapsamında yasaklanmıştır.

Yayın gelirlerinin, sponsorluk anlaşmalarının ve de taraftar sayısının çok olduğu futbol branşında Avrupa liglerinde, Şampiyonlar liginde ve de Türkiye süper Liginde yasaklar esnetilerek müsabakaların seyircisiz şekilde tamamlanması sağlanmıştır.

Seyirci desteği fazla olan kulüpler iç saha maçlarındaki ev sahibi avantajını kaybetmiş, seyircisiz oynanan müsabakalar futbolun ve diğer spor branşlarının seyir zevkine gölge düşürmüştür.

Covid-19 testi yapılmadan kimsenin müsabakaya dahil olmasına izin verilmemiş testi pozitif çıkanların temaslı kişiler dahil karantina altına alınması sağlanmıştır.

Futbol’ da oyuncu değişikliği sayısı üçten beşe çıkarılmıştır.

İkili temas gerektiren branşların (Güreş, Taekwondo) antrenman şekillerinde değişikliğe gidilmiş, temasın olmadığı (poomse) çalışma programları uygulanmıştır.

Yüzme branşında dikkat çeken sonuçlar ise olimpik havuzlar da kulvar başına en fazla üç kişi alınması kararlaştırılmıştır.

Türkiye’de yapılan ulusal ve uluslararası organizasyonlarda gerekli tedbirlerin alınmasıyla herhangi bir sorun ve vaka yaşanmadan başarıyla sonuçlandığı görülmektedir.

Çalışmanın sonuçlardan bir diğeri de her kulüp Covid-19’dan sorumlu bir personel görevlendirmiştir.

NBA’de sezonun kalan maçları Walt Disney Bubble adı verdikleri spor kompleksinde oynanmış 190 milyon dolar maliyeti olan organizasyondan 1,5 milyar dolar gelir elde edilmiştir.

NBA’de Aynı zamanda yüzlerce görevli sporcu ve teknik adamın bulunduğu finalleri sıfır pozitif vaka ile tamamlamıştır.

Wimbledon tenis turnuvasının 2. Dünya Savaşından bu yana ilk kez iptal edilmiştir.

Güney Amerika Futbol Şampiyonası “Copa Amerika’nın” 2021’e ertelenmiştir.

Pandemi süreci sosyal hayatımızı da derinden etkilemiştir. (Courtin ve Knapp, 2017) Çalışmasında bu süreçten en çok etkilenen kesim 65 yaş ve üstü insanlarımız olduğu sonucuna varmıştır.

Çalışmanın önemli sonuçlarından biride Covid-19 pandemisi insanların alışılmış sosyal hayattaki düzenlerini ve yaşam tarzını tamamen değiştirmiştir. (Peel vd., 2007) çalışmalarında İnsanların Covid-19'dan önceki sosyal yaşamlarında ki iş arkadaş eğlence hobi alışkanlıkları tamamen değişmiş yeni çok daha farklı durağan ve kapalı ev ortamında ki sosyal hayata adapte olunmaya çalışılmıştır diyerek sonucumuzu desteklemektedir

Çalışmanın sonuçlarından bir diğeri karantina sürecinden dolayı evde kalan kişilerde bu durum ciddi sağlık sorunlarını beraberinde getirmiştir. (Jimenez vd., 2020) çalışmalarında hareketsizliğin etkisiyle en önemli sağlık sorunları kalp damar hastalıkları şeker diyabet ve obezite olarak öne çıktığını aynı zamanda kaygı ve depresyon hastalıklarını da tetiklediğini öngörmüştür.

Elde ettiğimiz sonuçlardan bir diğeri covid19 süreci kapsamında insanların karantinada kalması dışarı çıkamaması hayattan beklentisinin kalmadığı hissine bunun da insanlarda psikolojik sorunlar oluşmasına yol açmıştır. Fallen (2020) çalışmasında alışılmış hareketli düzenin olmaması sosyal ve bedensel ilişkilerin kısıtlı olması moral bozukluğuna hayal kırıklığına ve insanın kendini hayattan soyutlanmış hissini düşünmesine sebep olmuştur diyerek sonucumuzu desteklemektedir.

Yaşlı vatandaşlarımızın bulaş riski ve ölüm oranı daha yüksek olduğu için pandemiden en fazla etkilenen kesim olmuşlardır. (Courtin, Knapp, 2017) çalışmasında 65 yaş üstü insanlar sosyal izolasyon sürecinden en fazla etkilenen kesim olduğunu belirterek sonucumuzu desteklemektedir.

Covid19 süreci ile hareketsiz kalmak ve stabil bir hayat sürmek insanların dolaylı olarak hayatlarını kaybetmesine yol açmaktadır. (Lee, vd., 2013) Çalışmalarında 2008 yılında dünyada 6 Milyona yakın insan hareketsiz kaldığı için bedensel aktivite eksikliğinden dolayı öldüğünü açıklayarak sonucumuzu desteklemektedir.

Çalışmamızın sonuçlarından biri de gündelik hayatımızda ki temponun düşmesi ve insanların hareketsiz kalması beraberinde obezite hastalıklarına yol açmıştır. (Jimenez, vd., 2020) çalışmasında hareketsiz kalan kasların enerji yakmaması ile birlikte obezite hastalığı bu süreçte çok daha fazla görüldüğünü söyleyerek sonucumuzu desteklemektedir.

Çalışmamızın sonuçlarında biri de obezite hastalığının insanlarda çocukluk yaşlarda başladığı ve bu duruma dikkat edilmediği yaş ilerledikçe ortaya çıktığı pandemi sürecinde bu durumun daha da önem kazandığı görülmüştür. (Türkiye Fiziksel Aktivite Rehberi, 2014). Türkiye’de kronik rahatsızlıklar ve obeziteye yönelik yapılan araştırmalar göstermiş ki; bu hastalıkların çocukluk çağında başladığı ve yaşla birlikte artış gösterdiğini gözlemleyerek sonucumuzu desteklemektedir.

Çalışmamızda evde kaldığımız süreç boyunca programlı bir şekilde spor yapılırsa karantina sürecinin vermiş olduğu sağlık sorunlarını engelleyeceği görülmüştür. Simon (2015) çalışmasında programlı bir şekilde uygulanan bedensel antrenmana dayalı çalışmalar kişinin sağlıklı kalmasında çok faydalı olduğuna dair sonuçların olduğunu bularak sonucumuzu desteklemektedir.

Çalışmamızın sonucunda Spor yapmayan insanların Covid-19 virüsüne yakalanma oranı daha yüksek olduğu görülmektedir. (Harris, 2011) Çalışmasında Gündelik yaşantılarında spor yapmayan insanların gribe ve gribal enfeksiyonlara yakalanma oranı %70 %80 daha fazla olduğunu tespit etmiş vede sonucumuzu desteklemiştir.

Fiziksel egzersiz yapma oranının çok az olduğu ülkemizde Covid-19 süreci ile birlikte insanların hem ruhen hem bedenlen sağlıklı kalmaları için fiziksel aktivitenin çok önemli bir yeri olduğu ortaya çıkmıştır. (Nieman ve Wentz, 2019) çalışmasında düzenli yapılan egzersizler vücut direncini yüksek tutmaktadır sonucu ile çalışmamızı desteklemektedir.

Sosyal hayatın değişmesiyle insanlar e-ticarete çevrimiçi sitelere sosyal medya programlarına evde çevrimiçi spor egzersizlerine yönelmiştir. Erdoğan (2020) Çalışmasında Avrupa’da yapılan araştırmada çevrimiçi sitelerden yapılan harcamalar geçen seneye oranla %24 yükseldiğini göstererek çalışmamızın sonucunu desteklemektedir.

Sosyal hayatımızda çok önemli yeri olan turizm sektörü durma noktasına gelmiştir. Toplu taşımanın yerini özel araçlar almıştır. (Kara, 2020,) çalışmasında Türkiye’de kayıt dışı çalışan 9 milyonu aşkın kişinin yaklaşık 4 milyonu Covid-19 pandemisinden en fazla etkilenen sanat, eğlence, turizm, spor, ulaştırma depolama, haberleşme, sektörlerinde çalıştığı görülmektedir.

Pandemi süreci ile birlikte işsizlik artmıştır. (Erdoğan, 2020,) çalışmasında geçen yıla oranla işsizlik %5,2'den %8,61'şey yükseldiğini belirtmiştir.

Covid19 süreci işsizlik oranlarında en fazla genç nesli etkilemiştir. (Koca, 2020 s. 80) çalışmasında pandeminin başlangıcında %11,25 olan işsizlik oranı %18,65'e çıktığını belirtmiş OECD ülkelerinde ki işsizlik oranlarına baktığımızda ise Şubat 2020 döneminde %5,22 iken Mayıs 2020 döneminde ise bu oran %8,65'e yükseldiğini belirtmiştir.

Yayın ve reklam gelirleri futbola göre daha düşük finansal zararı daha az olan voleybol basketbol hentbol gibi branşlar oynanmamak üzere iptal edilmiştir. Buda bu sektörde çalışan istihdam edilen insanların maddi olarak ciddi zorluklara uğramasına neden olmuştur.

Amerika'da yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre Covid-19 sürecinden dolayı yapılamayan spor organizasyonları 120 bine yakın sponsorluk anlaşmasını aynı zamanda 5100 civarında firmayı direk etkilemiştir. ("Sponsorluk Anlaşmaları", 2020)

Pandemi sürecinde Avrupa liglerinde de finansal zararlar ortaya çıkmıştır. (Parrish ve Lam, 2020) çalışmasında Pandemi süreci Avrupa'daki beş büyük futbol Ligi'nin yaklaşık 4 milyar Euro zarara uğramasına neden olduğunu belirtmiştir.

Covid-19 süresinde evde kalmak zorunda olan sporcular kendi imkânları ile birlikte yalnızca evde spor yaparak hiç alışık olmadıkları antrenman metodu ile formlarını korumaya çalışsa da performanslarında düşüş meydana gelmiştir. (Koçak ve Kaya, 2020a,) Aerobik kapasitede ki azalmalar kardiyovasküler fonksiyonu ve kaslardaki metabolik potansiyeli düşürmektedir. Sonuç olarak VO2max'ta ciddi azalmalar ortaya çıktığı antrenmanların bitmesinin ardından 15 ile 30 gün içinde açıklanabilmiştir.

Çalışmamızın sonuçlarından biri de sporcuların açık havada antrenman yapmalarının ev ortamında antrenman yapmasından performans olarak çok daha faydalı olacağı gözlemlenmiştir. (Biçer,2020). Çalışmasında ev ortamında yapılacak antrenmanların açık alanlarda yapılacak antrenmanlara kıyasla sporcunun daha az oksijen almasına bunun da performansında düşüşe sebep olacağı sonucu ile çalışmamızı desteklemektedir.

Profesyonel Sporcular ev ortamını yüksek şiddette antrenman yapamadıkları için sürecin tekrar başlamasıyla sakatlıklarla karşı karşıya kalmışlardır. (Sevier, 1994)

çalışmasında müsabaka ile birlikte performanslarında zirve yapan Sporcular maçların iptal edilmesi ile müsabaka yapamadıkları için performanslarında düşüş gözlemlenmiştir. Sporcuların performans kaybı aynı zamanda psikolojik kayıplara da yol açmıştır. (Canpolat,2020). Çalışmasında Spor branşlarının yapılabilmesi materyal eksikliğinin ve fiziksel ortamın yetersizliğine bağlı olarak sıkıntılar doğurmaktadır sonucuna ulaşarak çalışmamızı desteklemektedir.

Çalışmamızın sonucunda yüksek şiddette yapılan antrenmanlar sporcuların bağışıklık sisteminin zayıflamasına bunun sonucunda korona virüse yakalanma riskini arttırmaktadır. (Neil ve Walsh, 2018) çalışmasında profesyonel sporcuların ağır antrenmanları nedeniyle bağışıklık sisteminin hastalıklara karşı direnç gösteremediği bunun sonucunda mevcut Pandemi sürecinde de korona virüse karşı korumasız kaldığı görülmektedir.

Pandemi süreci Türkiye’de kulüplerin büyük oranda zarar etmesine yol açmıştır. Spor kulüplerinin pandemiden dolayı toplam zararı 200 milyon doları bulmuştur. (“Korona virüs spor dünyasını”, 2020)

Covid-19 salgını spor sektöründe Avrupa’nın önde gelen birçok takımının maddi olarak zarara uğramasına neden olmuştur. (Türkmen ve Özşarı, 202) çalışmasının sonucunda Avrupa’daki kulüplerin pandemi salgınından dolayı alınan tedbirler neticesinde gelir kayıpları; Arsenal %25, Manchester United %17, Liverpool %16, Manchester City %10 oranında olduğunu tespit ederek sonucumuzu desteklemektedir.

5.2. Öneriler

İleriki yıllarda yayıncı kuruluşlar, federasyonlar ve kulüpler, pandemiden daha az zarar görmesi için reklam ve sponsorluk anlaşmalarında, pandemi sürecinden büyük kazanç elde eden çevrimiçi alışveriş, yemek uygulama ve kargo firmaları ile çok daha kuvvetli maddi getirisi yüksek sponsorluk anlaşmaları imzalayarak, Pandemi süresince stat ve kombine gelirlerinde uğradıkları zararları bu sponsorluk anlaşmaları ile kapatacağı öngörülmektedir.

Geçimini spordan sağlayan profesyonel sporcuların evde kaldıkları sürecin antrenörleri tarafından yakından takip edilmesi, sporcularının psikolojik olarak hazır olmaları için özel motivasyon eğitimlerinin verilmesinin önemli olduğu öngörülmektedir.

Evde kalan sporculara antrenörleri tarafından evde yapabilecekleri kardio ve kuvvet çalışmalarının kapsamlı bir şekilde hazırlanıp verilmesi aynı zamanda detaylı beslenme programının hazırlanması gerektiği öngörülmektedir.

Evde kalan sporcuların durumunu avantaja çevirebilecek zekâ geliştirici dikkat geliştirici çalışmalar, kitaplar ve satranç sudoku gibi oyunlara yönlendirilmesi gerektiği öngörülmektedir.

Sporcuların pandemi sürecinde yaşadığı sıkıntılar ile alakalı görüşleri forum ya da anket şeklinde alınıp bu sorunların giderilmesi için yapılacak çalışmalara kaynak olabileceği öngörülmektedir.

Sporcuların, olimpik sporcuların ve de bu alanda çalışan antrenör, yönetici ve personelin öncelikli olarak aşı programına alınması organizasyonların çok daha sağlıklı ve güvenli ortamda yapılacağı bu durumun sporcular ve antrenörler üzerinde ruhsal ve fiziksel olarak olumlu etki edeceği öngörülmektedir.

Sosyal hayattan izole olmuş sedanter insanların evdeki yaşam kalitesini artırıcı programlar etkinlikler vede aile bağlarını kuvvetlendirici yarışmaların teşvik edilmesi gerektiği öngörülmektedir.

Pandemi ile birlikte çok daha belirgin hale gelen obezite hastalığına erken yaşta müdahale edilerek okullarda ki fiziksel aktivite derslerinin sayısının artırılması öngörülmektedir.

Pandemi sürecinde zarar eden sektörlerin çalışanlarına yönelik mortalite seviyelerini yükseltici rekreatif faaliyetlerin yapılmasının kişilerin ruh sağlığına olumlu etki edeceği öngörülmektedir.

Pandemi sürecinin devam ettiği sokağa çıkma yasaklarının dışındaki saatlerde evde hareketsiz kalan sedanter insanların bulaş riskinin az olduğu ormanlık alanlarda yürüyüş yapmasının kendi bedensel ve ruhsal sağlıkları için fayda sağlayacağı öngörülmektedir.

İnsanlar karantina sürecinde televizyon izlerken izledikleri yayınların arasında reklamlarda ya da yayın içerisindeki süreçte spor yapmanın önemi ile alakalı görseller verilerek spora farkındalık oluşturabileceği öngörülmektedir.

Gençlik ve Spor Bakanlığının hazırlayacağı antrenman programları ile devletin bir kanalında yayın akışına göre öğrencilere bayanlara erkeklere vede kronik hastalığı

olan insanlara ayrı ayrı egzersizler hazırlanarak hareketsiz kalma sonucu ortaya çıkan rahatsızlıkların ve obezitenin önüne geçilebileceği öngörülmektedir.

Covid-19 karantina sürecinde çevrimiçi ağların etkili iletişim ölçümünün sağlanması için sosyal medya platformları kullanılarak anketler aracılığı ile olumlu ve olumsuz durumların tespitinin sağlanabileceği öngörülmektedir.

Sosyal medya ve çevrimiçi alışveriş ortamının yükseldiği pandemi sürecinde çevrimiçi ağların altyapı eksiklerinin tespiti ve iyileştirmesi yapıp daha hızlı ve sağlıklı internet kullanımı sağlanması öngörülmektedir.

NBA Bubble örnek alınarak finansal getirisi çok yüksek olan spor organizasyonlarında dış hayattan izole edilmiş şekilde tesisler yapılarak hem insan sağlığı kontrol altına alınmış olur hem de organizasyonlar iptal edilmeyerek ya da ileri tarihe alınmayarak finansal açıdan kayıplar yaşanmaz hatta yapılacak güçlü reklam ve yayın gelirleri anlaşmaları ile pandemi sürecinde ki olumsuz durum avantaja çevrilmiş olabilir öngörülmektedir.

Avrupa da ve Dünya da örneklerine bakarak stadyumlara taraftarın sadece kendi aracı ile gelerek her stadın kendi otopark kapasitesine göre sosyal mesafe kurallarına uygun şekilde yüzde10'luk ya da Yüzde 5'lik kısmına taraftarlar dağıtılarak hes kodu ile birlikte sınırlı sayıda taraftar alınabileceği, böylece maçlardaki ev sahibi takımın dezavantajlı durumunun ortadan kalkacağı ayrıca futbolun seyir zevkinin kaybolmasının nispeten önüne geçilebileceği öngörülmektedir.

Diğer taraftan futbolcuların kulüpler ile kulüplerin futbolcular ile yapacağı sözleşmelerde küresel çapta ortaya çıkacak Pandemi salgınına planlayıp sözleşmelerinin içerisine her iki tarafında kendilerini garanti altına alacak şekilde sözleşmeler hazırlayarak zararlarını en aza indirecek sözleşmeler imzalaması gerektiği öngörülmektedir.

Amatör branşlar spor okulları, altyapıda çalışan Antrenörler yasaklarla birlikte destek alamadıkları için spor okullarını kapatmak zorunda kaldılar. Bu kulüpler ve federasyonlar devletin belirlemiş olduğu kurallar çerçevesinde tedbirlerini alarak kurslarını ve organizasyonlarını devam ettirebilir, Ülkenin sponsorluk gelirleri ve maddi kazancı yüksek olan spor sektörlerinden amatör branşlara ve antrenörlere daha fazla pay ayırılabilir böylece antrenmanların yapılamadığı zamanlarda geçimini spor sektöründen sağlayan insanlara destek olacağı öngörülmektedir.

Bir diğerk öngörümüz ise 17ağustos 1999 depreminden sonra Hükümetin deprem vergisi adı altında toplayıp fon oluşturduğı gibi, spor kulüplerinden transfer ücretlerinde ya da lisans bedellerinden pandemi vergisi adı altında havuz oluşturup, ileriki yıllarda oluşabilecek büyük ölçekte salgınlarda, kapanma noktasına gelen küçük ölçekteki işletmelere ve spor sektöründeki amatör branşlara ve orada çalışan antrenörlere ödenek sağlayabileceğı öngörülmektedir.

Hükümetlerin pandemi süreçlerinde kulüplere vergi yapılandırmasında ya da borç erteleme konusunda destek olabileceğı öngörülmektedir.

Sigorta şirketleri ile anlaşmalar yapılarak pandemi sürecinden görülecek zararın önüne geçilebileceğı öngörülmektedir.

Bu çalışmanın sonucunda ileriki yıllarda dünyada oluşabilecek büyük bir salgında hazırlıksız yakalanan ve ciddi zarara uğrayan spor sektörünün bundan sonraki yapacağı organizasyonlarda Pandemi salgınının yaratacağı zararları göz önünde bulundurarak finansal açıdan tedbirlerini alarak pandemi sürecini en az zararla atlatabileceğı öngörülmektedir.

Bu çalışma ile çok güncel bir durum olan Covid19'un, ileriki yıllarda spor sektöründe ve finansal spor sektöründe yaşanacak sorunlara ışık tutacak değerlendirmelerin bilime faydalı olacağı ve bundan sonraki çalışmalara örnek teşkil edeceği öngörülmektedir.

Pandemi süreci sona erdikten sonra karantina sürecinin insanlarda bıraktığı psikolojik etkiyi tespit etmek için toplumsal iyileştirme alanında yüksek lisans ve doktora çalışmaları yapılması gerektiğı öngörülmektedir.

Bu verdiğimiz önerilerin hepsinden önce insan sağlığının ve hayatının ilk sırada olduğunu, verilen önerilerin neticesinde yapılacak organizasyonlarda insan hayatına etki edecek %1 lik riskin bile kabul edilemez olduğu öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgün, O. (2020). Covid-19 Salgını Döneminde Türkiye’de Alınan İdari Kararların Salgının Önlenmesindeki Etkisinin Değerlendirilmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(7), 201-228. Erişim adresi: www.asead.com
- Aslan, H. (2020). Türk Dünyası ve Akraba Toplulukları Spor Oyunları, Sporda Yeni Akademik Çalışmalar-6. Akademiye Kitabevi A.Ş. Sonçağ Matbaacılık, s,157
- Aslan, R. (2020). Tarihten Günümüze Epidemiler, Pandemiler ve Covid-19. *Göller Bölgesi Aylık Ekonomi ve Kültür Dergisi*, 8(85), 35-41.
- Avila, A., Claes, J., Goetschalckx, K., Buys, R., Azzawi, M., Vanhees, L., Cornelissen, V. (2018). Home-Based Rehabilitation With Telemonitoring Guidance for Patients With Coronary Artery Disease (Short-Term Results of the TRiCH Study): Randomized Controlled Trial. *J Med Internet Res*, 20, e225.
- Atalı, L., Altuntaş, T., ve Tarım, T. (2020). Koronavirüs (COVID-19) Salgını Sürecinde Büyükşehir Belediyelerinin Spor ve Fiziksel Aktiviteye Yönelik Hizmetlerinin İncelenmesi. *FOCUSS Spor Yönetimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1):46-64.
- Biçer, M. (2020). Evlerinde antrenmanlarını sürdüren sporculara öneriler. Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2020/03/08/sports/olympics/coronavirus/olympics.html> ekonomik finansal
- Bingöl, H., Bingöl, Ş., Öner, İ. (2021). Covid-19’un E-spor Sektörü Üzerindeki Etkisi. *Rol Spor Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 119-131.
- Blocken, B. M. F., van Druenen, T., Marchal, T. (2020). Towards aerodynamically equivalent COVID-19 1,5 m social distancing for walking and running.
- Boğaziçi kıtalararası yüzme yarışı Covid-19 önlemleri. (2020, 21 Aralık). Erişim adresi: http://bogazici.olimpiyatkomitesi.org.tr/upload/Covid-19_onlemler.pdf
- Bowden Davies, K. A., Pickles, S., Sprung, V. S., Kemp, G. J., Alam, U., Moore, D. R., Tahran’i, A. A., ve Cuthbertson, D. J. (2019). Reduced physical activity in young and older adults: Metabolic and musculoskeletal implications. *Therapeutic Advances in Endocrinology and Metabolism*, 10.
- Bundesliga da Pandemi sürecinde futbola dönüş ve normalleşme tedbirleri. (2020, 18 Aralık). Erişim adresi: <https://www.bundesliga.com/en/bundesliga/newshygiene-concept-explained-dfl-taskforce-season-restart-coronavirus>
- Caner, G. Z., Ünal, M., Apayadın, Z., Dağ, A., Okur, A., Kara, E. ve Bildik, C. (2020). Covid-19 Hastalığı ve Ev Egzersizlerinin Önemi. *Journal of Medical Sciences*, 1(3), 25-33. Doi: 10.46629

- Canpolat, B. (2020). Engelli Öğrenciler İçin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni İhtiyacı. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1(1),
- Charansonney, OL. (2011). Physical activity and aging: A lifelong story. Discov Med, 12: 177–185.
- Chen, P., Mao, L., Nassis, G. P., Harmer, P., Ainsworth, B. E., Li, F. (2020). Coronavirus disease (COVID-19): the need to maintain regular physical activity while taking precautions. J Sport Health Sci, 9, 103–4.
- Cortegiani, A. Ingoglia, G. Ippolito, M. Giarratano, A. ve Einav, S. (2020, 10 Mart). A systematic review on the efficacy and safety of chloroquine for the treatment of COVID-19. J Crit Car., S0883-9441(20)30390-7. doi: 10.1016/j.jcrc.2020.03.005.
- Courtin, E. ve Knapp, M. (2017). Social isolation, loneliness and health in oldage: a scoping review. Health & Social Care in the Community, 25(3),799-812.
- Covid-19 Futbol Dünyasını Sarsmaya Devam Ediyor. (2020, 16 Aralık). Erişim adresi: <https://www.dunya.com/kose-yazisi/covid-19-futboldunyasini-sarsmayadevam-ediyor/470350>
- Covid-19 hastalığı hakkında genel bilgi. (2020, 17 Aralık). Erişim adresi: <https://www.covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html>
- Covid19nedir.(2020,23Aralık). Erişim adresi: <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html>
- Crisafulli, A. ve Pagliaro, P. (2020) Physical Activity/Inactivity and COVID-19 EurJ Prev Cardiol, 18, 2047487320927597.
- Donnelly, J.E., Blair, S.N., Jakicic, J.M., Manore, M.M., Rankin, J.W., Smith, B.K. (2009). American College of Sports Medicine. American College of Sports Medicine Position Stand. Appropriate physical activity intervention strategies for weight loss and prevention of weight regain for adults, Med Sci Sports Exerc, 41(2), 459-71.
- Dünya Atletizm Federasyonu Salgın Önleme Yönergesi. (2020, 15 Aralık). Erişim adresi: <https://worldathletics.org/news/press-releases/world-athletics-outbreak-prevention-guideline>
- Erdoğan, G. M. (2020). Covid-19 Döneminde E-Ticaret ve Dijital Reklam Yatırımları. Selçuk İletişim Dergisi, 13(3), 1296-1318. Doi: 10.18094 /JOSC.776605
- Euroleague Basketbol 2020/2021 sezonu Covid-19 önlemleri. (2020, 18 Aralık). Erişim adresi: <https://www.euroleaguebasketball.net/euroleaguebasketball/news/i/avkk3fqln8e49myq/health-safety-protocols-and-special-regulations-for-2020-21-season-announced>
- F1 2020 Sezonunda Covid-19 kapsamında alınan 5 önemli tedbir. (2020, 18 Aralık) Erişim adresi: <https://www.formula1.com/en/latest/article.5-steps-f1-istaking-toensure-racing-is-as-safe-as-possible-the2020.2Hmwu17Z4SDTMDGboZ2Iac>

- Fallen, K. (2020). Exercise in the time of Covid-19. *Aust J Gen Pract*, Apr 22, 49.
- Forrest, D.ve McHale, I. (2011). Subjective well-being and engagement in sport: Evidence from England. *The economics of sport, health and happiness: the promotion of well-being through sporting activities*. Glos, UK: Edward Elgar Publishing, 184-199.
- Frühauf, A., Niedermeier, M., Elliott, L. R., Ledochowski, L., Marksteiner, J. ve Kopp, M. (2016). Acute effects of outdoor physical activity on affectand psychological well-being in depressed patients – A preliminary study. *Mental Health and Physical Activity*, 10, 4–9.
- Gierueld, J.D.J., Tilburg, T.V. ve Dvkstra, P.A. (2006). Loneliness and Social Isolation. *The Cambridge Handbook of Personal Relationships*. S.485-500.
- Göksel, A.G.(2020).Koronavirüs(Covid-19)SalgınınınSporOrganizasyonlarına Etkisi ve Sporda Normalleşme Süreci. *Turkish Studies*,15(4), 451-462. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44314>
- GSB İl Spor Merkezleri Covid-19 Talimatı. (2020, 14 Ağustos). Erişim adresi: <https://gsb.gov.tr/HaberDetaylari/3/198386/il-spor-merkezleri-ve-il-engelli-spor-merkezleri-17-agustosta-acilacak.aspx>
- Hale, T., Angrist, N., Kira, B., Petherick, A., Phillips, T. ve Webster, S. (2020). Variation in Government Responses to Covid-19. Version 6.0 blavatnik School of Government Working Paper. Erişim Adresi: www.bsg.ox.ac.uk/covidtracker
- Hammami, A., Harrabi, B., Magni Mohr & Krustup P. (2020). Physical activityand coronavirus disease 2019 (COVID-19): specific recommendations forhome-based physical training, *Managing Sport and Leisure*, 16.<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/23750472.2020.1757494?needAccess=true>
- Hemphill, N. M., M.T. Kuan, and K.C. Harris, (2020). Reduced Physical Activity DuringCOVID-19 Pandemic in Children with Congenital Heart Disease. *Can J Cardiol*, 2020.
- Herrera, T., Valdes, P. ve Franchini, E. (2020). High-intensity interval training recommendationsfor combat sports athletes during the Covid-19 pandemic” *Revista de Artes Marciales Asiáticas* Volume 15(1), 1-3
- Bingöl, H., Bingöl, Ş., ve Öner, İ. (2020). COVID-19’UN SPOR SEKTÖRÜNE ETKİSİ. *Journol of History School*, 46, 1890-1909. Doi: <https://dx.doi.org/10.29228/Joh42814>
- Huang, H., ve Humphreys, B. R. (2012). Sports participation and happiness: Evidence from US microdata. *Journal of economic Psychology*, 33(4), 776- 793.
- Jiménez, D., Carbonell, A.ve Lavie, CJ. (2020). Physical exercise as therapy to fight against the mental and physical consequences of Covid-19 quarantine: Special focus in older people. *Prog Cardiovasc*. Doi: 10.1016/j.pcad.2020.03.009.

- Jurak, G., Morrison, S. A., Leskošek, B., Kovač, M., Hadžić, V., Vodičar, J., Truden ve P., Starc, G. (2020). Physical activity recommendations during the coronavirus disease-2019 virus outbreak. *J Sport Health Sci*, May 16, S2095-2546.
- Kaplan, S. (1995). The restorative benefits of nature: toward an integrative framework. *J Environ Psychol*, 15, 169–82.
- Kara, E. (2020). Covid-19 Pandemisi ve Türkiye’de Kayıt Dışı Çalışanlar. *Turkish Studies*, 15(6), 603-619. Doi: 10.7827/TurkishStudies.44505
- Kecmanovic, J. (2020). Science-Based Strategies to Cope with Coronavirus Anxiety. Retrieved from: theconversation.com/7-science-based-strategies-to-cope-with-coronavirus-anxiety-133207.
- Koca, D. (2020). Türkiye’de İşgücü Piyasasının Boyutları ve Covid-19 Döneminin İşgücü Piyasasına Etkileri. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 4(2), 69-83. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/scd>
- Koçak, U. ve Kaya, D. (2020). Covid-19 Pandemisi, Spor, Sporcu Üçgeni: Etkilenimler ve Öneriler. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 129-133 Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1196519>
- Koçdemir, B. (2020). Korona Virüsün Türk ve Dünya Futboluna Etkisi. <https://haber.sakarya.edu.tr/korona-virusunun-dunya-futboluna-etkisi-h97419>. Html, Erişim tarihi: 04.04.2021.
- Kodama, S., Tanaka, S., Heianza, Y., Fujihara, K., Horikawa, C. Ve Shimano, H. (2013). et al. Association between physical activity and risk of all-cause mortality and cardiovascular disease in patients with diabetes: a metaanalysis. *Diabetes care* 2013 Feb; 36(2), 471- 479.
- Korkmaz, A. (2020). Sporculara Koronavirüs Sürecinde Psikoloji Uyarısı <https://www.aa.com.tr/tr/spor/sporculara-koronavirus-surecinde-psikoloji-uyarisi/1782906>, Erişim tarihi: 04.03.2021.
- Koronavirüs Spor Dünyasını Nasıl Etkiledi. (2020, 18 Aralık). Erişim adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52152460>
- Küçükgüngör, E. (1999). Türk Hukukunda Sporcuların Hukukî Durumu. *Ankara Barosu Dergisi*, 56(1), 39-52.
- Lee, P.G., Cigolle, CT., Ha, J., Min, L., Murphy, S.L. ve Blaum, C.S, (2013). Physical functionlimitations among middle-aged and older adults with prediabetes: oneexercise prescription may not fit all. 36(10),3076-83.
- Lindwall, M., Ljung, T., Hadzibajramović, E., ve Jonsdottir, I. H. (2012). Self-reported physical activity and aerobic fitness are differently related to mental health. *Mental Health and Physical Activity*, 5(1), 28–34.

- Lippi, G., Henry, M.B., ve Gomar, F.S.(2020) Physical inactivity and cardiovascular disease at the time of coronavirus disease (COVID-2019), *European Journal of Preventive Cardiology*, <https://doi.org/10.1177/2047487320916823>
- Covid-19'la Birlikte Türkiye'de Online Harcama Tutarında Nasıl Bir Değişim Yaşandı (2020, 7 Nisan). Erişim Adresi: <https://webrazzi.com/2020/04/07/covid-19-la-birlikte-turkiye-de-online-harcamatutarinda-nasil-bir-degisim-yasandi>
- Covid-19 E-Ticaret Satışlarını Arttırdı, Talep De Değişti: İşte Liste Başlı Ürünler. (2020,3 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.ekonomist.com.tr/aysegul-sakarya-pehlivan/kovid-19-e-ticaretsatislarini-arttirdi-talep-de-degisti-iste-liste-basi-urunler.html>.
- NBA Bubble. (2020,15Aralık). Erişimadresi: https://en.wikipedia.org/wiki/2020_NBA_Bubble#Proposal_for_a_second_bubble
- Neil, P., Walsh, N.P. (2018). Recommendations to maintain immune health in athletes, *European Journal of Sport Science*, 18:(6),820-831. Doi:10.1080/17461391.2018.144989
- Nieman, DC. ve Wentz, LM., (2019). The compelling link between physical activity and the body's defense system. *J Sport Health*, 8(3): 201-17.
- No Masks and no ball boys. (2020,11 Haziran). Erişim adresi: <https://www.bbc.com/sport/football/53005324>
- Nyenhuis, S. M., Greiwe, J., Zeiger, J. S., Nanda, A., ve Cooke, A. (2020). Exercise and Fitness in the Age of Social Distancing During the COVID-19 Pandemic *J Allergy Clin Immunol Pract*, S2213-2198.
- Olimpik sporcuların aşı programına dahil edilmesi. (2021, 22Nisan). Erişim Adresi:<https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/olimpik-ve-paralimpik-sporcular-oncelikli-kovid-19-asi-uygulamasi-randevusuna-dahil-edildi/2216728>
- Özoğlu F., ve Ünver R., (2020). Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu Faaliyet Etkinliklerinin Değerlendirilmesi (2014-2018). *Spor Bilimlerinde Yeni Fikirler-1Akademisyen Yayınevi*,
- Parıldılar, H. ve Dikici, M.F. (2020). Pandemiler Tarihi. *Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi*, 12(1), 01-08.
- Parrish, C ve Lam, M. (2020). Impact of the Covid-19 pandemic on a community soccer organization in the United States: the case of Asheville City Soccer Club. *Soccer & Society*, Doi: 10.1080/14660970.2020.1797495
- Partner ya da sponsor olmak. (2020,14Mayıs). Erişim adresi: <https://www.thebrandage.com/partner-ya-da-sponsor-olmak-iste-butun-mesele-bu-10803>
- Patton, M. Q. (2014). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.

- Sandi, C., Haller, J. (2015). Stress and the social brain: behavioural effects and neurobiological mechanisms. *Nature Reviews Neuroscience*, 16(5), 290-30
- Sevier, T.L. (1994). Infectious Disease in Athletes. *Medical clinics of North America*. *Medical Clinics of North America*, 78(2), 389-412.
- Simon, B. (2015). Exercise and Health: Dose and Response, Considering Both Ends of the Curve.) *The American journal of medicine*. 128(11), 1171-1177.
- Kolehmainen, M. A., ve Sinha, R. (2014). The effects of stress on physical activity and exercise. *Sports medicine*, 44(1), 81-121.
- Taf Covid-19 rehberi. (2020, 20 Aralık). Erişim adresi: http://www.taf.org.tr/wp-content/uploads/2020/05/TAF_Covid19_rehber.pdf
- Tbf sağlık kurulu Covid-19 korunma tedbirleri. (2020, 21 Aralık). Erişim adresi: <https://www.tbf.org.tr/haber/tbf-saglik-kurulu-ndan-Covid-19-dan-korunma-tedbir-ve-onerileri>
- Tff Covid-19 Salgını Nedeni ile Ara Verilen Müsabakalara İlişkin Talimat. (2020, 25 Haziran). Erişim adresi: <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Covid-19-Salgini-Nedeniyle-Ara-Verilen-Super-Lig-TFF-1-Lig-ve-ZTK-Musabakalarına-iliskin-Talimat.pdf>
- Thompson, P.D., Franklin, B.A., ve Balady, G.J. (2007). Exercise and acute cardiovascular events placing the risks into perspective A scientific statement from the American Heart Association Council on Nutrition, Physical Activity, and Metabolism and the Council on Clinical Cardiology, 115, 2358–2368.
- TKDYonerge_060820. pdf. (2020,20 Aralık). Erişim adresi: http://www.Turkiyetaekwondofed.gov.tr/TKDYonerge_060820..
- TOSFED Kupaları'nda Korona virüs (Covid-19) pandemisi nedeniyle alınan önlemler. (2020, 20 Aralık). Erişim adresi: <https://www.tosfed.org.tr/wp-content/uploads/2020/11/Duyuru.10-2020-10-16.11.20.pdf>
- Trost, S. G., Blair, S. N. ve Khan, K. M. (2014). Physical inactivity remains the greatest public health problem of the 21st century: Evidence, improved methods and solutions using the '7 investments that work' as a framework. *British Journal of Sports Medicine*, 48(3), 169–170.
- Ttf Pandemi sürecinde tenis oynama kılavuzu. (2020, 21 Aralık). Erişim adresi: <https://www.ttf.org.tr/images/dokumanlar/Covid-19%20D%C3%B6neminde%20Tenis%20Oynama%20Rehberi.pdf>
- Turner, S. J. (2010). Website statistics 2.0: Using Google Analytics to measure library website effectiveness. *Technical Services Quarterly*, 27(2), 261-278. doi:10.1080/07317131003765910

- Demirel, H. Kayıhan, H. Özmert, E.N. ve Doğan, A. (2014). Türkiye Fiziksel Aktivite Rehberi. 2 ed. editors. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı, Kuban Matbaacılık Yayıncılık
- Türkiye güreş federasyonu Covid-19 tedbirleri. (2020, 18 Aralık). Erişim adresi: <http://www.tgf.gov.tr/tr/duyuru-38/>
- Türkmen, M. ve Özsarı, A. (2020). Covid-19 Salgını ve Spor sektörüne Etkileri. *International of Sport Culture and Science*, 8(2), 2148-1148. Doi:10.14486/IntJSCS.2020.596
- TYF Pandemi dönemi müsabaka, havuz kullanım kuralları. (2020, 19 Aralık). Erişim adresi: <https://dosya.tyf.gov.tr/public/upload/0/2020-12/PANDEMI-DONEMI-MUSABAKA-HAVUZU-KULLANIM-KURALLARI.pdf>
- UEFA futbola dönüş protokolü. (2020, 16 Aralık). Erişim adresi: https://editorial.uefa.com/resources/0262-108131a4de88-9d268d19c84f-1000/uefa_return_to_play_protocol_v2.pdf
- Wang, D., Hu, B., Hu, C., Zhu, F., Liu, X. ve Zhang, Jet. (2020). Clinical characteristics of 138 Hospitalized patients with 2019 novel coronavirus-infected pneumonia in Wuhan, China. *JAMA*
- Warburton, D., Katzmarzyk, T., Rhodes, E. ve Shephard, R. (2007). Evidence-informed physical activity guidelines for Canadian adults. *Canadian journal of public health Revue canadienne de sante publique* 98 Suppl 2: S16-68
- WHOCovid-19Table. (2020, 15 Aralık). Erişim adresi: <https://covid19.who.int/table>
- WHO. (2020,15Aralık). Erişim adresi: <https://www.who.int/emergencies/disease/novel-coronavirus-2019/interactive-timeline>
- Wong, C. M., Lai, H.K., Ou, C.Q., Ho, S.Y., Chan, K.P., Thach, T.Q., Yang, L. Chau, Y.K., Lam, T.H., Hedley, A. J., ve Peiris, J. S. M. (2008). Is exercise protective against influenza-associated mortality? *3*(5), e2108.
- Wu, D. Wu, T. Liu, Q. ve Yang, Z. (2020). e SARS-CoV-2 outbreak: what we know. *Int J Infect* Doi: S1201-9712(20)30123-5.
- Koronavirüs Futbolcu Değerlerinde %28'lik kayba Neden oldu. (2020). <https://www.sporx.com/koronavirus-futbolcu-degerlerinde-28-kayba-neden-oldu-sx-h-bq841325>, Erişim tarihi: 04.04.2021.
- Yavuz, C. (2019). The Relationships among Attitude towards Sports, Loneliness and Happiness in Adolescents. *Universal Journal of Educational Research*, 7(3), 790-796.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara Seçkin Yayıncılık ,8

Zahra, S.M., Diabakte, K., Geng, X., Ji, F., Ouyang, L., ve Pan, S. (2020). The ongoing epidemic of 2019 novel coronavirus (SARS-CoV-2): Infection and fatality trends in Wuhan, Hubei and across China. *SSRN*.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : SADIKOĞLU Mehmet Cihan
Uyruğu : TÜRKİYE CUMHURİYETİ

Eğitim

Derece

Yüksek lisans

Lisans

Lise

Eğitim Birimi

Mezuniyet Tarihi

İş Deneyimi

Yıl 6

Yer Gençlik ve Spor Bakanlığı

Görev Antrenör

Yabancı Dil

Yayımlar

Hobiler Spor yapmak, kitap okumak,